

**TEKİRDAĞ İLİ SÜLEYMANPAŞA İLÇESİ
ZİRAAT ODASINA ÜYE ÇİFTÇİLERİN
TARIM SİGORTASINA OLAN EĞİLİMLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Varol İŞBECEREN

**Yüksek Lisans Tezi
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Aydın GÜREL**

2018

T.C.

TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEKİRDAĞ İLİ SÜLEYMANPAŞA İLÇESİ
ZİRAAT ODASINA ÜYE ÇİFTÇİLERİN
TARIM SİGORTASINA OLAN EĞİLİMLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Varol İŞBECEREN

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: Prof. Dr. Aydın GÜREL

TEKİRDAĞ-2018

Her hakkı saklıdır

Prof. Dr. Aydın GÜREL danışmanlığında, Varol İŞBECEREN tarafından hazırlanan “Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesi Ziraat Odasına Üye Çiftçilerin Tarım Sigortasına Olan Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma” isimli bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi oy birliğiyle olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Aydın GÜREL

İmza:

Prof. Dr. Aydın ADILOĞLU

İmza:

Dr. Öğr. Üyesi Yakup Erdal ERTÜRK

İmza:

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu adına

Prof. Dr. Fatih KONUKCU

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TEKİRDAĞ İLİ SÜLEYMANPAŞA İLÇESİ ZİRAAT ODASINA ÜYE ÇİFTÇİLERİN TARIM SİGORTASINA OLAN EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Varol İŞBECEREN

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Aydın GÜREL

Bu çalışma, Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesi'ndeki üreticilerin tarım sigortalarına olan yaklaşımları açısından mevcut durumu, beklentilerini, üreticileri en çok endişelendiren riskleri, ekonomik ve sosyal yararları, karşılaşılan sorunları saptamak açısından görüş ve öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında Süleymanpaşa İlçesinin 10 mahallesinde yaşayan 65 üretici ile anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 91'i erkek, % 9 u kadınlardan, yaptırmayan üreticilerin ise % 71'ini erkekler oluşturmaktadır. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 33'ü 45-53 yaş aralığında olan üreticilerden, yaptırmayanlar ise % 37'lik bir dilimde 36-44 yaş aralığında üreticiler tarafından oluşturmaktadır. Tarım sigortasına eğilim eğitim seviyesi ortaokul seviyesinde olan % 32'lik dilimde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin ise % 37'si ilkokul mezunu olarak saptanmıştır. Araştırmada gözlem ve mülakatlar sonucunda tarım sigortalarını benimseme konusunda, yenilikleri benimseme davranışı ile eğitim düzeyi arasında olumlu bir ilişki olduğu görülmüştür. Üreticilerin iletişim durumu (internet kullanımı, sms alıp okuma-gönderme) incelendiğinde ise, üreticilerin % 65'i internet kullanırken, % 72'side sms alıp-gönderim yapabilmektedir. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 85'inin sosyal güvencesi mevcuttur. Sosyal güvenceye sahip olmayan üreticiler yeterli gelire sahip olmadıkları saptanmıştır. Bunlar genelde sigorta primlerini ödeyemeyenlerden oluşmaktadır. Tarım sigortasına olan eğilimleri bitkisel üretimle uğraşan üreticilerin oranı hayvansal üretim yapanlara göre daha yüksektir. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 50'si bitkisel üretimle uğraşırken, % 11'i hayvansal üretimle uğraşmaktadır. İşletme büyüklükleri tarım sigortası yaptıran yaptırmama arasından doğru ilişki olduğunu

söylemek mümkündür. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin % 47'si 1-50 dekar arasında olup, tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 27'si 251+ dekar arazi varlığına sahip işletmelerden oluşmaktadır. Gelir durumuna bağlı olarak görülen eğilim ise 41.000- 80.000 TL yıllık gelir arasında olan üreticilerde % 37'lik bir oranla görülmektedir. Gelir seviyesi orta düzeyde ve üst düzeyde olan üreticilerin tarım sigortası yaptırma oranında doğru orantılı olarak artış göstermektedir. Tarım sigortası yaptırmayanların % 63'ü 40.000 TL ve altında geliri olanlardır. Kredi kullanırken tarım sigortası yaptırma zorunlu olduğundan, üreticilerin %87'si kredi kullanıp tarım sigortası yaptırmıştır. Kredi kullanım sayısı arttıkça tarım sigortası yaptırma oranında artış olduğu gözlemlenmiştir. Üreticilerin tarım sigortaları hakkında yararlandıkları bilgi kaynakları olarak, Ziraat Odası (%38) kanalıyla sıklıkla bilgi sahibi olduğu ve tarım sigortaları konusunda sahip oldukları bilgilere bu kaynaktan ulaştıkları görülmektedir. Sigortalarla ilgili tutumları incelediğinde ise devlet desteğinin etkili olduğunu belirtenlerin oranı % 65'i bulurken, % 35'i ise desteğin etkili olmadığı görüşündedir. Üreticilerin % 93'ü daha önce tarım sigortası yaptırmadığı izlenmiştir. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin sürekliliği olduğu pek söylenemez. Üreticilerin % 65'i 1-4 yıldır, % 22'si 5-7 yıldır, % 13'ü ise 8-10 yıldır sigorta yaptırdığını belirtmiştir. Gözlem ve mülakat sonucunda sürekli sigorta yaptıran üreticiler, sigorta kapsamında zararları karşılanandan oluştuğunu söylemek mümkündür. Sigorta yaptıran üreticilerin % 54'ü tarım sigortalarıyla ilgili olası bir eğitime katılmak istediklerini (eğilimli) belirtmişlerdir. Bilgilendirme toplantılarıyla, intensif eğitim ile daha bilinçlendirileceklerini ifade eden üreticiler bu sayede tarım sigortasına olan eğilimin daha da artacağını bildirmektedirler. Sigorta primlerinin yüksek olmasının da sigorta yaptırmayla doğru orantılı olduğu saptanmıştır. Üreticilerin % 54'ü prim fiyatlarının daha düşük olması durumunda sigorta yaptırmaya daha eğilimli olacağını belirtenlerden oluşmaktadır. Gelir seviye düşüklüğünden dolayı primlerin desteklenmesi ve düşürülmesi durumunda tarım sigortası yaptırma oranında büyük bir artış olacağı izlenmiştir. Çalışmada sigorta hizmetlerinin teknik bilgisinden tarım sigortası yaptıranların %11'i hiç memnun olmadığı, % 33'ü memnun olmadığı, % 43 ü ise memnun olduğu, % 2 sinin ise çok memnun olduğunu belirlenmiştir. Üreticiler sigorta hizmeti aldıkları kuruluştan talepleri karşılama konusunda % 15'i hiç memnun değil, % 64'ü memnun değil, % 15'i memnun oldukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarım Sigortası, Tekirdağ, TARSİM, Tarım Sigortaları Havuzu

2018, 102 Sayfa

ABSTRACT

MSc. Thesis

SÜLEYMANPAŞA DISTRICT OF TEKİRDAĞ PROVINCE AGRICULTURE FARMER MEMBER OF THE ROOMS WITH THE AGRICULTURAL INSURANCE A STUDY ON TRENDS

Varol İŞBECEREN

Tekirdağ Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Agricultural Economics

Supervisor: Prof. Dr. Aydın GÜREL

This study was carried out with the aim of developing the views and suggestions in terms of the current situation, expectations, producers' worries, economical and social benefits, problems in terms of their approaches to agricultural insurances in Suleymanpasa District of Tekirdag. Surveys were conducted with 65 producers in 10 locations. According to the findings, 91% of the producers having agricultural insurance are male, 9% of them are women and 71% of non-producers are men. 33% of the producers having agriculture insurance are produced by producers who are between 45-53 years old and those who are not aged by producers are 36-44 years old by 37%. Tendency to agricultural insurance was found to be higher in the education level at the middle school level of 32%. 37% of the producers who did not receive agricultural insurance were determined as primary school graduates. As a result of observations and interviews in the study, it was seen that there was a positive relationship between the adoption of innovations and the level of education in adopting agricultural insurance. When the communication status of the producers (internet use, reading and sending SMS) is examined, 65% of the producers use internet while 72% can send and receive sms. 85% of producers who have agricultural insurance have social security. It has been determined that producers who do not have social insurance do not have sufficient income. These are usually those who cannot pay insurance premiums. The tendency towards agricultural insurance is higher for producers dealing with crop production than those for animal producers. While 50% of the producers who have agricultural insurance are engaged in vegetal production, 11% are engaged in animal production. It is possible to say that the magnitudes of business are in relation to whether or not to have insurance for agriculture. 47% of the producers who do not have agricultural insurance are between 1-50 decares and

27% of the producers who have agricultural insurance are composed of enterprises with 251- + decaire land. The tendency depending on the income situation is seen as 37% in the producers between 41.000- 80.000 TL annual income. The level of income is increasing in proportion to the rate of the producers having medium level and high level taking out agricultural insurance. 63% of those who do not have agricultural insurance have income of 40.000 TL or less. Since it is compulsory to have agricultural insurance when using credit, 87% of the producers use credit and have insurance for agriculture. As the number of credit usage increases, it is observed that the rate of getting insurance for agriculture increases. As sources of information on producers benefiting from agricultural insurances, it is seen that the Chamber of Agriculture (38%) has frequent information on the channel and that they have information on agricultural insurance from this source. When examining the attitudes towards insurance, 65% of those who state that government support is effective and 35% think that support is not effective. It has been observed that 93% of producers have not had previous agricultural insurance. It can hardly be said that the producers having agricultural insurance have continuity. 65% of the producers stated that they have insurance for 1-4 years, 22% for 5-7 years and 13% for 8-10 years. It is possible to say that the producers who have continuous insurance as a result of the observation and the interview are made from the ones covered by the insurance losses. 54% of the insured producers indicated that they would like to participate in a possible training on agricultural insurance (prone). By informative meetings, producers, who expressed that they will be made more conscious by intensive education, are reporting that the tendency towards agricultural insurance will increase even more. It has been determined that the high premiums of the insurance premiums are also directly proportional to the insurance premiums. 54% of the producers are predicting that they will be more likely to take out insurance if premium rates are lower. There was a large increase in the rate of supplementing the premiums due to the low level of income and having the insurance of agricultural insurance in case of lowering the premiums. In the study, it was determined that 11% of the insured persons of the insurance services were not satisfied at all, 33% were dissatisfied, 43% were satisfied and 2% were very satisfied. The producers were not satisfied at all with 15% of the respondents who had received insurance services, 64% were not satisfied and 15% were satisfied.

Key words: Agricultural Insurance, Tekirdağ, TARSİM, Agricultural Insurance Pool.

2018, 102 Pages

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	v
ÇİZELGE DİZİNİ	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
TEŞEKKÜR	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Tarımsal Kuruluşlar.....	3
1.1.1. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü	3
1.1.2. Tarımsal Araştırma Enstitüleri	4
1.1.3. Toprak Mahsulleri Ofisi	5
1.1.4. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	7
1.1.5. Et-Süt Kurumu	8
1.1.6. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu	9
1.1.7. Tarımsal Amaçlı Kooperatifler	10
1.1.8. Tarımsal Kalkınma, Sulama, Su Ürünleri ve Pancar Ekicileri Kooperatifi	11
1.1.9. Tarım Kredi Kooperatifleri	12
1.1.10. Türkiye Ziraat Odaları Birliği	13
1.2. Araştırma Bölgesinin Tanımı.....	14
1.2.1. Tarımsal Yapı	14
1.2.1.1. Bitkisel Üretim	14
1.2.1.2. Hayvansal Üretim	18
1.3. Tarımsal Yayım ve Danışmanlık	20
1.3.1. Yayımın Tanımı	20
1.3.2. Tarımsal Danışmanın Görevleri	22
1.3.3. Tarımsal Danışmanlık Sistemi	22
1.3.4. Tarımsal Danışmanlığın Desteklenmesi	26
1.3.5. Tarımsal Yayım Yaklaşımları	27
1.3.5.1. Genel Tarımsal ve Eğitim-Ziyaret Yayım Yaklaşımı	28
1.3.5.2. Ürün Bazında ve Çiftçilik Sistemleri Araştırması Yaklaşımı	28
1.3.5.3. Katılımcı ve Kurumlaştırılmış Eğitim Tarımsal Yayım Yaklaşımı	29

1.3.5.4. Proje ve Maliyeti Paylaşım Yaklaşımı	29
1.4. Tarım Sigortaları	30
1.4.1. Dünya’da Tarım Sigortaları	30
1.4.1.1. Amerika Birleşik Devletleri	31
1.4.1.2. Almanya	32
1.4.1.3. Fransa	33
1.4.1.4. Avusturya	34
1.4.1.5. İtalya	34
1.4.2. Türkiye’de Tarım Sigortaları	35
1.4.2.1. Türkiye’de Tarım Sigortalarının Tarihi ve Tarım Sigortaları Uygulamaları	37
1.4.2.2. TARSİM	39
1.4.2.3. Tarım Sigortaları Havuzu Temel Özellikleri	40
1.4.2.4. Devletin Prim ve Hasar Desteği	40
1.4.2.5. Bitkisel Ürün Sigortası	41
1.4.2.6. Sera Sigortası	43
1.4.2.7. Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası	44
1.4.2.8. Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası	46
1.4.2.9. Kümes Hayvanları Sigortası	48
1.4.2.10. Su Ürünleri Hayat Sigortası	50
1.4.2.11. Arıcılık (Arılı Kovan) Sigortası	51
1.4.2.12. İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortası	52
2. LİTERATÜR TARAMASI	54
3. MATERYAL VE YÖNTEM	57
4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA	60
4.1. Üretici Özellikleri	60
4.1.1. Cinsiyet, Yaş, Eğitim ve İletişim	60
4.1.2. Sosyal Güvence	64
4.2. İşletme Yapısı	64
4.2.1. İşletme Faaliyet Alanı	65
4.2.2. Arazi Varlığı	65
4.2.3. Hayvan Varlığı	67
4.2.4. Tarımsal Mekanizasyon Varlığı	68
4.2.5. Gelir Durumu	69
4.3. Örgütsel Yapı	69

4.3.1. Üyelik Durumu	70
4.3.2. Kredi Kullanımı	72
4.3.3. Tarım Sigortaları Konusunda Yararlanılan Bilgi Kaynakları	72
4.3.4. Üreticilerin Tarım Sigortalarıyla İlgili Geçmiş Tutumları	74
4.3.5. Üreticilerin Tarım Sigortalarıyla İlgili Tutumları	75
4.4. Tarım Sigortalarıyla İlişkileri	78
4.4.1. Risk Faktörleri	78
4.4.2. Geleceğe Yönelik Eğilimleri	81
4.4.3. Prim Desteği	83
4.4.4. Sigorta Hizmetlerinden Memnuniyet Değerlendirmesi	84
4.4.5. Tarım Sigortalarından Beklentiler	87
4.4.6. Tarım Sigortalarının Ekonomik ve Sosyal Faydaları	90
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	92
KAYNAKLAR	98
ÖZGEÇMİŞ	102

ÇİZELGE DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1.1 Tekirdağ İli Arazi Varlığı	15
Çizelge 1.2. İlçeler Bazında Tarım Alanlarının Dağılımı	15
Çizelge 1.3. Tarla Bitkileri Ekiliş Alanları, Ortalama Verim ve Üretim Miktarı.....	16
Çizelge 1.4. 2017 Yılı İlçe Bazlı Buğday Ekiliş Alanları, Ortalama Verim ve Üretim Miktarı	16
Çizelge 1.5. 2017 Yılı İlçe Bazlı Ayçiçeği Ekiliş Alanları, Ortalama Verim ve Üretim Miktarı	17
Çizelge 1.6. 2017 Yılı Tekirdağ İli Büyükbaş Hayvan Varlığı.....	18
Çizelge 1.7. 2017 Yılı Tekirdağ İli Küçükbaş Hayvan Varlığı.....	19
Çizelge 3.1. Ziraat Odasında Üyesi Bulunan Mahalleler	57
Çizelge 3.2. TARSİM’li Olabilecek Mahalleler.....	58
Çizelge 3.3. Anket Çalışması Yapılan Mahalleler	58
Çizelge 4.1. Üreticilerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim ve İletişim Durumu.....	62
Çizelge 4.2. Sosyal Güvence Durumu	64
Çizelge 4.3. İşletme Faaliyet Alanı	65
Çizelge 4.4. Arazi Varlığı.....	66
Çizelge 4.5. Ürün Deseni.....	67
Çizelge 4.6. Hayvan Varlığı	68
Çizelge 4.7. Tarımsal Mekanizasyon Varlığı	68
Çizelge 4.8. Gelir Durumu	69
Çizelge 4.9. Üyelik Durumu.....	71
Çizelge 4.10. Kredi Kullanımı.....	72
Çizelge 4.11. Tarım Sigortaları Konusunda Yararlanılan Bilgi Kaynakları	74
Çizelge 4.12. Üreticilerin Tarım Sigortası İle İlgili Geçmiş Tutumları	75
Çizelge 4.13. Üreticilerin Tarım Sigortası İle İlgili Geçmiş Tutumları	76
Çizelge 4.14. Risk Faktörleri	81
Çizelge 4.15. Geleceğe Yönelik Eğilimleri	82
Çizelge 4.16. Üreticilerin Tarım Sigortası Yaptırma ve Yaptırmama Nedenleri	82
Çizelge 4.17. Prim Desteği Verilmesine Karşı Tutumu	83
Çizelge 4.18. Prim Desteğinin Verilmesinin Onaylanmasının Nedenleri	84
Çizelge 4.19. Sigorta Hizmetlerinden Memnuniyet Değerlendirmesi	86
Çizelge 4.20. Tarım Sigortalarından Beklentiler.....	88

Çizelge 4.20. Tarım Sigortalarının Ekonomik ve Sosyal Faydaları	90
Çizelge 5.1. Risk Faktöleri	94
Çizelge 5.2. Tarım Sigortalarının Ekonomik-Sosyal Faydaları	96

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
E.Z.Y.Y	: Eğitim ve Ziyaret Yayım Yaklaşımı
G.Y.Y.	: Geleneksel Yayım Yaklaşımı
GTHB	: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
GTYY	: Genel Tarımsal Yayım Yaklaşımı
TARGEL	: Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TZOB	: Türkiye Ziraat Odaları Birliği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TYUAP	: Tarımsal Yayım ve Uygulamalı Araştırma Projesi
TZOB	: Türkiye Ziraat Odaları Birliği
TMO	: Toprak Mahsulleri Ofisi
ÇKS	: Çiftçi Kayıt Sistemi
DFIF	: Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu
TARSİM	: Tarım Sigortaları Havuzu
KÖYMER	: Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesi
TYDY	: Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Yönetmeliği
TEDGEM	: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü
KİK	: Kamu İhale Kurumu

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmanın konu seçiminde beni cesaretlendiren ve çalışmanın her aşamasında yardımcı olan, görüşlerini ve sabrını esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Aydın GÜREL'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın çeşitli aşamalarında eleştirileri ve yorumlarıyla bana yardımcı olan Namık Kemal Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü değerli öğretim üyelerine ve öğretim elemanlarına teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım sırasında her türlü desteği veren görüşlerinden yararlandığım Süleymanpaşa Ziraat Odası Yönetim Kurulu Başkanı İmdat SAYGI'ya, Süt Üreticileri Birliği Başkanı Şerif BAYKUT'a, Tarım Danışmanı Serdar GÖNÜL'e ve Tarım Danışmanı Özgen YAVUZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Anket sorularını sabırla cevaplandıran değerli çiftçilerimize teşekkürlerimi sunarım.

Daima desteğini hissettiğim eşim Yasemin İŞBECEREN'e, eğitim hayatım boyunca çalışmalarım sırasında destekleriyle her an yanımda olduklarını hissettiren annem Şenay İŞBECEREN'e ve babam Hulusi İŞBECEREN'e, verdikleri destek ve gösterdikleri sabırdan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Haziran, 2018

Varol İŞBECEREN

1. GİRİŞ

Tarım sektörü, dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye’ de de sosyo-ekonomik anlamda yüksek öneme sahip olup, milli gelir ve genel istihdam içerisindeki payı bakımından, stratejik sektörler arasındadır. Artan ülke nüfusunun dengeli ve yeterli beslenmesi de tarım sektörünün gelişimine bağlıdır.

Gelişimi Türkiye açısından önemli olan tarım sektöründe üretim, günümüzün gelişen teknolojisine karşın, üreticinin kontrolünde olmayan doğal risklere maruz kalmaktadır.

Bu yönüyle tarım “*üstü açık fabrika*” olarak nitelendirilmektedir. Gelişmiş ülkeler karşı karşıya kaldıkları doğal, ekonomik, sosyal, teknolojik ve kişisel risklerden dolayı, yıllardır, “Tarımda Risk Yönetim Programları” adı altında korumacılık politikalarını sürdürmektedirler. Bu programlar sayesinde, tarımsal üretimi tehdit eden doğal risklerden kaynaklanan verim kayıplarından sonra, ekonomik risklerden kaynaklanan gelir kayıplarını da tarım kesimi üzerinden alıp, sigorta sistemlerine transfer etmektedirler (Güngör, 2006).

Sigorta, birçok kimse için olması muhtemel olan, ancak kimi ve ne zaman etkileyeceği belli olmayan bir kaza için o şahısların birbirlerine verdikleri karşılıklı garantidir. Genel olarak sigorta, kimi ve ne zaman etkileyeceği belli olmayan tehlikelerin oluşturduğu zararların tazmini amacıyla yapılan çift taraflı bir sözleşmedir. Bu sözleşme ile sigortacı belirli bir miktar prim alır ve sigortalanan varlıklarda oluşan maddi kayıpları tazmin eder (Tanrıvermiş ve Sayın, 1993). Sigorta; “*aynı tehlikeler ile karşı karşıya kalanlar arasında sorumluluğun paylaşması esasına dayanan bir organizasyon*” olarak tanımlanmaktadır (Saner, 2004). Türk Ticaret Kanunu’nun 1263. maddesine göre ise sigorta; “*bir sözleşmedir ki, bununla sigortacı belli bir prim karşılığında, diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini hasara uğratan bir tehlikenin meydana gelmesi durumunda tazminat vermeyi üzerine alır*” diye açıklamaktadır. Yine Türk Ticaret Kanunu’nun 1316. maddesinde ise; “*tarım sigortasının faaliyet alanı belirlenmiş, biçilmiş veya biçilmemiş her çeşit ürünler ve ehli bütün hayvanlar yılın her zamanında zararlı ve hastalıklara karşı sigorta ettirilebilir*” denilmektedir (Karacan, 1991).

Tarımda, teknik tedbirler ile önlenmesi mümkün olmayan riskler sık sık görülmekte ve Türkiye’ de gelir düzeyi düşük olan çiftçiler büyük felaketler yaşamaktadırlar. Gelişmiş ülkelerde, ancak tarım sigortaları ile bu tür felaketlerin yol açtığı zararlar karşılanabilmekte, doğal riskler büyük ölçüde afet olmaktan çıkarılmaktadır. Ancak, felaket boyutunda olan don, sel ve kuraklık gibi riskler, geniş alanlarda ve büyük hasarlara neden olduğu için primleri de yüksektir. Sigorta şirketleri ile onları sigorta eden reasürans şirketleri, yanlarında devlet

olmadan, bu riskleri tek başlarına üstlenememektedirler. Bu nedenle, birden çok riskin sigortalandığı ülkelerde çiftçinin sigorta yaptırabilmesi için devlet, sigorta priminin bir bölümünü karşılamaktadır.

Türkiye’de ise, 14.06.2005 tarih ve 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında uygulamaya konulan devlet destekli tarım sigortasına kadar, devletin tarım sigortalarına katkısı olmamıştır. Türkiye’de tarım sektörünün diğer sektörlerin egemenliği altında varlığını sürdüren bir kesim olduğu bilinmektedir. Bununla beraber, Türkiye’de ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi için en geniş sektör durumunda olan tarımın kalkınması gerekmektedir. Tarım sigortaları kanunu kapsamın uygulamaya konulan devlet destekli tarım sigortaları sigorta şirketleri ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğine bağlı ziraat odalarında yapılmaktadır. Türkiye Ziraat Odaları Birliği; kamu niteliği taşıyan sivil toplum kuruluşunun yanı sıra çiftçilerin kayıtlı olmakla zorunlu olduğu meslek kuruluşudur. Yayım ve danışmanlık faaliyetleriyle de çiftçilere hizmet veren ziraat odaları tarım sigortaları konusunda eğitim seminerleri, tanıtım toplantıları düzenleyerek tarım sigortalarının önemini vurgulamaktadır. Ziraat odasına üye çiftçilerle yapılan bu araştırma çalışması kapsamında Süleymanpaşa İlçesinin 10 mahallesinde yerleşik 65 adet tarım işletmesi ile anket çalışması yapılmıştır. Araştırmada; incelenen işletmelerde ankete katılan kişilerin sosyal katılım ve çevresel ilişki düzeyleri, üreticilerin kişisel bilgileri gibi konular araştırılmış ve çiftçilerin tarım sigortasına bakış açıları, sigorta yaptırıp yaptırmadıkları ve bunların nedenleri, hangi şartlarda sigorta yaptıracakları, sigorta yaptırdıklarında ya da yaptırmadıklarında ne gibi problemlerle karşılaştıkları, beklentileri, ekonomik ve sosyal faydaları detaylı bir şekilde araştırılmıştır.

Araştırma 5 bölümden oluşmaktadır.

- Birinci bölümde, Giriş başlığı altında konunun önemi vurgulanmış ve araştırmanın kapsamı ve amacı belirtilmiştir. Ayrıca tarım kuruluşları hakkında bilgi verilirken, dünyada ve Türkiye’de tarım sigortaları uygulamaları, tarımsal yayım ve danışmanlık konusunda detaylı bir çalışma sunulmuştur.
- İkinci bölümde, Türkiye’de ve dünyada benzer konularda yapılan çalışmalardan oluşan literatür özetleri yer almaktadır.
- Üçüncü bölümde, materyal ve yöntem kısmı bulunmaktadır.
- Dördüncü bölümde, Araştırma bulguları anket analizleri sonucu anket yapılan kişilerin temel bilgileri, yaşam düzeyleri, sigorta yaptırma durumunu etkileyen nedenler araştırılmıştır.
- Beşinci bölüm ise sonuç ve öneriler kısmından oluşmaktadır.

1.1. TARIMSAL KURULUŞLAR

Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesi Ziraat Odalarına üye çiftçilerin tarım sigortalarına olan eğilimi üzerine bir araştırma konulu çalışmada, Ziraat Odalarında tarımsal kuruluş olması sebebiyle bu konu ele alınmıştır.

1.1.1. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü

TİGEM; tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmetleri üretmek amacı ile kurulmuştur. TİGEM; Hara ve İnekhaner ile Devlet Üretim Çiftliklerine ait varlıkların 1984 yılında bir çatı altında toplanmasıyla Kamu İktisadi Kuruluşu (KİK) olarak kurulmuştur. 1994 yılında ise, İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) olarak yeni bir statü kazanmıştır.

Tarım işletmeleri genel müdürlüğünün görevleri arasında;

a) Ülkenin bitkisel ve hayvansal üretimini artırmak, çeşitlendirmek ve ürün kalitesini iyileştirmek amacıyla yetiştirdiği tohumluk, fidan, fide ve benzeri mallar ile ürettiği damızlık hayvan ve spermaları yetiştiricilere intikal ettirmek.

b) İşletmelerde elde edilecek hayvansal ve bitkisel ürünlerle birlikte, çiftçilerden alacağı ürünleri kıymetlendirmek için tesisler kurmak, kurdurmak, kurulanlara iştirak etmek.

c) Bitkisel ve hayvansal üretim, yetiştirme, ıslah konularında araştırmalar yapmak, yaptırmak ve gerektiğinde diğer ıslah ve araştırma kuruluşları ile işbirliği yapmak.

d) Ürettiği her türlü ürün ve hizmet konuları ile ilgili olarak çevre çiftçisi ve çiftçi örgütleri ile üretim ve tanıtım amaçlı işbirliğine girmek.

e) Amaç ve faaliyetlerini gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu her türlü mal ve hizmeti yurt içi ve yurt dışından temin etmek.

f) Yurt içi ve yurt dışındaki kişi ve kuruluşlarla işbirliği yaparak her türlü mal ve hizmeti temin etmek, bunları pazara hazırlayarak iç ve dış pazarlarda değerlendirmek.

g) Üretim ve işletme faaliyetlerinde bulunmak ve tesislerini kurmak üzere özel ve tüzel kişilerden yer kiralamak, kiraya vermek.

h) İşletme ünitelerinde zaman içinde fonksiyonunu yitirmiş kümes, ahır, depo, sundurma ve benzeri binaların yıpranmaya terk edilmemesi ve ekonomiye kazandırılması için, İşletme bütünlüğüne zarar vermemek kaydıyla özel veya tüzel kişilere kiraya vermek.

i) Faaliyet konuları ile ilgili üretim ve işleme tesisleri kurmak üzere yurt içi ve yurt dışı özel ve tüzel kişi ve firmalarla işbirliği yapmak, ortaklık kurar ve faaliyete geçmesini sağlamak.

j) Yurt içi ve yurt dışı firmalarla patent, lisans, teknik beceri ve benzeri anlaşmaları yapmak, bilgi ve teknolojiyi mer'i mevzuata göre satar ve satın almak.

k) İşletme yönetimi, proje, araştırma, fizibilite ve benzeri mühendislik hizmetlerini yapmak ve yaptırmak.

l) Çalışma konuları ile ilgili beceri kazandırma seminerleri ve kurslar düzenler veya düzenletmek (Anonim, 2018a).

1.1.2. Tarımsal Araştırma Enstitüleri

Merkez, enstitü ve istasyonlar ile araştırma yetkisi verilen diğer birimler; coğrafi olarak uluslararası, ülkesel ve bölgesel düzeyde, kendilerine konu olarak verilen genel ve özel görev alanlarında temel ve uygulamalı araştırma yapmakla görevlidirler.

Tarımsal Araştırma Enstitülerinin görevleri ise;

- Tarımsal Araştırma politikası ilke ve hedeflerine uygun araştırma projeleri hazırlamak, yönetmek ve izlemek;
- Devletin tarım politikası ve kalkınma planlarında yer alması gereken tarımsal araştırma politikasının ana hedef ve ilkelerini belirlemek amacıyla çalışmalar yapmak;
- Sonuçlanan araştırma projelerinin bilimsel ve teknik raporlarını hazırlamak; değerlendirmek ve yayımlamak; seminer, konferans düzenlemek ve benzeri eğitim faaliyetlerinde bulunmak;
- Genetik stokları tesis etmek; ülkenin bitkisel ve hayvansal gen kaynaklarını korumak; geliştirmek ve kayıtlarını tutmak;
- Dış ülkelerde üretilen yeni bitki çeşitlerinin ülke şartlarına uygunluklarını saptamak amacıyla araştırma ve adaptasyon çalışmaları yapmak;
- Yurt içinde uygulanmakta olan üretim metotlarının elverişliliğini saptamak; uygun görülen araştırma sonuçlarının ilgili dairelerle işbirliği yapmak suretiyle çiftçilere ulaştırılmasını sağlamak;
- Dış ülkeler ve uluslararası diğer kuruluşlar ile materyal ve bilgi mübadelesi yapmak;
- Tarımsal üretimde kullanılacak modern alet, makine, ilaç ve gübre gibi tarımsal girdileri denetlemek; incelemek ve geliştirilmesini sağlamak;
- Ülkenin tarımsal kalkınma plan ve programlarına veriler hazırlamak;
- Ülkede üretilen bitkisel ve hayvansal mamul ve yan mamullerin standartları ile ilgili araştırmalar yapmak ve kalite kontrol yöntemlerini ortaya koymak;

- Tarım alanındaki teknolojik gelişmelerin izlenmesine olanak sağlamak ve uluslararası tarımsal yayınlardan yararlanarak çiftçilerin eğitilmelerine yardımcı olmak için Enstitü bünyesinde bir kütüphane kurmak
- Tarımsal amaçlara yönelik yeterli sayıda laboratuvarlar kurmak ve çalıştırmak (Anonim, 2018b).

1.1.3. Toprak Mahsulleri Ofisi

1938 yılında kurulan Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), sermayesinin tamamı devlete ait, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe ve faaliyetlerinde özerkliğe sahip, sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülüdür.

Yurtta hububat fiyatlarının üreticiler yönünden normalin altına düşmesini ve tüketici halk aleyhine anormal derecede yükselmesini önlemek, bu ürünlerin piyasasını düzenleyici tedbirler almak ve gerektiğinde Bakanlar Kurulu Kararı ile hububat dışındaki diğer tarım ürünleri ile ilgili verilecek görevi yürütmek, afyon ve uyuşturucu maddelere konulan devlet tekeli ile ilgili yapılacak işlemler için oluşturulan Toprak Mahsulleri Ofisinin faaliyet konuları aşağıda gösterilmiştir.

Toprak Mahsulleri Ofisinin görevleri;

TMO, kuruluş amacının gerçekleşmesi için; faaliyet alanına giren ürünlerin, her yıl cins, nev'i ve mahallerine göre tespit olunacak fiyatlarla, alım ve satışını yapmak, gerekli stok tesisini ve muhafazasını sağlamak suretiyle, bu ürünlerin piyasalarında istikrar sağlamak,

- Gerek görülen durumlarda faaliyet konularına giren ürünleri ve bu ürünlerin mamullerini dış piyasalardan satın almak,
- Yurt içinden satın aldığı ürünlerin ve bunların mamullerinin dış piyasalarda sürümünü sağlamak için her türlü işlemleri yapmak ve gerekirse bunları yurt dışına satmak,
- Buğdayı Bakanlar Kurulu tarafından verilen görev çerçevesinde, önceden belirlenmiş olan kalite gruplarına göre ilan edilecek fiyatlarla satın almak,
- Faaliyet konusuna giren ürünlerin muhafaza, kurutma, temizleme, ilaçlama ve kalibrasyon işlerini yapmak,
- Umumi mağazacılık faaliyetlerinde bulunmak,
- Mevcut ve bundan sonra devreye girecek silo veya diğer depolama tesislerini işletmek,

- Faaliyet konuları ile ilgili yatırım, etüt, araştırma, fizibilite ve projeler ile gerektiğinde mühendislik ve müşavirlik hizmetlerini yapmak ve/veya yaptırmak,
- Gerektiğinde, faaliyet konularına giren ürünleri ve bunlardan elde edilecek mamulleri depolamak üzere depolama tesisleri kurmak,
- Kurulan tesislerin bakım ve onarımı için gerekli olan yedek parça, araç ve makinaları bulundurmak, gerekirse bu amaçla atölyeler kurmak ve imalat yapmak veya bunlar için gerekli makine ve donatımın yurt içinden veya dışından alımını yapmak,
- Faaliyet konuları ile ilgili olmak üzere, yurt içinde ve yurt dışında her türlü alım, satım, nakliyat, imalat, depolama ve muhafaza işleri için şirket ve kooperatifler kurmak veya bu amaçla kurulan ortaklıklara katılmak,
- Dünya hububat üretimi hareketlerini ve fiyatlarını izlemek, değerlendirmek, faaliyet konuları ile ilgili her türlü yayınları yapmak,
- Faaliyet konuları ile ilgili olmak üzere, yurt içinde ve yurt dışında teşkilat ve tesisler kurmak, işletmek, satın almak, satmak, kiraya vermek veya kiralamak,
- İstihdamı geliştirme çalışmaları kapsamında düzenlenen beceri kazandırma programlarının uygulanmasını sağlamak,
- Kurulmuş ve kurulacak küçük ve orta büyüklükteki özel kuruluşlara idari ve teknik alanlarda rehberlik yapmak,
- Her yıl Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan yerlerde, haşhaş ekimi yapacak olanlara izin belgesi vermek, haşhaş ekimi, afyon ve kapsül üretimini kontrol etmek ve Bakanlar Kurulu'nun tespit edeceği fiyattan bu ürünleri satın almak,
- Haşhaş kapsülü, afyon ve tıbbi bitkilerden alkaloidler ve uyuşturucu maddeler ile türevlerini imal edecek fabrikalar ve bunlarla ilgili entegre tesisler kurmak ve kurulmuş olan fabrikaları işletmek,
- Uyuşturucu maddelerin yurt içi ve yurt dışı pazarlamasını yapmak, bilimsel ve tıbbi amaçlı uyuşturucuları ithal etmek,
- Haşhaş türlerinin, tohum, afyon ve kapsülün ihtiva ettiği morfin ve alkaloidler yönünden ıslahı için araştırmalar yapmak ve araştırma izni verilen diğer kuruluşların bu konuda yapacakları çalışmalara katılmak şeklinde sıralanabilecek görevleri yürütmek (Anonim, 2018c).

1.1.4. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAY-KUR)

8/6/1984 tarih ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür.

Teşekkülün amaç ve faaliyet konuları; 20/12/1996 tarih ve 22853 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ana Statüsünün değişik 4 üncü maddesinde şu şekilde belirtilmiştir: “Türkiye’nin tarım politikasına uygun olarak çay ziraatını geliştirmek, ekonomik gereklilik, kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda; sermaye birikimine yardım ederek yatırım kaynağı yaratmak, serbest piyasa şartlarında en çok faydayı temin etmek, gerekli hammadde temini ile her türlü çay ürünü üretmek, pazarlamak, ithal ve ihraç etmek, iç ve dış pazarlarda Teşekkülün rekabet gücünü artırmaya yönelik olarak ilişkili ve yan ürünlerde gerek ve fayda görülen her türlü faaliyetlerde bulunmak amaçlarıyla teşkil olunan ÇAY-KUR ’un faaliyet konuları aşağıda gösterilmiştir.

a) İşletmeye uygun nitelikteki yaş çay yapraklarını satın almak, kuru çay üretmek ve/veya ürettirmek.

b) Satın alınan çay yapraklarını işlemek ve değerlendirmek için teknolojik faaliyette bulunmak.

c) Ürettiği veya ithal ettiği kuru çayların iç ve dış pazar isteklerine uygun olarak harmanlanmasını, paketlenmesini ve pazarlanmasını sağlamak.

ÇAY-KUR’ un faaliyet konularına göre;

1) Gerekli tesisleri kurmak, kiralamak ve işletmek.

2) Üretim faaliyetlerinden doğan yan ürünleri değerlendirmek ve yardımcı maddeler üretmek, bitkisel çaylar, soğuk çay, kafein, ekstrakt ile diğer ilişkili ve yan sektörlerle ait ürünlerin üretimini ve pazarlamasını yapmak ve/veya yaptırmak.

3) Çay ürününün kalite ve veriminin ve işletme tekniğinin geliştirilmesi için gerekli araştırmaları yapmak, müessese ve laboratuvarlar kurmak, işletmek.

4) Gerekli madde ve araçları tedarik etmek.

5) Ticaretle iştigal etmek, ihracat ve ithalat yapmak.

6) Çay ekşerlerinin yetiştirilmesi için gerekli önlemleri almak.

7) Teşekkülün ihtiyacı için her türlü taşınır ve taşınmaz mal edinmek, kamulaştırma yapmak, aynı, sınaî ve ticari haklar tesis etmek, bunlar üzerinde tasarrufta bulunmak.

8) Mevzuat uyarınca verilen diğer görevleri yerine getirmek.

d) Firmalarla lisans, teknik beceri (know-how) ve her türlü sınaî mülkiyete dair anlaşmalar yapmak, yurt içinde veya yurt dışında ÇAY-KUR markası, alt markası veya logosunu taşıyan/taşıyacak çayevi ve benzeri işyerleri açmak ve/veya açtırmak, KHK ve ilgili diğer mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla kendi faaliyet konusu ile ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında işbirliği ve ortaklık anlaşmaları yapmak, kurulmuş olan şirketlere iştirak etmek veya yeni şirket kurmak, mevzuatı çerçevesinde e-ticaret yoluyla ürünlerini pazarlamak.

e) Kurulmuş ve kurulacak küçük ve orta büyüklükteki özel kuruluşlara idari ve teknik alanlarda rehberlik yapmak (Anonim, 2018ç).

1.1.5. Et ve Süt Kurumu

Et ve Balık Kurumu 3780 sayılı Milli Koruma Kanunu'nun 6. maddesi uyarınca, 28/08/1952 tarih ve 3/15597 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan, K/871 sayılı Koordinasyon Kurulu Kararı üzerine, 01/10/1952 tarihinde "Et ve Balık Kurumu" unvanı ile Ticaret Bakanlığına bağlı 40 milyon TL sermayeli bir İktisadi Devlet Kuruluşu olarak kurulmuştur. 27.04.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 4553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Et ve Balık Kurumu'nun adı Et ve Süt Kurumu olarak değiştirilmiştir.

233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesi ile 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4 üncü maddesine göre devletin genel hayvancılık politikası çerçevesinde, hayvancılık sektöründe düzenleyici ve destekleyici bir rol üstlenmesini temin etmek, piyasa ekonomisi kuralları içerisinde sektörde tam rekabet koşullarının tesisine katkıda bulunarak kamu yararı ile faaliyetlerini sürdürmek amacıyla kurulan ve bir iktisadi devlet teşekkülü olan Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünün adı Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

Et ve Balık Kurumu kârlılık ve verimlilik prensipleri içerisinde, kaynaklarını rasyonel kullanarak, zamanında etkili ve bilinçli kararlar alarak alım, üretim ve pazarlama gibi ana faaliyet konularında aşağıdaki politikaları izlemektedir:

- Ülke hayvancılığını teşvik ederek istikrarlı bir şekilde gelişmesine katkı sağlamak.
- Alım yaparken üreticinin faaliyetlerini sürdürmesini sağlamak amacı ile besi maliyet hesaplaması yaparak üreticiyi zarar ettirmeyecek alım fiyatlarını oluşturmak.
- Hijyenik kurallara uygun sağlıklı, güvenli, kaliteli et ve et ürünlerini üretmek.

- Üretici ve tüketici arasında denge oluşturmak suretiyle piyasa fiyat istikrarının oluşmasına katkı sağlamak.
- Üretim ve pazarlama faaliyetlerini, hayvancılık sektörünün gelişmesine hizmet edecek şekilde yaparak sektörde düzenleyici ve destekleyici rol üstlenmek.
- Piyasa ekonomisinin kuralları içerisinde sektörde rekabet şartlarını yerine getirerek karlılık ve verimlilik ilkeleri içerisinde geniş kitlelere hizmet sunmak.
- Hayvancılık ve et sektöründeki etkin faaliyetleri ile ülkenin genel istihdamına katkı sağlamak (Anonim, 2018d).

1.1.6. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

Bu Kanunun amacı; ulusal kalkınma plan, program ve stratejilerinde öngörülen ilke ve hedefler çerçevesinde, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakları da kapsayacak şekilde, kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına yönelik faaliyetleri gerçekleştirmek üzere Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

- Faydalanıcıların desteklerden azamî ölçüde yararlanabilmeleri amacıyla tanıtım, bilgilendirme, eğitim ve yönlendirme faaliyetlerini yürütmek
- Proje ve faaliyet başvurularını almak, bunların ön incelemeleri ile yerinde kontrollerini yapmak, proje ve faaliyetleri başvuru şartları, değerlendirme ve seçim kriterlerine göre değerlendirmek.
- Desteklenecek proje ve faaliyetleri belirlemek, uygulama sözleşmelerini hazırlamak ve başvurusu uygun görülen faydalanıcılarla sözleşme imzalamak, uygun bulunmayan başvurularla ilgili işlemleri yapmak.
- Proje ve faaliyetlere yönelik tahakkuk, ödeme ve muhasebe işlemleri ile bunlarla ilgili her türlü kontrolü gerçekleştirmek.
- Proje ve faaliyetlerin uygulamasını izlemek, yararlanıcıların sözleşme şartlarını ve yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini takip etmek, bu amaçlarla gerekli kontrolleri yapmak.
- İlerleme ve gelişmeleri raporlamak, Avrupa Birliği mevzuatını da dikkate alarak ihtiyaç duyulan bilgi, belge ve raporları hazırlamak, yetkili kurum ve makamlara sunmak.
- Program ve desteklerin etkinleştirilmesi yönündeki görüş ve değişiklik önerilerini ilgili makamlara bildirmek.

- Kurumun görevleri ve faaliyetleriyle ilgili güvenli bir veri tabanı ve bilgi işlem sistemi kurmak.
- Kurumun faaliyetleri ile ilgili idarî düzenlemeleri yapmak.

Kurum, görevleri ile ilgili konularda; kamu veya özel hukuk tüzel kişileri, gerçek kişiler, sivil toplum kuruluşları, Avrupa Komisyonu ve uluslararası kuruluşlarla gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve yetkilidir (Anonim, 2018e).

1.1.7. Tarımsal Amaçlı Kooperatifler

1163 sayılı kanunla kurulan tarımsal amaçlı kooperatifleri 1988 yılına kadar şu unvanları taşımaktadır.

- Köy Kalkınma Kooperatifi
- Orman Köyünü Kalkındırma Kooperatifi
- Hayvan Üreticileri Tedarik ve Pazarlama Kooperatifi
- Su Ürünlerini Üretim Değerlendirme Kooperatifi
- Zirai Sulama, Toprak Muhafaza ve Arazi Islahı (Toprak-Su) Kooperatifi
- Pancar Ekicileri İstihsal ve Satış Kooperatifi
- Çay Ekicileri İstihsal ve Satış Kooperatifi Toprak ve Tarım Reformu Kooperatifi
- Elektrik Üretim Kooperatifi olmak üzere 9 türden ibarettir.

1988 yılına gelindiğinde o zamanki adıyla Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının görev alanında bulunan 9 çeşit kooperatif sayısı yaklaşık 11.000 'di. 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun günün ihtiyaçlarına cevap verememesi, ekonomik faaliyetlerin serbest piyasa ekonomisi şartlarına doğru yönelmesi gibi sebeplerle 1988 yılında ve 3476 sayılı kanunla mevcut kanunda önemli değişiklikler yapılmıştır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca, 3476 sayılı kanunla yapılan değişikliklerin mevcut kooperatiflere yansıtılabilmesi için çalışma konuları aynı veya benzer nitelikte olan kooperatiflerin ana sözleşmelerinde birleştirme çalışmaları yapılmıştır. Buna göre 4 tip ana sözleşme geliştirilmiştir. Tarımsal kalkınma, Sulama, Su ürünleri, Pancar ekicileri kooperatifi bünyesinde toplanan kooperatifler aşağıda açıklanmıştır (Anonim, 2018f).

1.1.8. Tarımsal Kalkınma, Sulama, Su Ürünleri ve Pancar Ekicileri Kooperatifi

Tek tip çok amaçlı kooperatif modelinin en güzel örneği olan; Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nin amacı;

- Ortakların tarımsal üretimlerini geliştirmek,
- İhtiyaçları ile ilgili temin, tedarik, işletme, pazarlama ve değerlendirme faaliyetlerinde bulunmak,
- Ortaklarının ekonomik ve sosyal yönden gelişmelerine yardımcı olmak, ekonomik gücünü arttırmak,
- El ve ev sanatları ile tarımsal sanayinin gelişmesini sağlayıcı tedbirleri almaktır.

Tarımsal Kalkınma Kooperatifi bu amacı gerçekleştirmek üzere ana sözleşmesinde 18.madde halinde yazılı bulunan çalışma konularından ortaklarına faydalı olabilecek herhangi birini/birkaçını seçer ve bu konuda en iyi şekilde hizmet vermeye çalışır (Anonim, 2018g).

Sulama kooperatifinin amacı; devletçe ikmal edilmiş veya edilecek sulama tesislerinden veya her ne suretle olursa olsun tarım sahalarından çıkarılacak suyun ziraatta kullanılması ile ilgili arazi tesviyesi, tarla başı kanalları, tarla içi sulama ve drenaj gibi zirai sulama tesislerini kurmak, kurulmuş olan sulama tesislerini işletmek, işlettirmek ve bakımını yapmak ve yaptırmaktır. Sulama kooperatifi bu amacı gerçekleştirirken Köy Hizmetleri teşkilatıyla işbirliği yaparak ortaklarına sulama konularında teknik yardım sağlar, münavebe bitkilerinin ekimi için yardımcı olur (Anonim, 2018ğ).

Su ürünleri kooperatifinin amacı; her türlü su ürünlerinin istihsal, işleme, depolama, pazarlama konularında ortaklarına hizmet vermek, ortaklarının balık ve diğer su ürünlerini avlama faaliyetini düzenlemek ve yönetmektir (Anonim, 2018h).

Kanunda yapılan değişikliklerle; kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının sağlıklı bir şekilde teşkilatlanabilmesi, ekonomik bakımdan güçlü bir yapıya kavuşması için ortaklık payının değeri yeniden düzenlenmiştir. Kooperatif ve üst kuruluş ilişkilerinin geliştirilerek kooperatif organlarının daha verimli çalışır hale getirilmesi sağlanmıştır. Denetim konusunda devletin denetimi yanında kooperatif ve kooperatif üst kuruluşlarının denetici organları kanalıyla bir oto-kontrol sisteminin kurulması hedeflenmiştir Toprak hazırlığı, ekim işleri, pancar ve diğer tarım ürünlerinin yetiştirilmesi, korunması, dekar veriminin arttırılması konularında gerekli tedbirleri alır ve ortaklarının yararlı bilgiler edinmesine yardımcı olur. Ortaklarını ilgilendiren tarımsal faaliyetlerin ve kooperatif amaçlarının geliştirilmesi yolunda şeker fabrikalarının merkez ve bölge teşkilatı ile ilişki kurarak gereğinde işbirliği yapmaktır (Anonim, 2018ı).

1.1.9. Tarım Kredi Kooperatifleri

Çiftçilerin özellikle de küçük ölçekli tarım işletmelerinin (küçük çiftçiler) bankalardan kredi almaları çok zor hatta imkânsızdır. Zira küçük çiftçiler bankalara güven verememektedirler. Zaten kredi alabilmek için, güvence gösterecek mal varlıkları da pek yoktur. Bankalardan borç alamayan küçük çiftçiler şahıslara yönelirler. Burada da yüksek faiz ve daha birçok ekonomik ve sosyal sorun ortaya çıkar. Ancak çiftçinin üretim faaliyetlerini yürütebilmesi için krediye ihtiyacı olduğu da değişmeyen bir gerçektir. İşte Tarım Kredi Kooperatifleri, çiftçilerin kredi ihtiyaçlarını en iyi giderebilecek tek örgüt olarak ortaya çıkmaktadır.

Tarım Kredi Kooperatiflerinin amaçları şu şekilde sıralanabilir.

- Mevduat toplamak,
- Kredi sağlamak,
- Faiz haddini düşürmek,
- Ortaklara kredi konusunda tavsiyelerde bulunmak,
- Alınan kredinin üretiminde kullanılmasını gerçekleştirerek tarımsal üretimin artmasını sağlamak,
- Tarımsal girdileri ve diğer ihtiyaçları, kaliteli, ucuz ve zamanında temin ederek hizmete sunmak.

Bunun için Tarım Kredi kooperatifleri ortaklarına, yalnız üretim işlerinde kullanılmak üzere kredi verir. 1929 yılına kadar çiftçilerimize kredi Ziraat Bankası tarafından verilmiştir. 1929 yılından itibaren Türkiye’de bugünkü anlamda Tarım Kredi Kooperatifleri kurulmaya başlanmış olup kurulma nedenleri şu şekilde ifade edilmektedir: Ziraat Bankasının ilçe ve illerde şubeleri vardır. Çiftçilerin buralardan kredi alması gelip gitmesi gibi birçok güçlükler vardır. Kooperatifler bucak ve köylerde örgütlenerek bu güçlüğü ortadan kaldırmıştır. Ziraat Bankası birçok çiftçiye kredi verdiği için, sağlıklı kontrol mekanizması oluşturamamakta ve aldıkları parayı kullanmakta çiftçileri serbest bırakmak zorunda kalmaktadır. Bu şekilde kredinin verimli olmadığı da bir gerçektir. Çiftçilerin çoğunluğu küçük çiftçi olduğundan, kredi almak için Ziraat Bankasına garanti verememektedirler. İşte bu sakıncaları ortadan kaldırmak için Tarım Kredi Kooperatiflerinin kurulması uygun bulunmuştur (Anonim,2018i).

1.1.10. Türkiye Ziraat Odaları Birliği

Ziraat odaları çiftçilerin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, çiftçilik mesleğinin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak, meslek disiplin ve ahlâkını kollayıp gözetmek, çiftçilikle işgal edenlerin meslekî hak ve menfaatlerini korumak amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Ziraat Odalarının görevleri;

- Ziraat ve ziraatla uğraşan çiftçi ve işçiyi alakadar eden bilimum bilgileri, haberleri toplamak ve bu mevzularda her türlü incelemeler, endeksler, kendi çevrelerine mahsus istatistikler yapmak ve neşretmek ve alakalılarca istenilen bilgi ve kayıtları vermek;
- Vekâletlere veya bunlara bağlı müesseselere, idari makamlara, belediyelere, bankalara ve diğer mesleki odalara faaliyet mevzularına müteallik tekliflerde bulunmak; ticaret ve sanayi odalarına, borsa, hal ve mezbahalara, umumi sergilere ve lüzum gördüğü diğer yerlere temsilci göndermek;
- Ziraatın gelişmesi için gerekli gördüğü mevzuat değişikliklerinin yapılabilmesi veya yeni mevzuatın tedvini maksadıyla Odalar Birliğine teklifte bulunmak;
- Köylerin içtimai ve iktisadi kalkınmasına dair plan ve programların hazırlanmasında ilgili idare ve teşekküllerle işbirliği yapmak ve yardımcı olmak;
- Çiftçiye pratik bilgiler vermek üzere ziraat kursları, kış dershaneleri tesis ve konferanslar tertip etmek; ziraat tahsilini teşvik eylemek; ziraat öğretim ve eğitim sistemi hakkında müşahede ve mütalaalarını ilgililere bildirmek;
- Bölgelerindeki ormanların korunması, çıplak yerlerin ağaçlandırılması elverişli yerlerde kavaklık, söğütlük vesair ağaçlıkların tesis edilmesi hususlarında halkı teşvik etmek ve gerekli telkinlerde bulunmak; ağaç ve orman sevgisini yaymak;
- Çiftçi kütüklerini tutmak, çiftçilere açılacak kredilere ve verilecek tohumluklara esas olmak üzere gerekli malumatı, krediyi ve tohumluğu verecek teşekküllere bildirmek ve bunların yerlerine sarf edilip edilmediğini mahallinde tetkik ve takip etmek, neticelerini ilgili teşekküllere haber vermek;
- Fenni ve modern ziraat işletmesi kurmak isteyenlere yol göstermek, bunların plan ve hesaplarını yaptırmak, kredi imkânlarını hazırlamak; çiftçilerin her türlü ziraat faaliyetleriyle ilgili ihtiyaçlarının giderilmesi ve Odaca temin edilen mütehassıs ve ustalardan parasız faydalanmasını eldeki imkân nispetinde sağlamak;

- Sergiler, panayırlar açmak, müsabakalar tertip etmek, mahsullerin standartlaşmasına çalışmak;
- İlgililerin ve resmi makamların talebi üzerine meslek ihtilaflarında hakem olmak, mahkemelere ehli-vukuf listesi göndermek;
- Diğer meslek odaları ve teşekkülleriyle kendi sahası dâhilinde işbirliği yapmak (Anonim, 2018j).

1.2. Araştırma Bölgesinin Tanımı

Tekirdağ İli 11 ilçeden oluşmaktadır. Süleymanpaşa merkez ilçe konumunda olup çalışmanın yapıldığı tüm mahalleler bu ilçeye bağlıdır.

Tekirdağ ili Türkiye'nin kuzey-batısında, Marmara Denizi'nin kuzeyinde, Trakya Bölgesinde, 40° 36' ve 41° 31' kuzey enlemleriyle 26° 43' ve 28° 08' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Tekirdağ ilinin yüzölçümü 6.313 kilometrekaredir. Tekirdağ ili yüzölçümü itibariyle Marmara Bölgesi'nin % 8,60'ını, Türkiye topraklarının ise % 0,80'ini kaplamaktadır. İlin, Marmara Denizi'ne 133 km, Karadeniz'e 2,5 km uzunluğunda kıyısı bulunmaktadır. Bu bölümde sırasıyla Tekirdağ ilindeki tarımsal yapı, tarım alanları, bitkisel ve hayvansal üretim faaliyetleri ile ilgili bilgiler sunulmuştur (Anonim, 2017a).

1.2.1. Tarımsal Yapı

1.2.1.1. Bitkisel Üretim

Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesi, bitki örtüsü itibariyle güneyindeki nemli deniz ikliminin etkisinin altında çeşitli orman topraklarının var olduğu, iç kesimlerinde ise kurak bozkır özelliklerine uygun orman, otlak ve genellikle tarım alanlarının yaygın olarak bulunduğu, bu sebeple de biyolojik çeşitlilik bakımından zengin bir ekolojik sistemler birliğidir. 2017 yılı verilerine göre Tekirdağ ilinin arazi varlığı ve kullanışlarına göre dağılımı Çizelge 1.1. 'de belirtilmiştir.

Tekirdağ ili arazi varlığının % 61 gibi önemli bir kısmını işlenebilen tarım arazileri oluşturmaktadır. Ormanlık alanların toplam arazi varlığı içerisindeki oranı % 16, tarım dışı arazi varlığı % 18, çayır-mera alanlarının toplam arazi varlığı içerisindeki oranı ise % 5 dir.

Çizelge 1.1. Tekirdağ İli Arazi Varlığı

Kullanılmış Biçimi	Alan (da)	%
İşlenen Tarım Alanı	3.806.531	61,0
Çayır - Mera Alanı	325.784	5,0
Orman Alan	1.040.860	16,0
Tarım Dışı Arazi	1.139.824	18,0
Toplam	6.313.000	100,0

Kaynak: TÜİK, 2018

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2017 yılı verilerine göre Türkiye'deki toplam tarım arazilerinin (işlenen tarım alanları, çayır-mera alanları, tarım dışı ve ormanlık alanlar toplamı) içerisinde işlenebilen tarım alanlarının oranı % 58' dir. Bu verilere göre Tekirdağ ilinde işlenen tarım arazilerinin toplam arazi varlığı içerisindeki oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tekirdağ ilindeki tarım arazilerinin 2017 yılı itibariyle nitelikleri bakımından ilçeler bazında dağılımı Çizelge 1.2.'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Çizelge 1.2. İlçeler Bazında Tarım Alanlarının Dağılımı (Tekirdağ)

İlçeler	Tarım Alanı	Çayır-Mera	Orman
Süleymanpaşa	754.113	45.453	165.100
Çerkezköy	131.499	13.422	30.813
Çorlu	633.984	32.295	31.827
Marmara Ereğlisi	138.749	3.905	38.800
Hayrabolu	605.462	98.015	21.810
Malkara	751.075	80.108	222.370
Murathı	323.229	18.718	3.880
Saray	315.269	31.730	268.720
Şarköy	153.421	2.244	257.540
Toplam	3.806.531	325.784	1.040.860

Kaynak: TÜİK, 2018

Çizelge 1.2. 'de görüldüğü üzere en fazla tarım alanı Tekirdağ ili merkez ilçe Süleymanpaşa' da bulunmaktadır. Tekirdağ ili merkezini sırasıyla Malkara, Çorlu ve Hayrabolu ilçeleri takip etmektedir. En az tarım alanına sahip olan ilçe ise 131.499 dekar ile Çerkezköy ilçesidir. Bu durumun ortaya çıkmasındaki en önemli sebep ise Çerkezköy ilçesinde tarım alanlarının önemli bir kısmının sanayi arazisi vasfına geçirilmesidir. En fazla çayır-mera arazisine sahip olan ilçeler Hayrabolu ve Malkara, en fazla ormanlık alana sahip olan ilçeler ise Saray ve Şarköy'dür. Tekirdağ ilindeki tarla arazilerinde 2017 yılı itibariyle ekimi yapılan buğday, ayçiçeği, arpa, silajlık mısır, fiğ, çeltik ve kanola gibi belli başlı ürünlere ilişkin ekiliş alanları, ortalama verim bilgileri ve üretim miktarları ile ilgili veriler Çizelge 1.3.'de sunulmuştur.

Çizelge 1.3. Süleymanpaşa İlçesi Tarla Bitkileri Ekiliş Alanları, Ortalama Verim ve Üretim Miktarları

Ürünler	Ekiliş (da)	Ortalama verim (kg/da)	Üretim (ton)
Buğday	1.922.560	459	882.674
Ayçiçeği	1.567.329	235	368.125
Arpa	130.549	548	71.575
Kanola	66.219	369	24.449
Silajlık Mısır	61.828	4582	283.320
Fiğ	26.765	2332	62.414
Çeltik	9.439	776	7.329

Kaynak: TÜİK, 2018

Tekirdağ ilinde 2017 yılı itibariyle en fazla ekimi yapılan ürünlerin buğday ve ayçiçeği olduğu; buğday ve ayçiçeği ile karşılaştırıldığında arpa, silajlık mısır, fiğ, çeltik ve kanola gibi diğer ürünlerin ekim alanlarının daha kısıtlı olduğu görülmektedir. 2017 yılı itibariyle Tekirdağ ilinde az da olsa ekimi yapılan diğer tarla bitkileri ise çavdar, yulaf, kuşyemi, sorgum, tritikale, hayvan pancarı, bakla, bezelye, börülce, nohut, kuru fasulye, yeşil mercimek, kuru soğan, patates, aspir ve şeker pancarıdır. İlde önemli bir büyüklükte ekimi olan iki ürün buğday ve ayçiçeğini ayrı ayrı ilçe bazlı ele alarak Türkiye verilerine göre çizelge 1.4. ve 1.5. oluşturulmuştur.

Çizelge 1.4. 2017 Yılı İlçe Bazlı Buğday Ekiliş Alanı, Ortalama Verim ve Üretim Miktarı

İlçeler	Ekiliş Alan (da)	Ortalama Verim (kg/da)	Üretim Miktarı (ton)
Süleymanpaşa	322.780	458	147.872
Çerkezköy	30.000	420	12.598
Çorlu	140.000	443	61.998
Ergene	158.315	458	72.527
M. Ereğlisi	85.000	527	44.781
Hayrabolu	368.981	458	169.037
Kapaklı	64.000	420	26.876
Malkara	373.150	450	168.098
Murath	163.534	496	81.162
Saray	175.000	458	80.171
Şarköy	41.800	420	17.554
Kaynak: TÜİK,2018			882.674

TÜİK verilerine göre buğdayın Tekirdağ'da ekiliş, üretim, verim ilişkileri incelendiğinde verimin tüm ilçelerde Türkiye ortalamasının (316 kg/da) üzerinden olduğu tespit edilmiştir.

Toprak yapısıyla, iklimiyle tarımın önemli kentlerinden olan Tekirdağ; üreticilerin her geçen gün gelişen teknolojiyi yakından takip etmesi, uygulaması bu ortalamayı yüksek

rakamlara çıkarmada etkili olmuştur. Ülke ortalamasına en yakın ilçe sırasıyla Çerkezköy, Şarköy ve Kapaklı' dır.

Verim olarak Marmara Ereğlisi birinci sırada yer almaktadır. Üretim miktarı ise toplam Türkiye buğday üretiminin %4,20 sini oluşturmaktadır. Ekiliş alanlarını incelediğimizde ise liste başında Hayrabolu, Malkara ve Merkez ilçe Süleymanpaşa' yı görebiliriz. Buğdayın üretimi yıllara göre pek değişiklik göstermediği, Tekirdağ'da neredeyse tüm üreticilerin her üretim sezonunda ÇKS' sinde yer aldığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Çizelge 1.5. 2017 Yılı İlçe Bazlı Ayçiçeği Ekiliş Alanı, Ortalama Verim ve Üretim Miktarı

İlçeler	Ekiliş Alan (da)	Ortalama Verim (kg/da)	Üretim Miktarı (ton)
Süleymanpaşa	308.975	225	69.597
Çerkezköy	15.941	244	3.893
Çorlu	117.000	234	27.415
Ergene	133.300	244	32.512
M.Ereğlisi	39.015	264	10.285
Hayrabolu	353.974	239	84.702
Kapaklı	34.344	244	8.383
Malkara	287.350	225	64.555
Murath	129.590	263	34.140
Saray	120.800	226	27.284
Şarköy	26.140	205	5.359
Kaynak: TÜİK, 2018			368.125

TÜİK verilerine göre Tekirdağ'da 2017 yılında üretimi yapılan ayçiçeğinin ekiliş alanı, ortalama verim ve üretim miktarını incelediğimizde ve Türkiye toplam üretimiyle karşılaştırdığımızda toplam rakam içerisinde ki payı oldukça önemli büyüktür. Türkiye toplam üretim 1.800.000 ton iken Tekirdağ'da bu rakam 368.125 ton olarak TÜİK verilerinde yer almaktadır. %20,45'lik oranla tek başına ülke üretimine katkıda bulunmaktadır. Ortalama verimde Türkiye ortalamasının altında fakat ekiliş alanının çok olması nedeniyle bu orana ulaşmıştır. Sırasıyla Hayrabolu, Süleymanpaşa ve Malkara' da geniş ekiliş alanına sahiptir. Ekilişi en az olan ilçeler ise Çerkezköy, Şarköy, Kapaklı olarak görülmektedir. Ortalama verimi en yüksek ilçe Murath'da yine ilin toplam ekilişi içerisinde önemli bir yere sahiptir.

1.2.1.2. Hayvansal Üretim

Hayvansal ürünlere gün geçtikçe artan talebin karşılanmasında; hayvan sayısını artırmak ve birim başına verimi yükseltmek gibi iki seçenek mevcuttur. Hayvan sayısının sürekli olarak artırılması mümkün ve ekonomik olmadığından hayvan başına verimin yükseltilmesi gerekmektedir. Bu da ancak ırk ıslahı ve çevre şartlarının iyileştirilmesi ile mümkündür.

Çizelge 1.6. 2017 Yılı Tekirdağ İli Büyükbaş Hayvan Varlığı

İlçeler	Sığır Varlığı			Manda	Toplam	%
	Kültür	K. Melezi	Yerli			
Süleymanpaşa	18.810	1.675	76	112	20.673	13,0
Çerkezköy	2.379	1.159	75	19	3.632	2,0
Çorlu	3.917	544	12	4	5.092	3,0
Ergene	6.860	2.410	-	-	9.220	6,0
M. Ereğlisi	2.820	791	-	-	3.611	2,0
Hayrabolu	19.304	620	-	-	19.924	13,0
Kapaklı	5.020	350	26	-	5.396	3,0
Malkara	53.420	1.552	178	12	55.162	36,0
Murath	11.785	397	299	7	12.488	8,0
Saray	8.385	1.633	299	1210	11.527	7,0
Şarköy	654	971	798	3	2.426	1,0
Toplam	133.354	12.102	1.763	1.367	149.151	100

Kaynak: TÜİK, 2018

Çizelge 1.6.'da 2017 yılı itibariyle Tekirdağ ilindeki büyükbaş hayvan varlığına dair bilgiler verilmiştir. Buna göre Tekirdağ ilinde toplam 149.151 büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Hayvanların önemli bir kısmı kültür ve kültür melezi ırklarından olup yerli ırk ve manda sayıları oldukça düşük seviyededir. Yöredeki büyükbaş hayvanların % 36,98 gibi önemli bir kısmı Malkara ilçesinde bulunmaktadır. Malkara ilçesini sırasıyla Süleymanpaşa ve Hayrabolu ilçeleri izlemektedir. Mandacılık faaliyetleri ise Saray ilçesinde yoğunlaşmıştır. Saray ilçesi dışında kısmen de olsa Malkara, Çerkezköy ve Süleymanpaşa ilçelerinde sürdürülen mandacılık faaliyetlerine diğer ilçelerde rastlanılamamaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasının en önemli sebebi ise bataklık ve sazlık alanların mandacılık faaliyetlerine daha uygun olmasıdır. Çizelge 1.7.'de ise 2017 yılı itibariyle Tekirdağ ilindeki küçükbaş hayvan varlığına ilişkin bilgiler verilmiştir. Buna göre Tekirdağ ilinde toplam 177.894 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Koyunların önemli bir kısmı yerli ırktan olup az bir kısmı ise merinos ırkıdır. Keçilerin ise tümü kıl keçisidir.

Çizelge 1.7. 2017 Yılı Tekirdağ İli Küçükbaş Hayvan Varlığı

İlçeler	Koyun		Keçi	Toplam
	Yerli ve diğer	Merinos		
Süleymanpaşa	48.712	2.508	8.100	59.320
Çerkezköy	9.530	2.395	1.581	13.506
Çorlu	11.792	122	488	12.402
Ergene	21.130	-	845	21.975
M.Ereğlisi	3.155	7.313	559	11.027
Hayrabolu	18.000	9.550	4.480	32.030
Kapaklı	9.350	380	722	10.452
Malkara	3.777	58.210	18.130	80.117
Murath	11.683	2.817	1.064	15.564
Saray	15.220	2.970	1.715	19.905
Şarköy	1.873	14.565	18.140	35.578
Toplam	154.222	100.830	55.824	310.876

Kaynak: TÜİK, 2018

Küçükbaş hayvancılıkta da büyükbaş hayvancılık gibi listenin toplam hayvan sayısında listenin başında Malkara ilçesi yer almaktadır. Malkara ilçesini sırasıyla Süleymanpaşa, Şarköy ve Hayrabolu ilçesi takip etmektedir.

1.3. Tarımsal Yayım ve Danışmanlık

Tarımsal yayım, tarımsal danışmanlık, tarımsal danışmanlığın desteklenmesi, yayım yaklaşımları (genel tarımsal yayım yaklaşımı, eğitim ve ziyaret yaklaşımı, ürün bazında yayım yaklaşımı, katılımcı tarımsal yayım yaklaşımı, proje yaklaşımı, çiftçilik sistemleri araştırması yaklaşımı, maliyeti paylaşım yaklaşımı, kurumlaştırılmış eğitim yaklaşımı) konu ile yakından ilgili olduğundan, eğitim ve yayım faaliyetleriyle üreticilerin eğilimi daha artacağından konu ele alınmıştır.

1.3.1. Yayımın Tanımı

Yayımın Tanımı, Doğuşu ve Gelişimi Yayım, Amerika Birleşik Devletleri ve Britanya’da (Extension Education) terimi ile tanımlanmaktadır. Extension kelimesinin mastar hali olan ‘toextend’ yaymak, genişletmek; ‘education’ ise eğitim anlamındadır. Türkçede kullanılan ‘Yayım’ terimi de İngilizcedeki karşılığı gibi yaymak fiilinden üretilmiş olup sözcük anlamı ‘Bilgi Yayma’ olarak ifade edilmektedir. Yayım sözcüğü bazen yanlış olarak neşriyat anlamına gelen ‘yayın’ sözcüğü ile karıştırılmaktadır. Oysa yayın, (Basılı, görsel veya işitsel) yayımda kullanılan birer öğretim materyali olmakla birlikte yayım kavramına göre daha dar kapsamlıdır (Değirmenci ve ark. 2010). İngilizce karşılığı ‘extension’ olan yayım kavramı, ABD’de, ‘İnsanları, problemlerini kendilerinin çözebilmeleri için eğitme’ amacını vurgulamaktadır. Hollandalılar yayımla ilgili olarak ‘voorlichting’ kelimesini kullanmaktadırlar. Bu kelime: ‘İnsanların yollarını bulmalarına yardımcı olmak için, yollarının aydınlatılması’ anlamındadır. Yayım kavramıyla yakından ilgili olan ‘danışmanlık’ kelimesi de, İngilizler (advisorywork) ve Almanlar (beratung) tarafından: ‘Amaca ulaşmak için uzmanlarca en uygun önerilerin sunulması’ anlamında kullanılmaktadır. Yine yayımla ilgili olarak, Fransızlar ‘vulgarisation’ kelimesini: ‘Sıradan insanlar için mesajların basitleştirilmesi’ anlamında, İspanyollar ‘capacitation’ kelimesini: ‘İnsanların becerilerini geliştirme’ veya basitçe ‘eğitim’ anlamında kullanmaktadırlar. ‘Yayım’ (Extension) kelimesinin bilimsel olarak ortaya çıkışı on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında yani, 1850’lerde nüfusun hızla arttığı, sanayileşen kentlerdeki insanların eğitim ihtiyaçlarının yaşadıkları yerlerde nasıl karşılanacağı konusu, İngiltere’deki Oxford ve Cambridge Üniversitelerinde yapılan tartışmalara dayanmaktadır (Değirmenci ve ark. 2010).

Bir ülke tarımsız, tarım da tarımsal yayımsız düşünülemez. Yayım kavramı sürekli değişen ve gelişen bir kavramdır. Tarımsal yayım hakkında çeşitli bilim adamları tarafından yapılmış birçok tanım bulunmaktadır. Aşağıda çeşitli yazarlar ve yayım uzmanları tarafından

yapılmış tarımsal yayım tanımlarından bazıları verilmiştir. Mounter, tarımsal yayımı: ‘Çiftçilere eğitim yoluyla tarımsal üretim şekilleri ve tekniklerinin geliştirilmesinde, üretimde etkinliğin ve tarımsal gelirin artırılmasında, hayat standartlarının iyileştirilmesinde, kırsal hayatın sosyal ve eğitimsel seviyesinin yükseltilmesinde yardımcı olan bir hizmet veya sistem’ olarak tanımlamaktadır. Bu tanım oldukça geniş kapsamlıdır. Tanım çerçevesinde çiftçinin yaşadığı ve faaliyet gösterdiği bütün alanlar, tarımsal yayımın konusuna dâhil edilmiştir. Bir başka ifadeyle çiftçi ile direkt temas yanında, yayım araştırmaları, eğitim, yardımlaşma ve bilgilendirme çalışmaları da tarımsal yayım sistemi içinde ele alınmış olmaktadır (Değirmenci ve ark. 2010).

Russell (Jones), tarımsal yayım kavramını: ‘Çiftçilere, ürünlerin verimliliğinin artırılması ve yaşam standartlarının yükseltilmesi; yeni tarımsal üretim metotlarının benimsetilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin sağlanması’ olarak tanımlamaktadır (Değirmenci ve ark. 2010). Fischer ve arkadaşları: ‘Yayım ve çiftçi eğitimi, mevcut üretim kaynaklarından daha etkin yararlanılması amacıyla, enformasyon ve pratik becerilerin iletilmesini hedefler’ olarak tarımsal yayım tanımlanmaktadır (Değirmenci ve ark. 2010). Bütün bu tanımlamalar, yayımı; bazı hizmetlerin (öneri, fikir, teknoloji, enformasyon, bilgi ve beceri) sağlanması veya transferi olarak ifade etmektedir. Yayım çalışması bunların sağlanması ile başlamaktadır. Sağlanan hizmetlerin genelde kullanışlı, gerekli, yeni veya uygun olması gerektiği söylenmektedir. Yayımın belirli bir teknoloji veya önerinin sağlanması yerine, bizzat çiftçiler veya işletmeler ile başladığını belirten tanımlamalar da bulunmaktadır.

Albrecht ve arkadaşları tarımsal yayımı: ‘Çiftçilerin acil problemlerini kendi kendilerine çözebilmesi için yayım elemanlarınca motive edilmeye çalışıldığı ve bu yönde harekete geçebilmeleri için fikir ve cesaret ile birlikte yetenek kazandırmaya yönelik yardımların sağlandığı bir süreç’ olarak tanımlamaktadırlar. Bu tanımlamada yayım ile verilen, ‘cesaret’ ve ‘fikir’dir. Öte yandan, belirli bir durum karşısında ne yapılması gerektiği kararını almanın sorumluluğu, yayım elemanından daha çok çiftçilere aittir. Yayım hizmetlerinden sadece işletmenin sahibi (genellikle erkek), çiftçi mi yararlanmalıdır? Yoksa başkaları da bu hizmete dâhil olmalı mıdır? (Değirmenci ve ark. 2010).

Profesör Niels Röling'e göre yayımın esası, insanların davranışlarında değişimi teşvik etmenin hedeflenmesidir. Röling, tarımsal yayımı: ‘Kamu veya toplum yararına, 16 davranışlarda gönüllü değişimi teşvik etmek için, bir kurum tarafından müdahale edilerek gerçekleştirilen bir profesyonel iletişim şekli’ olarak tanımlamaktadır (Değirmenci ve ark. 2010). Yayımıcı; yayım örgütüne arzu edilen doğrultuda hedef kitlenin kararlarını etkileyen

kişidir. Yayımcının uzun vadedeki hedefi, hedef kitleye kendi kendilerine yardımcı olabilecekleri şartları sağlamak ve yayımcıya bağımlı olmaktan kurtarmaktır. Yayımcının ana görevi tavırların, davranışın ve sosyal yapının değişmesini sağlamaktır. Özünde yayımcı bir değişimcidir. Ana fonksiyonu planlanan değişim doğrultusunda bireylerin kararlarını etkilemek, kararı uygulamaya koymalarında yardımcı olmak, uygulamanın yerleşmesini sağlamak ve sonuçta ilişkiye son vermektir.

1.3.2. Tarımsal Danışmanın Görevleri

- Üretimin her aşamasında göreviyle ilgili konularda tarımsal işletme sahiplerine veya hizmet verdiği diğer birimlere gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak,
- Bitkisel ve hayvansal üretime yönelik sürdürülebilir üretim teknikleri konusunda her türlü bilgi ve yeni teknolojinin hedef kitleye ulaştırılmasını sağlamak,
- Çevrenin, doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin korunması için tarımsal işletme sahiplerini ve hedef kitleyi bilgilendirmek,
- İşletme ekonomisi yayımı/danışmanlığı yapmak, gerekli tavsiyelerde bulunmak,
- İşletmelerin ekonomik analizleri, gelişim planlamaları, iş ve sermaye verimliliğinin iyileştirilmesi ve aile işletmelerine özgü sorunlar, ev ekonomisi ve mekanizasyon konularında yayım/danışmanlık yapmak,
- Tarımda çalışanların mesleklerini daha iyi yapmaları için, gerekli kişisel gelişim ve girişimcilik eğitimlerini yapmak,
- Görevli olduğu konularla ilgili olarak düzenlenecek eğitimlere katılmak,
- Yayım/danışmanlık faaliyetlerinde basılı, sesli ve görüntülü kitle yayım vasıtalarından yararlanmak ve bunları hazırlamak ve hazırlanmasına katkıda bulunmak,
- Tarımsal yayım ve danışmanlık faaliyetleriyle ilgili veri toplamak, kayıt tutmak,
- Tarımsal üretimi kayıt ve kontrol altına alacak belgelerin düzenlenmesini sağlamak,
- Üretici örgütlenmesi konusunda çalışmalar yapmak (Anonim 2013).

1.3.3. Tarımsal Danışmanlık Sistemi

Ziraat odalarında ve üretici birliklerinde istihdam edilen, tarımsal danışmanlık hizmeti yürütmek üzere çalışan ve Yönetmelikte belirtilen hükümlere göre sertifikalandırılmış

kişilerdir. Tarımsal yayım ve danışmanlık yönetmeliği öncesi durum günümüze kadar geçen süreçte özellikle 1970'lerin sonlarında, kamu yayımında önemli sorunlar ortaya çıkmış ve bunlar kamu yayımının etkinliğini düşürmüştür (Özçatalbaş ve Gürgen 1998).

Zaman içinde müdahale edilerek olumsuzluklar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bu müdahalelerin en önemlilerinden biri 1984 yılında uygulamaya giren Tarımsal Yayım ve Uygulamalı Araştırma Projesi (TYUAP) ile yapılmıştır ve Türkiye'de tarımsal yayım çalışmalarını büyük ölçüde etkilemiştir. Ayrıca 2004 yılında başlayan Köy Merkezli Tarımsal Üretim Destek Projesi (KÖYMER/TARGEL) gibi uygulamalar kamu yayımı yanında özel yayımın geliştirilmesine yönelik girişimler olarak değerlendirilebilir. Ancak daha sonra 2007 yılında KÖYMER'in TARGEL'e dönüştürülmesi bu girişimin de Bakanlığa bağlı bir yapının dönüşmesine yol açmıştır.

TYUAP Süreci; 1990'ların sonuna gelindiğinde ülkenin yaklaşık yarısında TYUAP, Eğitim ve Ziyaret Yaklaşımının ülke geneline yaygınlaştırılmasını amaçlamıştır. Diğer yarısına ise büyük oranda 1940'lardan beri sürdürülen Genel Tarımsal Yayım Yaklaşımı ile yayım hizmeti vermeye devam edilmiştir. Ayrıca belirli oranda Ürün Bazında Yayım Yaklaşımı ve Entegre Proje Yaklaşımı da Bakanlık tarafından uygulanmıştır. Ancak arz yönlendirici ve teknoloji transferini esas alan bu yaklaşımların katılımcılığı dikkate alınmaması nedenleriyle üreticilerin etkin olarak sürece katılması mümkün olmamıştır. TYUAP'ta "Eğitim ve Ziyaret Yaklaşımını" yerleştirmek, dolayısıyla yayım birimlerinin üreticilere en yakın olacak şekilde köylere kadar Köy Grubu Tarım Merkezi olarak kurulması (KGTM) ve merkezlerde görevlendirilen yayım elemanlarının da kendi görev alanlarındaki üreticileri yapacakları belirli aralıklı (periyodik) ziyaretler sırasında sürekli olarak eğitmeleri esas alınmıştır (Özçatalbaş ve Gürgen 1998; Özçatalbaş 2009). 18 Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri 1991 yılında çıkarılan 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile belirlenmiştir. Türkiye'de tarımsal yayımdan, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın ana hizmet birimlerinden olan Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü sorumludur. Buna göre Bakanlığın amacı "kalkınma plan ve programları doğrultusunda, köylerin kalkındırılması, tarım ve hayvancılığın geliştirilmesini sağlamak, görev alanına giren altyapı tesisleri ile tarımsal, sosyal ve ekonomik kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak," şeklinde belirtilmiştir. Bakanlığın görevlerine ise 19 madde de yer verilmiştir (Anonim 1991).

TARGEL Süreci; Köy Merkezli Tarımsal Üretim Destek Projesi (KÖYMER) ilk aşamada 100 köye 100 tarım gönüllüsü olarak, 3 yıl süreyle "üreticilere çiftçiye hizmetin

yerinde verilmesi, çiftçinin yerinde bilgilendirilmesi, çiftçi gelir düzeyinin yükseltilmesi amacı ile ziraat ve su ürünleri mühendisleri ve veteriner hekimlerin danışmanlık hizmeti vermesini amaçlayan bir pilot uygulama olarak başlamıştır. Projede görev verilen 1023 kişinin %36'sının finansmanını çeşitli şirket ve kuruluşlar karşılamıştır. Toplam proje tutarının yaklaşık 1/4'ünü Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), %10'nunu TC. Ziraat Bankası, %1'ini Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve yine yaklaşık %1'ini ise İzmir Ticaret Borsası, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antalya Ticaret Borsası, Ege Bölgesi Sanayi Odası ve Antalya ilinden 4 özel tarım firması karşılamıştır. 1/1/ 2004 tarihinde başlayan KÖY-MER Projesi 31/12/ 2006 tarihinde sona ermiştir. Projenin devamı ise 1/1/2007 tarihinde “Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi (TARGEL)” olarak uygulamaya konulmuştur. Bu süreç başlangıçta kamu yayımı yanında özel yayımın geliştirilmesine yönelik girişimlerin gelişmesine ortam hazırlamak gibi bir özelliğe sahipken, daha sonra 2007 yılında KÖYMER'in TARGEL'e dönüştürülmesiyle kapsam yine Bakanlığa bağlı (sözleşmeli personel statüsünde çalışır hale gelen ve ücretleri Genel Bütçeden karşılanan) bir yapıya dönüşmüştür (Anonim 2009). TARGEL projesi devam etmekte iken 8 Eylül 2006 tarihinde “Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlemesine Dair Yönetmelik” yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik; tarımsal işletme sahiplerinin bilgi, teknik ve yöntemler konusundaki ihtiyaçlarının zamanında ve yeterli düzeyde karşılanması ile ilgili usul ve esasları belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Yönetmelikte Serbest tarım danışmanı: Kendi nam ve hesabına çalışmak suretiyle tarımsal işletmelere, sivil toplum örgütlerine ve tarımdan girdi alan kuruluşlara tarımsal danışmanlık hizmeti sunan, sertifika sahibi kişiler olarak tanımlanmıştır. Bu yönetmelik çerçevesinde Serbest Tarım Danışmanı Sertifikası almak isteyen ziraat mühendisleri 15 günlük eğitimlere tabii tutularak başarılı olanlara sertifikaları verilmektedir. 19 Ancak 2010 yılında çıkarılan yeni yönetmelikle eğitimler iptal edilmiş ve danışmanlık sertifikası almak isteyen kişilerin bakanlık tarafından açılan merkezi sınava girmeleri zorunlu tutulmuştur (Anonim 2013).

Tarımsal yayım ve danışmanlık yönetmeliği sonrası durum; Türkiye'de tarımsal yayıma diğer bir önemli müdahale ise TYD Yönetmeliği ile 8 Eylül 2006 tarihinde yapılmıştır. Bakanlık söz konusu yönetmelik ile yalnızca kamu kontrolünde olan tarımsal yayım çalışmalarının özelleştirilmesine yönelik önemli bir sürecin önünü açmıştır.

Dolayısıyla yönetmelik, yayımın özelleştirilmesi sürecini başlatmış, yeni bir anlayışın (talep yönlendirmeli) uygulamaya geçmesine olanak sağlamıştır. Bunun başarılı olması halinde önceki dönemlerde belirtilen sorunların çözümünde aşama kaydedilmesi

beklenmektedir (Özçatalbaş 2009). Bugüne kadar Tarım Bakanlığı dışında diğer bazı birimler de yayımda belirli ölçüde rol almıştır. Bunlar aşağıda sıralanmıştır.

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (Doğrudan yayımla görevli kamu kuruluşu)
- Doğrudan görevi yayım olmayan ancak yayım faaliyetinde de bulunan kuruluşlar
- Bakanlık Araştırma Enstitüleri, Yayım ve Ekonomi Şubeleri
- Kar amacı gütmeyen kuruluşlar
- Üniversite Yayım Araştırma Uygulama Merkezleri
- Ziraat Odaları, Üretici Birlikleri

Bu durumda 2006 yılında tarımsal yayım alanında genel kabulleri değiştiren yeni bir oluşumun başladığı söylenebilir. Bu oluşum Bakanlığın yürüttüğü ve ülke genelinde hakim olan kamu yayımı yanında, özel girişimin de resmi olarak yer almasını sağlayacak olan “yayımın özelleştirilmesi” üzerine yapılandırılmış ve tarımsal yayım ve tarım danışmanlığı konusu “Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik (TYDY)” ile tarım sektörünün gündemine girmiştir. TYD Yönetmeliği 5488 sayılı Tarım Kanununun 9 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmış ve 8 Eylül 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Anonim 2006).

Yönetmeliğin amacı “Tarımsal işletme sahiplerinin bilgi, teknik ve yöntemler konusundaki ihtiyaçlarının zamanında ve yeterli düzeyde karşılanması ile ilgili usul ve esasları belirlemek” olarak belirtilmiştir. Yönetmelikte tarım danışmanlarının görevleri sıralanmış olup, yönetmelikte yayımla danışmanlık arasında (kavramsal olarak bazı farklılıklar olması yanında) paralellik kurulmuştur, hatta yayım ile danışmanlık kavramları eş anlamlı olarak kullanılmıştır.

Yönetmelikle getirilen sistemin yerleşmesi ve gelişmesi yönünde önemli işlemlerin gerçekleştirilmesi yanında uygun destek ve teşviklerin her iki kesime de sunulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle yönetmelikte dönem dönem çeşitli değişiklikler yapılmakta ve uzman tarım bilgisinin üreticilere danışmanlar tarafından ulaştırılmasının önündeki engellerin kaldırılması yönünde çalışmalar devam etmektedir. Bu kapsamda sistemin etkinliğini artırmak için gelişmiş ülkelerdeki deneyimlerden de yararlanarak özellikle ilk süreçte “hem hizmeti alan çiftçinin hem de hizmeti veren serbest tarım danışmanlarının” uygun miktarda teşviklerle desteklenmesi gerekli görülmektedir. Yayımla özelleştirilmesi sürecinin hızlandırılması yönünde verilecek söz konusu desteklerin, her iki tarafı da kapsayacak ve gelişmeyi hızlandıracak şekilde verilmesi uygun olacaktır. Buna göre destek uygulamasının, öncelikle intensif tarımın yoğun olduğu bölgeler ağırlıklı olmak üzere seçilmiş "Pilot İl ve Bölgelerde" uygulamaya konulması, sistemin somut sonuçlarını görmek ve izlemek bakımından yararlı

olacaktır (Özçatalbaş 2009). Dolayısıyla sistemin etkin çalışması, geliştirilmesi ve beklentileri karşılamasına yönelik olarak yeni düzenlemelerin yapılması yararlı görülmektedir. Buna göre her yönüyle ideal uygulamayı yakalamak üzere yönetmeliğin uygulamaya etkisinin artırılması, geliştirilmesi ve sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak üzerinde çalışılması gereklidir. Bunu sağlamak üzere yönetmeliğin ortaya koyduğu Merkez ve İl Teknik Komiteleri oluşumları önemlidir. Bu önemli kurulların rollerini yerine getirebilmesi için Tarım İl Müdürlükleri sorumluluğunda çalışan İl Teknik Komitelerinin ve Bakanlık ana hizmet birimi olan Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü (TEDGEM)'nün sorumluluğunda çalışan Merkez Teknik Komitesinin çalışmalarını etkin yürütmesi gereklidir. Yerelde, il düzeyinde İl Teknik Komiteleri uygulamaların etkinliğini artırma yönünde düzenlemeler yapmak, veri üretmek ve bunları sistemin geliştirilmesi amacıyla kullanılması yönünde etkin çalışmalar gerçekleştirmesi gerekmektedir. Merkez Teknik Komitesi de yönetmeliğin yetkilendirdiği en önemli kuruldur. Merkez Teknik Komitesi danışmanlık sisteminin geliştirilmesinde tarım danışmanları ve üreticilere azami katkı sağlayacak iyi işleyen bir yapının kurulmasının önemini farkında olarak, yerelin koşullarını ve gerçeklerini dikkate alarak dinamik ve sürekli gelişmeyi öne alan bir anlayışla süreci yönetmek üzere öncelik almak durumundadır.

1.3.4. Tarımsal Danışmanlığın Desteklenmesi

2006 yılında yürürlüğe giren tarımsal yayım ve danışmanlık yönetmeliği sonrasında danışmanlık hizmeti veren kişi ve kuruluşlara devlet desteği sağlanmaktadır. Yönetmeliğin 2006 yılında yayınlanmasına rağmen desteklemeler 2009 yılından itibaren başlamıştır. 21.05.2009 tarihli, 27234 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2009/45 numaralı tebliğe göre bakanlık tarafından belirlenen bankaya çiftçi veya tarımsal işletmelere 225 TL destekleme sağlanmaktadır. Çiftçi veya tarımsal işletmeler yatırılan parayı yayım ve danışmanlık hizmeti aldıkları kişi veya kuruluşlara vermektedir. 27.05.2010 tarihli, 27593 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2010/21 numaralı tebliğe göre 2009 yılında olduğu gibi bakanlık tarafından belirlenen bankaya çiftçi veya tarımsal işletmelere 500 TL destekleme sağlanmaktadır. Çiftçi veya tarımsal işletmeler yatırılan parayı yayım ve danışmanlık hizmeti aldıkları kişi veya kuruluşlara vermektedir. Avrupa Birliği'nde ki gibi özel yayım ve danışmanlık şirketlerinin ve çiftçilerin yenilikleri yakından takip edebilmeleri için destekleme miktarı bir önceki yıla nazaran %122,2 oranında artış göstermiştir. 26.03.2011 tarihli, 27886 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2011/14 numaralı tebliğe göre bakanlık tarafından belirlenen bankaya çiftçi veya

tarımsal işletmelere 500 TL destekleme sağlanmaktadır. Çiftçi veya tarımsal işletmeler 2009 ve 2010 yılında olduğu gibi, yatırılan parayı yayım ve danışmanlık hizmeti aldıkları kişi veya kuruluşlara vermektedir. Yatırılan desteklemenin tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti veren kişi veya kuruluşlara doğrudan yatmadığından zor durumda kalmaktadır. Çiftçi veya tarımsal işletmeler kendilerine yatan yayım ve danışmanlık hizmeti desteklemesini kendilerine yatmış gibi düşünüp aldıkları parayı hizmet aldıkları kişi ve kuruluşlara iade etmekte zorluk çıkarmışlardır. 12.06.2012 tarihli, 28321 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2012/41 numaralı tebliğe göre bakanlık tarafından belirtilen bankaya hizmet alan her tarımsal işletme için hizmet aldığı kişi veya kuruluşa 600 TL destek sağlanmaktadır. Yatırılan paranın ilk 400 TL si yönetmeliğin çıktığı günden itibaren 5. ayın sonunda geriye kalan 200 TL si ise 12. ayın sonunda verilmektedir. 2011 yılına göre tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetine verilen destekleme %20 oranında artış göstermiştir. 2011 ve önceki yıllarda karşılaşılan zorluklardan dolayı 2012 yılı ve sonrasında yatırılan destekleme parasının tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti veren kişi ve kuruluşların hesabına yatması oldukça kolaylık sağlamıştır. 14.06.2013 tarihli, 28677 sayılı resmi gazetede yayınlanan 2013/31 numaralı tebliğe göre bakanlık tarafından belirtilen bankaya hizmet alan her tarımsal işletme için hizmet aldığı kişi veya kuruluşa 600 TL destek sağlanmaktadır. Yatırılan paranın ilk 400 TL si yönetmeliğin çıktığı günden itibaren 5. ayın sonunda geriye kalan 200 TL si ise 12. ayın sonunda verilmektedir. Destekleme miktarı 2012 yılında ki gibi 600 TL olarak kalmıştır. 2014 yılında da aynı şekilde destek devam etmiş fakat 2015 yılında 100 TL üreticiden danışmanlık hizmeti aldığı kurumun hesabına yatırılması istenmiş ve destek yine işletme başına 600 TL olarak devam etmiştir. 2016 yılından itibaren tarımsal danışmanlık desteği işletme başına değil de tarım danışmanı hesabına 30.000 TL, 2017 yılında 35.000 TL yatırılmış olup 2018 yılı tarımsal destekleme tebliğinde ise 38.000 TL olarak belirlenmiştir.

1.3.5. Tarımsal Yayım Yaklaşımları

Axinn (1988) "*Alternatif Yayım Yaklaşımları Rehberi*" başlıklı eserinde 12 yayım yaklaşımı üzerinde durmuş, ancak sonraki yayınlarında bunlardan 8'i üzerinde durmuştur. Burada ise 8'li sınıflandırma kabul edilmiş ve bunlar aşağıda verilmiştir.

1. Genel Tarımsal Yayım Yaklaşımı
2. Eğitim ve Ziyaret Yaklaşımı
3. Ürün Bazında Yayım Yaklaşımı
4. Katılımcı Tarımsal Yayım Yaklaşımı

5. Proje Yaklaşımı
6. Çiftçilik Sistemleri Araştırması Yaklaşımı
7. Maliyeti Paylaşım Yaklaşımı
8. Kurumlaştırılmış Eğitim Yaklaşımı

1.3.5.1. Genel Tarımsal ve Eğitim - Ziyaret Yayım Yaklaşımı

Tarımsal yapısı ve durumu farklı olan Çin, Kıbrıs, Mısır, Meksika, Filipinler, Tayland ve Yemen Arap Cumhuriyetinde bu yaklaşım uygulanmaktadır. Ayrıca Türkiye’de de 1950’li yıllardan bugüne kadar bu yaklaşım uygulanmıştır. Bu yaklaşımda temel düşünce, çiftçiler tarafından kullanılmayan bilgi ve teknolojinin merkezi yönetimde var olduğu ve bu bilgi ve teknolojinin çiftçilere transfer edilmesi durumunda üretim artışının gerçekleşeceği (Kumuk ve Oktay 1994).

Eğitim ve Ziyaret Yayım Yaklaşımı ise ilk önce Bangladeş, Burkina Faso, Coted'Ivoire ve Kenya’da uygulanmıştır (Contado,1990). Bu yaklaşım ilk olarak 1963 yılında Dünya Bankası ve Uluslararası Kırsal Kalkınma Bankası (IBRD)'nın desteğiyle Türkiye’de uygulanmıştır (Aşağı Seyhan Sulama Projesi). Temelde Genel Tarımsal Yayım Yaklaşımının (GTY) eksik unsurlarını (Örneğin hizmet içi eğitimin yetersizliği, çiftçilerin yeterince ziyaret edilmemesi, araştırma-yayım bağının zayıflığı, vb.) tamamlamaya ve yayım kuruluşlarında yapısal bir değişikliği öngören bir yaklaşımdır. Özellikle kırsal nüfusun, yayımcıya oranla fazla olduğu ülkelerde uygulanmaktadır. Ürün çeşidinin az olduğu yörelerde başarılı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

1.3.5.2. Ürün Bazında ve Çiftçilik Sistemleri Araştırması Yaklaşımı

Kamerun’da kakao ve Pakistan’da pamuk yetiştiriciliğinde kullanılmıştır (Contado,1990). Türkiye’de soya, pamuk ve hayvansal üretim dallarında uygulama alanı bulmuştur. Bir ürün üzerinde yoğunlaşmayı ifade etmektedir. Bu yaklaşım söz konusu ürünün üretim miktarını ve kalitesini artırmak için yayım çalışmalarını, araştırmaları, yönetim bilgisini, girdi-kredi temini ve pazarlama gibi birçok faktörü uyumlu ve yoğun olarak kullanmayı esas almaktadır.

Çiftçilik sistemleri araştırması yaklaşımı ise üreticilerin kaynaklarını geliştirirken mutlaka üretici koşullarını dikkate almanın gerekli olduğunu savunmaktadır. Laboratuvar ve araştırma alanı koşullarının üretici koşullarından farklı olduğu, bu nedenle elde edilen bulguların üretici arazisinde başarılı sonuç verme olasılığının çok düşük olduğu kabul

edilmektedir. Bunun için teknolojilerin, çiftçi koşullarında araştırmacı, yayımcı, çiftçi ve tarım ekonomistinin ortak çalışması sonucunda geliştirilmesi önerilmektedir. Yaklaşım, insan kaynağını geliştirmek için, üreticinin katılımını gerekli kılmakta ve işletmeyi bir bütün olarak ele almaktadır. Son yıllarda uygulanan “Farming System Research” yaklaşımı bu özellikli çalışmalardır.

1.3.5.3. Katılımcı ve Kurumlaştırılmış Eğitim Tarımsal Yayım Yaklaşımı

Katılımcı yayım yaklaşımı; Brezilya, Endonezya, Mali ve Ruanda’da da benimsenmiş bir yaklaşımdır (Contado,1990). Bu yaklaşım üreticilerin tarımsal üretimi gerçekleştirecek bilgi birikimine sahip olduğunu, ancak gerçek eksikliklerinin tarımsal üretim dışındaki bilgiler olduğunu kabul etmektedir. Dolayısıyla temelde tarımsal üretim dışındaki konular üzerinde durmanın gerekli olduğu savunulmaktadır. Tarımsal üretim dışındaki konular tarımsal girdi, kredi ve bilgi kaynaklarına ulaşma, her çeşit faaliyete katılım, yani insan kaynağını geliştirmektir.

Kurumlaştırılmış eğitim yaklaşım tarımsal işletmeler için faydalı olabilecek teknolojik bilgilerin üniversitelerde, yani ziraat fakültelerinde bulunduğunu esas almaktadır. Buna göre tarımsal yayım faaliyetinde bulunan yayımcıların fakülte elemanlarınca düzenli olarak eğitilerek, teknolojilerin bu şekilde ilgililere ulaştırması öngörülmektedir.

1.3.5.4. Proje ve Maliyeti Paylaşım Yaklaşımı

Proje yaklaşımı Şili ve Kolombiya’da tarım sektöründe, Peru ve Senegal’de ise ormancılık konularında kullanılmıştır (Contado,1990). Bu yaklaşımda faaliyet alanı belirli bir bölge ile sınırlandırılmıştır. Çoğunlukla dış kaynaklı destekle gerçekleştirilmektedir. Ulusal yayım çalışmaları dışında, bağımsız bir organizasyon oluşturulmakta, faaliyetler bu bağımsız organizasyon tarafından gerçekleştirilmektedir.

Tüm etkinliklerde olduğu gibi tarımsal yayım faaliyetinin gerçekleştirilmesinde de finansman çok önemlidir. Hem yayımın finansmanına katkıda bulunmaları, hem de bu hizmetten yararlananların yayım çalışmasına sahip çıkmaları ve sahiplenmelerini sağlamak için yayımın maliyetine üreticilerin katılımının sağlanması önemlidir. Ayrıca bu şekilde yayımcıların yörenin ihtiyaçlarına yönelik hizmetleri daha etkin götüreceği varsayılmaktadır. Dolayısıyla yayımın maliyetinin belirli bir bölümünün yerel kaynaklar tarafından karşılanması esastır.

1.4. Tarım Sigortaları

Gelişmişlik düzeyi farklı olan bütün ülkelerin ekonomilerinde tarım stratejik bir öneme sahip olup önemi tartışmaya kapalı konumdadır. Tarım sektörünün en önemli özelliği dünden bugüne üreticinin elinden olmayan iklim olaylarının etkisi altında olmasıdır. En gelişmiş ülkelerde bile ulaşılan teknoloji iklim olaylarına karşı tam güvence sağlayabilecek düzeye erişmemiştir.

Tarımsal faaliyetlerin açıkta yapılması nedeni ile işletmeci tarafından kontrol edilemeyen iklim koşulları, hastalık ve zararlılar üretimin miktar ve kalitesini olumsuz etkilemekte ve üretici gelirinde istikrarsızlıklara neden olmaktadır (Çetin, 2007). Tarım sektöründe riski arttıran unsurların başında hasar frekansı, yüksek hasar sıklığı, risklerin etkilerinin fazlalığı ve teknolojinin gelişmesine zıt seyir izlemesidir.

Tarım, sahip olduğu özellikler nedeniyle sanayi ve hizmet sektörlerine göre doğal, ekonomik ve politik risklerden en fazla etkilenmektedir. En çok etkilendiği risklerin başında da doğal riskler gelmektedir. Tarım işletmelerindeki mal ve canları tehdit eden doğal risklerin başında dolu, don, fırtına, sel, kuraklık, yangın gelmektedir ve özellikle bitkisel üretime önemli zararlar vermektedir (Barış ve İnan, 2006).

Tarım sigortalarının ülkelerde ki gelişim düzeyi; ülkelerin tarım politikaları, tarımın ekonomideki yeri ve tarımsal kesimin toplumsal ve sosyal yapı üzerine olan etkilerine bağlı olarak değişim göstermektedir.

1.4.1. Dünya’da Tarım Sigortaları

Dünya’da modern anlamda tarımsal sigorta uygulamaları 1770-1800 yılları arasında Avrupa’da başlamıştır. İlk kez İrlanda’da sigorta kooperatiflerince hayvan sigortaları ve Almanya’da ise dolu ve yangın sigortaları yapılmıştır. Ancak ilk uygulamalar deneyimin yetersizliği, sigortalı sayısının arttırılamaması, prim oranlarının düşük ve çoğu kez sabit olarak belirlenmesi, hasar dengesinin kurulamaması, devlet desteğinin yetersizliği, reasürör bulma güçlüğü gibi nedenlerle başarısız olmuştur. 19. ve 20. yüzyılda önce Avrupa ülkeleri ve daha sonra ABD ve Japonya gibi ülkelerde geniş kapsamlı tarım sigortaları uygulamaları başlamıştır. Dünya’da uygulanan sigortalarının çeşitleri, işletme çeşitleri ve kapsamlarına, ülkelerin ekonomik gelişmişliklerine, ülke ekonomisi içinde tarımın yeri ve önemine bağlı olarak değişmektedir. Dünya’da bazı ülkelerin uyguladığı modeller ön plana çıkmıştır ve

diğer ülkeler tarafından da benimsenmiştir. Örneğin İspanya'nın uyguladığı model birçok ülkenin tarım sigortası modelini etkilemiştir (Uğur, 2010).

Dünya'da çeşitli ülkelerde uygulanan tarım sigortalarının kapsamaları, uygulanış tekniği ve organizasyonlarının ülkelerin sosyal, ekonomik ve çalışma düzeylerine bağlı olarak planlandığı ve yürütüldüğü dikkati çekmektedir. Sigortanın kapsamına alınan tehlikelerin sayısı ve sigorta tekniği de; yetiştirilen ürünlerin doğal risklerden etkilenme derecesi, doğal risklerin meydana gelme sıklığı, hasarın miktarı, tarım sektörünün genel ekonomideki yeri ve önemi gibi faktörler göz önüne alınarak belirlenmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan bazı ülkelerde Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yapılan bir araştırmaya göre 14 ülkede sigorta programı kamu veya yarı kamu kuruluşu niteliğindeki kuruluşlar, 8 ülkede özel şirketler ve 2 ülkede ise özel şirketlerce oluşturulan üretim havuzu tarafından yönetilmektedir (Çetin, 2007).

1.4.1.1. Amerika Birleşik Devletleri

ABD'de tarım sigortası sistemi 1938 yılında Tarım Bakanlığına bağlı Federal Ürün Sigortası Şirketi (FCIC) ve birkaç özel sigorta şirketi aracılığıyla bir kamu özel işbirliği şeklinde uygulanmaya başlanmıştır. Başlangıçta özel sigorta şirketleri tek riske dayalı (don, dolu, yangın, sel, rüzgâr vb.) sigorta ürünlerini başarılı bir şekilde sunmuştur. Devlet ise özel şirketlerin birden çok riske karşı teminat veremeyeceği düşünüldüğü için çiftçilere doğal afet yardımı yaparak sisteme katkıda bulunmuştur. Yani, ürün sigortası ile katkı ve afet yardım ödemelerinin yan yana uygulandığı programlarda sistem yürütülmüştür. Fakat zamanla çiftçilerinin çoğunun yapılan afet yardımlarına güvenmesi ülkede tarım sigortalarının gelişmesini engellemiştir (Uğur, 2010).

1980 yılına gelindiğinde ise Federal Ürün Sigorta Yasası çıkartılmıştır. Federal Ürün Sigorta Şirketi (FCIC) özel sigorta şirketleri ile birlikte faaliyette bulunarak bölgesel ve spesifik tarım ürünleri için sigorta ürünlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirmeye başlamıştır. Doğal afet yardımları devam etmiş ve 1994 yılına kadar kaldırılmamıştır (Uğur, 2010).

1994 yılında yapılan bir takım çalışmalar sonucunda Ürün Sigortası Reform Yasası çıkarılmıştır. Bu yasayla primlerin ve idari masrafların sübvansede edilmesi yoluyla tarım sigortalarında yasal olarak devlet desteği sağlanmaya başlanmıştır. Aynı zamanda doğal afet ödemeleri ürün sigortası ile bağlantılandırılarak Birden Çok Riske Dayalı Ürün Sigortası (Multi Peril Crop Insurance- MPCİ) poliçeleri geliştirilmiştir. Devlet desteğiyle yürütülen

MPCI halen Amerika'da uygulanan en yaygın sigorta sistemidir (Uğur, 2010). Bugün halen ABD tarım sigortaları sistemi devlet ile özel sigorta şirketlerinin işbirliğine dayanmaktadır.

Devlet, sigorta kapsamı ile teminat düzeylerini belirlerken sigorta şirketleri ise poliçeleri pazarlamakta ve sattıkları poliçelerle ilgili hizmetleri sağlamaktadır. Devletin sigorta priminin % 60'ını sübvansede ettiği ABD'de, birden çok riske karşı sigorta olarak bilinen (MPCI) geleneksel olarak uygulanan ve en yaygın sigorta sistemidir. Bu sisteme göre hasar tespitleri bireysel ve işletme bazında belirlendikten sonra hasar ödemeleri, çiftçiye, üretimin belirli bir miktarının altına düşmesi durumunda yapılır. Ödemelerin hesaplanması, gerçekleştirilen verim ile önceden belirlenmiş bir fiyattan hesaplanarak garanti edilen verim arasındaki farkın alınması esasına dayanır (Kırkbeşoğlu, 2015).

ABD'de tarım sigortalarında devletin rolleri aşağıda sıralanmıştır.

- Çiftçilere sağlanan prim desteği
- Sigorta kapsamı ve teminat düzeylerinin belirlenmesi
- Satış ve hizmetlerde özel sigorta şirketlerine yapılan ödemeler
- Reasürans desteği
- Özel sigorta şirketlerinin ARGE harcamalarına finansman desteği
- Eğitim ve araştırma programlarının yürütülmesi
- Reasürans şirketlerinin ve uygulanan programların denetlenmesi

1.4.1.2. Almanya

Almanya tarım sigortası konusunda köklü geleneğe sahip ülkelerden birisidir. Ülkede ilk tarım sigortası şirketi 18. yüzyılda kurulmuştur. Bugüne kadar da ürün sigortası pazarı çeşitli değişikliklere uğrayarak sürdürülmeye devam etmiştir. Günümüzde ülkede tarım sigortası sistemi sağlam bir yapıya sahip olup, bu alanda faaliyet gösteren çoğunluğunu müşterek sigorta şirketlerinin oluşturduğu 14 sigorta şirketi tarafından sürdürülmektedir. Almanya'da tarım sigortası uygulamaları devlet tarafından sübvansede edilmediği gibi doğal afetler gibi nedenlerle meydana gelen hasarlar için de herhangi bir devlet yardımı mevcut değildir. Fakat istisnai olarak, olağanüstü ve çok büyük çaptaki doğal afetlerde özel programlar uygulanmaktadır. Buna örnek olarak 1997 yılında yaşanan sel felaketinde federal hükümet, felaketzedeler için 256 milyon Euro kadar bir yardım fonu sağlamıştır. Bir yasaya

dayandırılması gereken bu özel programların yanı sıra Avrupa Birliği tarafından afet yardım fonları sağlanmıştır. Bu özel programların dışında her eyalet doğal afet yardımlarının düzenlenmesinden ayrıca sorumludur. Eyaletin yapacağı yardım çiftçilerin diğer mali yardımları almamış olmasına da bağlıdır. Örneğin Bavyera eyaletinin bir takım özel şartlarla yapmış olduğu yardımlar, zararın % 25'ini karşılamaktadır (Uğur, 2010.)

Özel sigorta çerçevesinde dolu, don (bağcılık), kaliteye yönelik sigorta, şeker içeriği (şeker pancarı), nişasta içeriği (patates), spesifik hastalıklar, fırtına, şiddetli yağmur (doğu bölgelerdeki büyük çiftlikler için), yangın, epidemik hastalıklar, hayvanlara yönelik kaza 247 sigortaları bulunmaktadır. Doğal afetlere yönelik olarak bütçesi olarak bütçeden yapılan yardımlar ise federal mevzuatla düzenlenmiş olan özel programlar ile epidemik hayvan hastalıkları için hayvan kaybının değerini karşılamak üzere yapılan ödemeleri karşılamaktadır (Kırkbeşoğlu, 2015).

1.4.1.3. Fransa

Meyve ve sebze yetiştiriciliği için dolu sigortasına kamu desteği sağlanmakta, önceden tanımlanmamış bazı doğal afetler ve yem ve dolayısıyla hayvancılık üzerinde etkili olan kuraklık için yine kamu kaynakları aktarılabilir. Tütünde çoklu riskler belli bir bölgede bağcılıkta yaşanabilecek don ile tüm ürünlerde dolu ve bazı ürünlerde fırtına, hayvan varlığı kaybına yönelik bazı isteğe bağlı özel sigorta çeşitleri bulunmaktadır (Kırkbeşoğlu, 2015). Fransa'da çiftçilerin tarım sigortası sistemine katılımı yine gönüllülük esasına dayanılır.

Devlet tarafından tarım sigortası yaptıran çiftçilerin prim ödemelerine sübvansiyon desteği verilir. Çiftçilerin bu destekten yararlanabilmeleri için sigorta şirketlerince satılan tarım sigortası ürünlerinden birisini satın almaları gerekir. Hangi tip sigorta poliçelerinin desteklendiği ve sübvansiyon edildiği ise devlet tarafından yayınlanan ilgili yönetmeliklerde belirtilir. 2006 yılı rakamlarına göre devlet tarafından uygulanan sübvansiyon oranı%35'dir. Bazı durumlarda bu oran % 40'a kadar çıkabilmektedir. Yapılacak olan sübvansiyon oranı devlet tarafından her sene ayrıca belirlenir (Kırkbeşoğlu, 2015).

Ülkede mevcut sistemde meyve ve sebzeler için, dolu ve rüzgâr sigortası, yine meyve sebze ve üzüm için dolu, rüzgâr ve don sigortası olmak üzere tek riske dayalı sigorta ürünleri mevcuttur. Tahıl, mısır ve tütün gibi ülkede oldukça yaygın olan ana ürünler içinse MPCİ ürünleri mevcuttur (Uğur, 2010).

1.4.1.4. Avusturya

Don ve dolu için sigorta prim ödemeleri kısmen kamu tarafından desteklenmektedir. Özel sigortalar çiftlik ya da belli ürün içeriği bazında dolu ve zararlıların verdiği hasarları, mısırdaki kuraklık, don, sel ve fırtınayı, hububatta zararlı ve gelişme bozukluğunu, bağcılıkta don ve dolu, sebzeçilikte dolu, fırtına ve kar yağışı için geliştirilmiştir (Kırkbeşoğlu, 2015).

Doğal afetlerden kaynaklanan hasarların karşılanması için Maliye Bakanlığı bünyesinde Doğal Afet Fonu oluşturulmuştur. Bu fonun kaynakları daha çok çığ ve sel gibi afetlerin zararlarını azaltmak amacıyla kullanılmaktadır. Fonun sadece ve küçük bir kısmı dolu ve don sigorta primlerinde çiftçi payını düşürmek amacıyla veya ürün hasarlarında devlet yardımı olarak kullanılmaktadır (Uğur, 2010).

Çiftçinin ödediği primlerin % 25'i doğal afet fonu tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca, buna ilave olarak primin % 25'i yerel hükümetlerin tarım bütçesi tarafından karşılanmaktadır. Devletin % 50'yi bulan prim katkıları doğrudan "Öserrerische Hagelversicherung"(Avusturya'da tarım sektöründe uzman sigorta Pazar lideri)'a ödenmektedir (Kırkbeşoğlu, 2015).

1.4.1.5 İtalya

İtalya'da doğal afetlerle ilgili olarak, devlet tarafından tarım ürünlerine doğrudan afet yardımı ve ürün sigortalarında prim desteği şeklinde ikili bir sistem yürütülmektedir. Bu bağlamda devlet tarımda risk yönetimi hususunda çiftliklerde, tarımsal alt yapıda, hayvanlarda ve tarımsal üretimde olağandışı olaylar ve doğal afetlerden kaynaklanan hasarları önlemeyi ve telafi etmeyi amaçlayan Ulusal Tarım Dayanışma Fonu vasıtasıyla 1920'den beri faaliyetlerde bulunmaktadır. Daha sonraları sisteme 2000 yılında tarımda yenilikçi sigorta politikalarını teşvik etmek amacıyla Risk Reinsurance Fund (FRR) ve 2003 yılında da tarım sigorta sisteminin sağlıklı işlenmesi için, aktüeryal hesaplamaların daha net ve sağlıklı yapılabilmesi için tarımda, balıkçılık ve su kültüründe, hayvan çiftliklerinde etkili olan doğal ve ekonomik olayları izleyen ve istatistikî olarak değerlendiren bir kuruluş olan Agricultural Risks Databank (BDRA) dâhil edilmiştir.

İtalya'da çiftçilerin tarım sigorta sistemine katılımı gönüllük esasına dayanır ve sigorta yaptıran çiftçilere devlet tarafından prim sübvansiyonu uygulanır. Fakat afet bölgesindeki tarım alanlarında, pazarlanabilir ürünlerde % 20, diğer tarım alanlarında ise % 30 üretim kaybı söz konusu olduğunda devlet tarafından üreticilere tarım sigortası yaptırmış olsun veya olmasın % 80 oranında doğrudan afet yardımı yapılır. Bunun dışındaki durumlarda yani doğal

afet yardımı kapsamı dışında kalan durumlar içinse devlet tarım sigortası yaptıran çiftçilerin prim ödemelerine yaklaşık % 50 oranında bir sübvansiyon yardımı yapmaktadır. Son 5 yıl içindeki bütçe durumu nedeniyle bu oranın % 40'indirilmesi düşünülmektedir. İtalya'da da genellikle tek riske dayalı sigorta ürünleri mevcuttur. MPCİ ürünleri ise ilk kez 2003 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Fakat MPCİ, toplam tarım sigortası içinde % 2'lik bir yere sahiptir. Üye çiftçilere daha ucuz ve uygun sigortanın sağlanması ve çiftçilerden prim paylarının toplanması görevi sigorta şirketlerine aittir. Hasar tespitleri sigorta şirketlerinin eksperleri tarafından yürütülmekte ve tazminat ödemesi yılın son 20 günü içerisinde doğrudan sigortalıya yapılmaktadır. Sigorta şirketleri için reasürans hizmeti ise büyük ölçüde FRR (Risk Reasürans Fonu) tarafından sağlanmaktadır (Uğur, 2010).

1.4.2 Türkiye'de Tarım Sigortaları

Sigorta ve tarım sigortası, farklı şekillerde tanımlanabilmektedir; Sigorta; “yasalar, yönetmelikler ve her türlü yönetmelik ile mevzuatlar, örf ve adetler çerçevesinde insanların çeşitli risk faktörlerinin yaratabileceği ailesinin sağlık, kaza, emeklilik vb. sigortaları” kapsamaktadır (Akdemir ve ark., 2001).

Tarım sigortaları ise, tarımsal varlıkları belli bir oranda zarar gören veya yok olan, üretme imkânları önemli ölçüde bozulan çiftçilere ve üreticilerin kurmuş oldukları kooperatiflere, karşılıksız yardım yapmak üzere, gerekli iş ve işlemler yerine getirilmektir.

Modern bir risk yönetim şekli olan Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) ile sistem güvence altına alınmış, yaşanan risklere maruz kalan üreticilerin ürünleri teminat altına alınarak, üretimin sürdürülebilir olmasının sağlanması amaçlanmaktadır

Günümüzde önemi giderek daha fazla anlaşılmaya başlayan tarım sigortaları; tarım sektörünün tam olarak oluş zamanı ve büyüklüğü tahmin edilemeyen risklerin oluşturduğu kayıpların sözleşme koşulları çerçevesinde tazmin edilmesi, böylece üretici gelirinde istikrar sağlanması, üreticinin modern üretim teknikleri ve yatırımlara yönelmesinin teşvik edilerek sigortanın teknoloji transferi ve teknoloji kullanımını geliştirmede bir araç olması, bitkisel ve hayvansal üretimde girdilerin istenen düzeyde kullanılmasında düzenleyici ve çiftçileri zorlayıcı araçların başında gelmektedir (Tanrıvermiş, 1997).

Tarım sigortalarında amaç, tarımın karşı karşıya kaldığı bütün tehlikeleri ve tam olarak oluş zamanı ve büyüklüğü tahmin edilemeyen zararlar ve belirsizlikten ileri gelen kayıpların sözleşme koşulları çerçevesinde karşılanması ve sigortalının net varlığında bir azalma

meydana gelmesini önlemektir. Bundan dolayı sigorta, sigortalıya varlığının devamlılığı konusunda güvence verilmesi anlamına gelmektedir (Barış ve İnan, 2006).

Sigortalı açısından bakıldığında, sigorta; güven yaratan, olası hasarı önlemeye yönelik önlemleri aldırarak, kişi için önemli bir tasarruf aracı niteliğinde olan bir kavramdır. Ulusal açıdan bakıldığında ise sigorta; ekonomide son derece önem arz eden fonların birikimine olanak sağlayan, ödemeler dengesine önemli ölçüde katkıda bulunan ve gelir dağılımını iyileştirici yönde etkileyen ulusal değerleri koruyan finans sektörünün içindeki ağırlığı günden güne artan ekonomik bir sektördür (Çetin, 2007).

Türkiye, tarımsal üretimin büyük doğal risklere açık olduğu bir ülkedir. Bunun birinci nedeni, üretimin yapısıdır. Gelişmiş ülkelerde tarımsal katma değerın üçte ikisini aşan bir bölümü hayvancılıktan elde edilirken, Türkiye’de bu orantı tersine oluşmaktadır. Ayrıca, Türkiye’de, gelişmiş ülkelerden farklı olarak, açık alan hayvancılığı ağırlıklıdır. Dolayısıyla, Türkiye’nin tarımsal üretiminin, beklenmedik atmosferik değişimlerin etkilerine çok açık bir yapısı vardır (Oyan, 2005).

Türkiye ‘de köylülükten çiftçiliğe, oradan da gerçek anlamda kapitalist çiftçiliğe geçiş süreci hala yolun başındadır. Kapitalist işletmecilik anlayışının gelişmemiş olması yanında, piyasanın sömürsüne karşı koyabilecek bir kooperatif örgütlenmesi de oldukça yetersiz durumdadır. Pazarlama ve kredi desteği zayıf olan üretici, giderek büyük şirketlerin denetimine giren alıcı piyasası karşısında korunmasız durumdadır. Bütün bunlar, tarımda modern girdi kullanımını, mekanizasyonu, tarımsal yapılara yatırımı, doğal süreçlere karşı önlem geliştirmeyi belirli ölçülerde engellemektedir.

Engellemediği durumlarda ise akılcı olmayan kullanım biçimleri vardır (aşırı mekanizasyon veya aşırı /yanlış gübre/ilaç kullanımı). Devletin tarıma verdiği mali, teknik, eğitsel ve doğal afetle mücadele desteğinin çok zayıf olması da tarımcının doğal süreçlerle baş etmesine imkân vermemekte, doğal afet ortaya çıktıktan sonraki zarar tazmini de çok yetersiz kalmaktadır.

Tarımsal üretimde risk ve belirsizliklere karşı en etkin önlemin tarım sigortası olduğu belirtilmektedir. Tarım sigortası, tarımda risk ve belirsizliklerden dolayı meydana gelebilecek zararların sözleşme şartları çerçevesinde karşılanmasını güvence altına alan bir sistemdir (Akdemir ve ark., 2001).

Don, kuraklık, sel, yangın veya salgın hayvan hastalıklarının ortaya çıkması durumunda ürünün zarara uğraması, o bölgede yaşayan tarımsal nüfusun kıtlık ve yoksulluk çekmesine, mevcut varlıklarının kaybına veya uzun süre borçlu kalmalarına neden olabilmektedir. Fakat tarım sigortası yoluyla ürününü, hayvanını veya diğer tarımsal

varlıklarını sigorta ettiren çiftçiler çeşitli riskler ile karşı karşıya kaldıklarında zararlarının ödeneceğini ve mali sıkıntıya düşmeyeceklerini bildikleri için, faaliyetlerini daha güvenli olarak yapmakta ve üretimlerini artırmak için de teknik bilgi ve araçlardan daha fazla yararlanmaya istekli olmaktadır. Tarım sigortası yaptırmış olan çiftçiler, doğal afetlerin meydana geldiği yıllarda emek ve sermayelerinin karşılığını sigortadan alabileceği için işletmenin gelir dengesi olumsuz yönde bozulmamaktadır (Çetin ve Özsayın, 2005).

1.4.2.1. Türkiye’de Tarım Sigortalarının Tarihi ve Tarım Sigortaları Uygulamaları

Türkiye’ de çiftçilerin tarımdaki doğal riskler karşısında uğrayacağı zararları telafi etmek ve çiftçilere yardımcı olmak üzere, devletin yapmış olduğu çeşitli çalışmalar Atatürk döneminde (1934) başlamıştır. Günümüze kadar gelen bu çalışmalar, daha çok devletin doğal afet yardımı şeklinde olmuş ve “tarım sigortaları” konusuna yeterli önem verilmemiştir. 1948 yılında 5254 sayılı “Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi Hakkında Kanun” ve 1977 yılında 2090 sayılı “Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun” yürürlüğe girmiş, fakat yetersiz doğal afet yardımları sorunu çözemediği gibi afetler sonucu ertelenen çiftçi borçları her yıl devlete büyük görev zararları olarak geri dönmüştür.

Türkiye’ de tarım sigortaları uygulamaları ise 1957 yılında Şeker Sigorta’ nın dolu sigortası uygulamasıyla başlamıştır. 1959 yılında Başak Sigorta’ nın “Çiftlik Hayvanları Sigortası” ile uygulamalar sürdürülmüştür. Türkiye’ de ilk tarım sigortaları uygulamalarını başlatan Şeker Sigorta ve Başak Sigorta Şirketlerinin tarım sigortasına başlamalarındaki en önemli amacın; kurucularının faaliyet alanlarında bulunan çiftçilerin bitkisel ve hayvansal üretimlerinin güvence altına alınması olduğu belirtilmektedir (Oğuz ve Kan, 2006).

1995 yılına gelindiğinde, o güne kadar sürdürülen mevcut dolu sigortalarının geliştirilmesi ve daha sonra da devlet desteği sağlanarak Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları (Multiple Peril Crop Insurance - MPCİ) uygulamalarına geçilmesi için uygun modelin “Tarım Sigortaları Havuzu” olduğu görüşü ile dolu sigortaları alt yapı çalışmaları başlatılmıştır (Dinler, 2003). Bu bağlamda öncelikle dolu sigortaları uygulamalarındaki sorunların giderilmesi, Türkiye’ deki tarım sigortalarının geliştirmesi ve uygun sistemlerin kurularak bazı faaliyetlerin bağımsız bir merkezden yürütülmesi amacıyla 1995 yılında Tarım Sigortaları Vakfı (TSV) kurulmuştur (Atabay ve ark.,2006).

Türkiye’ de yıllardır çiftçiyi korumak amacıyla devlet tarafından bir takım yasal düzenlemeler yapılarak, ilgili fonlardan devlet yardımı sağlamak için çiftçilerin çeşitli doğal afetlerden doğan zararları karşılanmıştır. 2090 ve 5254 sayılı kanunlar çerçevesinde doğal afetler sonucu oluşan zararlar karşılıksız devlet yardımları ile karşılanmaya çalışılmıştır.

Doğal afet sonucunda yardıma muhtaç çiftçi sayısı artmış ve dolayısıyla devlet yardım için daha fazla kaynak ayırmak zorunda kalmıştır.

Tarımın insanlığın beslenmesindeki fonksiyonunu etkili bir şekilde yerine getirmesi; tarımsal üretimi tehdit eden risklerin yönetimiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenler, gelişmiş ülkeler, uyguladıkları çeşitli korumacılık politikaları, “Risk Yönetim Programları” ve bu programlar içerisinde önemli bir yer alan; “Tarım Sigortaları Uygulamaları” ile risk paylaşımını ve transferlerini gerçekleştirmektedirler. Türkiye’de de tarım sektörünü tehdit eden risklerin teminat altına alınabilmesi amacıyla bir sigorta mekanizmasının devreye sokulması düşünülmüş ve bu amaçla 14/06/2005 tarihli 5363 sayılı “Tarım Sigortaları Kanunu” çıkarılmıştır. Bu kanuna göre;

Kanun kapsamına alınan riskler ile ilgili olarak yapılacak sigorta sözleşmelerinde standardın sağlanması, riskin en iyi koşullarda transferi için uygun ortam oluşturulması, oluşacak hasarlarda tazminatın tek merkezden ödenmesi ve tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması amacıyla yönelik olmak üzere bir Sigorta Havuzu kurulmuştur.

Bu Havuza ilişkin tüm iş ve işlemler, bu havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle ortak oldukları Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş. tarafından yürütülmektedir. Sigorta şirketleri poliçeleri kendi adlarına düzenlemekte, ancak riskin ve primin tamamını zorunlu olarak Havuza devretmektedirler, ihtiyari olarak da Havuzda oluşan riskten retroesyon yoluyla pay alabilme hakları vardır.

Devlet, bu Kanun kapsamında yapılacak sigorta sözleşmelerine münhasır olarak çiftçi adına sigorta primine destek sağlamaktadır. Devlet prim desteğinin miktarı her yıl için ürün, risk, bölge ve işletme ölçekleri itibarıyla, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecektir.

Havuz Uygulaması ile,

- Bir sigorta şirketinin tek başına üstlenemeyeceği kuraklık ve don gibi risklerin teminat kapsamına alınabilmesi,
- Reasürans katılımının teşvik edilerek reasürans kapasitesi ve kapsamının genişletilmesi,
- Sigorta şirketlerinin bilgi, personel ve mali kaynaklarının ortak olarak daha verimli bir şekilde kullanılması,
- Devletin prim ve hasar fazlası desteğinin etkin şekilde kullanılması,
- Fiyatlarda haksız rekabetin önlenmesi
- Sigortaya katılımın artırılması sağlanacaktır.

Kanun, Havuzun işleyişine ilişkin uygulama esaslarını, hasar tespit işlemlerine ilişkin esas ve usulleri belirlemek, kanun kapsamında tarım sigortaları alanında faaliyet göstermek isteyen sigorta şirketleri ve havuz Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş ile sözleşme yapmak, kapsama alınacak riskler ve prim desteğinin belirlenmesi için çalışmalar yaparak önermek ve uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etmek, bunların çözümüne yönelik çalışmalar yapmak üzere Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulu'nu görevli ve sorumlu kılmıştır.

Kurul, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından ikişer, Türkiye Sigorta ve Reasürans şirketleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Tarım Sigortaları Havuz işletmesi A.Ş' den birer olmak üzere toplam yedi üyeden oluşmaktadır.

1.4.2.2. TARSİM

Tarım Sigortaları Kanun'a göre; kanun kapsamına alınan riskler ile ilgili olarak yapılacak sigorta sözleşmelerinde standardın sağlanması, riskin en iyi koşullarda transferi için uygun ortam oluşturulması, oluşacak hasarlarda tazminatın tek merkezden ödenmesi ve tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması amacıyla yönelik olmak üzere bir Sigorta Havuzu kurulmuştur. Bu Havuz'a ilişkin tüm iş ve işlemler, bu Havuz'a katılan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle ortak oldukları Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş. tarafından yürütülmektedir. Sigorta şirketleri, tarım sigortası sözleşmelerini Havuz adına ve Havuz tarafından belirlenen standart poliçeler üzerinden yapar ve prim ile riskin tamamını Havuz'a devrederler. Devlet, bu Kanun kapsamında yapılacak sigorta sözleşmelerine münhasır olarak çiftçi adına sigorta primine destek sağlamaktadır. Devlet prim desteğinin miktarı her yıl için ürün, risk, bölge ve işletme ölçekleri itibarıyla, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecektir. Havuz Uygulaması ile, bir sigorta şirketinin tek başına üstlenemeyeceği kuraklık ve don gibi katastrofik risklerin teminat kapsamına alınabilmesi, Reasürans katılımının teşvik edilerek reasürans kapasitesi ve kapsamının genişletilmesi, sigorta şirketlerinin bilgi, personel ve mali kaynaklarının ortak olarak daha verimli bir şekilde kullanılması, Devletin prim ve hasar fazlası desteğinin etkin şekilde kullanılması, fiyatlarda haksız rekabetin önlenmesi sigortaya katılımın artırılması amaçlanmaktadır.

1.4.2.3. Tarım Sigortaları Havuzu Temel Özellikleri

5363 Sayılı Sigortaları Kanunu ile oluşturulan sistemin temel özellikleri aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir;

Tarım Sigortaları Havuzu Bütünsellik; Poliçe düzenleme, prim tahsilâtı, hasar tespitleri, tazminat ödemeleri ve diğer tüm sigorta işlemleri tüm ilgili tarafların görüşleri çerçevesinde alınan ortak kararlarla tek bir organizasyon altında sistemin bir bütünsellik içinde işlemesi sağlanmaktadır.

Standardizasyon; Teminat çeşitleri, genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatlar, hasar tespitleri, tazminat ödemeleri ve tüm diğer sigorta işlemlerinde standart bir uygulama sağlanarak sistemin bir bütün olarak güvenilir olması temel esas alınmıştır.

Verimlilik ve Ölçek Ekonomisi; Yeni sistemin merkezi bir organizasyon ile ve büyük sayılarla çalışması sonucu teknik ve mali kaynaklar daha verimli kullanılacaktır. Ayrıca sağlanan teminat çeşitliliği ve devlet desteği sayesinde poliçe sayısının artması ile risklerin ürünler ve coğrafi bölgeler arasında daha dengeli bir dağılımı sağlanacak ve böylece üreticilerin daha düşük prim fiyatları ile sigorta yaptırmaları mümkün olacaktır. Yüksek Güvence; Yeni sistem tarım üretiminde karşılaşılan don, fırtına, sel gibi geniş coğrafi alanlarda büyük hasarlara neden olan fakat bugüne kadar sigortalanamayan risklerin sigorta kapsamına alınmasına imkân verdiği için çiftçilerin ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılayacak yüksek güvence sağlamaktadır.

Sürdürülebilirlik; Bir sigorta sisteminde en önemli unsur, devamlılık olduğundan yeni sistem tamamen sigorta prensiplerine ve teknik esaslara göre çalışmakta ve dolayısıyla sürdürülebilir bir özelliğe sahiptir.

Gönüllülük Esası; Çiftçilerin sigorta sistemine katılımı isteğe bağlıdır. Riski en iyi değerlendirecek kişi üreticinin kendisidir isterse ihtiyacına uygun olan sigortayı satın alır veya sigorta yaptırmaz, sonuçlarına katlanır.

1.4.2.4. Devletin Prim ve Hasar Desteği

Prim Desteği; Üreticiler tarafından ödenmesi gereken sigorta priminin bir kısmı devlet tarafından karşılanır. Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibarıyla devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları her yıl bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir. Amaç, üreticileri sigorta yaptırmaya teşvik etmektedir.

Hasar Desteği; Sigorta şirketleri tarafından yapılan sigortalara ait riskin tamamı havuza devredilir. Havuz, üstlendiği bu risklerle ilgili olarak koruma satın almak üzere ulusal ve uluslararası şirketlerle reasürans anlaşmaları yapmak için gerekli çalışmaları yapar. Ulusal ve uluslararası piyasadan sağlanan korumanın yeterli olmaması halinde Bakanlar Kurulu'na belirlenecek kısım, devlet tarafından taahhüt edilir. Uzun vadede hedef, Havuzda toplanan primlerin meydana gelecek hasarları karşılamaya yeterli olmasıdır. Ancak, beklenenden fazla hasar olduğu takdirde bu kısım yukarıda belirtilen çerçevede devlet tarafından Havuza aktararak karşılanır.

Sadece Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı üreticilere prim desteği sağlanır. Üreticilerin gerek tarım sigortaları prim desteğinden gerekse diğer tarımsal desteklerden yararlanabilmesi için ÇKS sistemine kayıt ve her yıl güncellemeleri gerekmektedir, Devlet destekli ürün sigortası kapsamında; bitkisel ürün, sera, büyükbaş hayvan hayat, küçükbaş hayvan hayat, kümes hayvanları, su ürünleri, arıcılık ve ilçe bazlı kuraklık verim sigortası olmak üzere 8 farklı alanda tarım sigortası yapılmaktadır.

1.4.2.5. Bitkisel Ürün Sigortası

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler;

Tüm bitkisel ürünler için;

- Dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, sel ve su baskınının ürünlerde neden olduğu miktar kaybı,
- Dolunun yaş meyve, yaş sebze ve kesme çiçeklerde neden olduğu kalite kaybı, teminat kapsamına alınmaktadır.

İsteğe bağlı olarak,

- Don riskinin yaş meyvelerde neden olduğu miktar kaybı,
- Dolu, dolu ağırlığı, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, sel ve su baskını, taşıt çarpması risklerinin dolu ağı ve örtü sistemleri, destek (telli terbiye) sistemleri ile bu sistemlerin altında bulunan ürünlerde neden olduğu zararlar,
- Yaban domuzunun tarla ürünlerinde, sebzelerde, fidanlarda ve çilekte neden olduğu miktar kaybı,
- Yağmur riskinin, kirazda olgunlaşma döneminde neden olduğu miktar kaybı,
- Dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, sel ve su baskını risklerinin, arpa, buğday, çavdar, tritikale ve yulaf ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumluklarının sap kısmında neden olduğu miktar kaybı,

- Dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, sel ve su baskını risklerinin, salamuralık yaprak üretimi yapılan asmaların yapraklarında neden olduğu miktar kaybı teminat kapsamına alınabilmektedir.

İsteğe bağlı ek teminatlar tek başına alınamaz. Ekonomik olarak verime yatmış meyve ağaçları ve asmaların kendileri ile fidanlarında, dolu, fırtına, hortum, yangın, deprem, heyelan, sel ve su baskını, taşıt çarpması ve kar ağırlığı risklerinin neden olduğu tam hasarlar ürünle birlikte veya üründen bağımsız olarak sigorta ettirilebilir.

Policeleşme Süreci; Çiftçi, sigorta işlemlerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle o yıla ait arazi ve ürün bilgilerine dair ÇKS (Çiftçi Kayıt Sistemi) kayıtlarını güncellemiş olması gerekmektedir. ÇKS kayıtlarını güncellemiş olan çiftçi ürününü sigortalatmak için Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM'e) üye sigorta şirketine veya acentesine başvurur. Sigorta şirketi veya acente Tarım Sigortaları Havuzunun (TARSİM' in) sistemine girerek çiftçi bilgilerinin sorgulanmasını yapar. Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

POLİÇE AŞAMASI İŞ AKIŞI

Primlerin Ödenmesi; Bitkisel Ürün Sigortasında, poliçede yazılı primin % 50'si Devlet tarafından karşılanır. Meyve ürünlerinde, Dolu paket teminatına ek olarak don teminatı alınmış ise, sadece don teminatında primin 2/3'ü Devlet tarafından karşılanır. Müşterek sigorta seçenekli poliçelerde, devlet prim desteği tutarı standart müşterek sigorta için verilen tutar kadardır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin % 25'i peşin alınır; kalan prim tutarı da en geç poliçe bitiş tarihinden itibaren 1 ay içinde tahsil edilir. Ağaç/Fidan Sigortaları poliçelerinde ise sigortalı tarafından ödenecek olan primin % 25'i peşin alınır, kalan prim tutarı da en fazla 5 taksitle tahsil edilir.

Hasar İhbar / Ekspertiz / Ödeme Süreci; Bitkisel Ürün Sigortasında, teminat kapsamında olan bir riskin gerçekleşmesi halinde; sigorta ettiren/sigortalı, sigorta şirketi ya da acentesi aracılığıyla, sistem üzerinden, rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren, don hasarlarında 10 günü, diğer hasarlarda 15 günü aşmamak üzere Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM'e) hasar ihbarını yapar.

Hasar tespitleri Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından görevlendirilen eksperler tarafından yapılır. Hasar dosyasının tamamlanmasından sonra, kesinleşmiş tazminat miktarları, en geç 30 gün içinde yine Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından sigortalıya, banka kanalıyla ödenir. Tazminat, hasat tarihinden önce ödenmez. Ancak, ürünün tamamen hasarlanması halinde tazminat sigortacılık ilkeleri dâhilinde poliçe bitiş tarihinden önce ödenir.

Erken bir gelişme devresinde sigortalı ürünün hasara uğraması durumunda; Tarım Sigortaları Havuzu eksperleri tarafından, aynı ürünün veya farklı bir ürünün yeniden ekim/dikimine karar verilmesi halinde, sigortalının, hasar tarihine kadar, mevcut ürüne yapmış olduğu ekim/dikim ve bakım masrafları karşılığı olarak, Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlarında belirtildiği şekilde ödeme yapılır.

BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI

1.4.2.6. Sera Sigortası

Sigorta kapsamı ve sigortalanan tehlikeler sera yapı malzemeleri, içindeki teknik donanım ve serada yetiştirilen bitkisel ürünler için risk inceleme ve değerlendirme sonucuna göre dolu, deprem, taşıt çarpması ile fırtına, hortum, yangın, heyelan, sel ve su baskını, kar ve dolu ağırlığı riskleri teminat kapsamına alınabilmektedir.

Poliçeleşme süreci çiftçinin, sigorta işlemlerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle Örtü Altı Kayıt Sistemindeki o yıla ait sera ve içindeki ürün bilgilerini güncellemiş olması gerekmektedir. Kayıtlarını güncellemiş olan çiftçi ürününü sigortalatmak için Tarım

Sigortaları Havuzuna (TARSİM' e) üye sigorta şirketine veya acentesine başvurur. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), sigorta ettirenin/sigortalının beyanı ile düzenlenen önbilgi formunun sisteme kayıt edilmesiyle risk inceleme organizasyonunu başlatır.

Yapılacak risk incelemesi ile sigortalanacak seraya ait özellikler belirlenerek (yapılan risk incelemesi sonucu, serada bazı riskler kapsama alınmayabilir veya sera sigortalanmayabilir) sisteme kayıt edilir. Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

Primlerin ödenmesi; sera sigortasında, poliçede yazılı primin % 50'si devlet tarafından karşılanır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin % 25'i peşin alınır; kalan % 75'i de vadeli olarak (1 Ağustos - 31 Aralık tarihleri arası tanzim eden poliçelerde takip eden yılın mayıs ayı sonu; 01 Ocak - 31 Temmuz tarihleri arası tanzim eden poliçelerde ise kasım ayı sonu) tahsil edilir.

Hasar İhbar / Ekspertiz / Ödeme Süreci; sera sigortasında, teminat kapsamında olan bir riskin gerçekleşmesi halinde; sigorta ettiren/sigortalı, rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç 24 saat içinde sigortacı ya da acente aracılığı ile Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM' e) hasar ihbarı yapılır.

Hasar tespitleri Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından görevlendirilen eksperler tarafından yapılır. Hasar dosyasının tamamlanmasından sonra, kesinleşmiş tazminat miktarları, en geç 30 gün içinde yine TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalıyla ödenir. Erken bir gelişme devresinde sigortalı ürünün hasara uğraması durumunda; Tarım Sigortaları Havuzu eksperleri tarafından, aynı ürünün veya farklı bir ürünün yeniden ekim/dikimine karar verilmesi halinde, sigortalının, hasar tarihine kadar, mevcut ürüne yapmış olduğu ekim/dikim ve bakım masrafları karşılığı olarak, Sera Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlarında belirtildiği şekilde ödeme yapılır.

1.4.2.7. Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası

Sigorta kapsamı ve sigortalanan tehlikeler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı kayıt sistemlerine kayıtlı olan süt ve erkek besi sığırları ile mandalar, yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda, sigortaya kabul edilir.

- Bu sigorta, sigortalı büyükbaş hayvanlarda;

- Genel Şartların A.3 maddesinin (a) fıkrasında belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale (Dar Kapsamlı Tarifede, tüm hastalıklar teminat dışıdır.),
 - Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
 - Zehirli çayır otları ve yem'e bağlı zehirlenmeler,
 - Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
 - Yangın veya infilâk, sebebiyle meydana gelen ölümler, zorunlu kesimler, yavru atma ve yavru ölümü, sonucu sigortalının doğrudan uğradığı maddi zararlar Tarife ve Talimatlar çerçevesinde sigorta kapsamındadır.
- İsteğe bağlı olarak ve ek prim alınması koşuluyla;

1. Hastalıklardan arılık belgesine sahip ve bio güvenlik önlemlerini almış işletmelerde, işletmede yer alan sigortalabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalınması koşuluyla; şap hastalığı nedeniyle meydana gelen ölümler, zorunlu kesimler, yavru atma ve yavru ölümü sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar (Dar Kapsamlı tarifede ve aşılı ari bölge olan; Edirne, Tekirdağ, Kırklareli illeri ile İstanbul ve Çanakkale illerinin Avrupa yakasında kalan İlçelerinde şap hastalığı teminatı verilmez),
2. İşletmede yer alan sigortalabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalınması koşuluyla; mavi dil, sığırların süngerimsi beyin hastalığı (BSE), rift vadisi humması, bulaşıcı sığır plörapnömonisi (contagious bovine pleuropneumonia), enzootik sığır löykozu, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD), bulaşıcı stomatitis (Veziküler Stomatitis), hastalıkları nedeniyle meydana gelen ölümler, mecburi kesimler,yavru atma ve yavru ölümü sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar (Dar kapsamlı tarife haricinde),
3. Poliçede belirlenen sigortalı yerde; kırma, delme, yıkma, devirme ve zorlamayla girilerek
4. Araç, gereç veya bedeni çeviklik sayesinde tırmanma veya aşma suretiyle girilerek,
5. Kaybolan, çalınan veya haksız yere elde edilen asıl anahtarla veya anahtar uydurarak veya başka aletler veya şifre yardımıyla kilit açma suretiyle girilerek,
6. Sigortalı yerlere gizlice girip saklanarak veya kapanarak,
7. Öldürme, yaralama, zor ve şiddet kullanma veya tehditle,

yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar ile sigortalı hayvanların poliçede belirtilen adresteki tesis ile sigortalı tarafından bildirilen ve Tarım Sigortaları Havuzu tarafından kabul edilen mera veya meralar arasındaki

nakliyesi esnasında veya buralardayken yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar (Dar kapsamlı tarifede, işletmede yer alan sigortalı nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşulu ile hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar kapsama alınabilmektedir.) teminat kapsamına alınabilmektedir.

Policeleşme süreci; yetiştirici Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı kayıt sistemlerine kayıtlı hayvanlarını sigortalatmak için Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM'e) üye sigorta Şirketine veya acentesine başvurur. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), sigorta ettirenin/sigortalının beyanı ile düzenlenen ön bilgi formunun sisteme kayıt edilmesiyle risk inceleme organizasyonunu başlatır. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından yaptırılan risk inceleme işleminin sonucuna göre Devlet Destekli Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

Primlerin ödenmesi; Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortasında, poliçede yazılı primin % 50'si Devlet tarafından karşılanır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin % 25'i peşin alınır, kalan prim tutarı da en fazla 5 taksitle tahsil edilir.

Hasar İhbar / Ekspertiz / Ödeme Süreci; Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortasında, teminat kapsamındaki herhangi bir riskin gerçekleşmesi halinde, sigorta ettiren/sigortalı tarafından en geç 24 saat içinde doğrudan ya da acente aracılığı ile TARSİM ÇAĞRI MERKEZİNE (0850 250 82 77) hasar ihbarı yapılır.

Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortasında; Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından görevlendirilen Tarım Sigortaları Havuzu Veteriner Hekim eksper hasar ihbarı yapılan hayvanı en kısa süre içerisinde görüp, gerekli incelemesini yaparak, Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası-Büyükbaş - Hasar Tespit Raporunu düzenler. Hasar dosyası tamamlanarak, kesinleşmiş olan tazminat miktarları, en geç 30 gün içinde yine Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından sigortalıya banka kanalıyla ödenir.

1.4.2.8. Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası

Sigorta kapsamı ve sigortalanan tehlikeler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı kayıt sistemlerine kayıtlı olan koyun ve keçi ile koç ve tekeler, yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda, sigortaya kabul edilir.

Bu sigorta, sigortalı küçükbaş hayvanlarda;

- Hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale sonucu ölüm,
- Her türlü kaza, vahşi hayvan saldırısı, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yem'e bağlı zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilâk,

sebebiyle meydana gelen ölümler ve zorunlu kesimler sonucu sigortalının doğrudan uğradığı maddi zararlar Tarife ve Talimatlar çerçevesinde sigorta kapsamındadır.

İsteğe bağlı olarak ve ek prim alınması koşuluyla;

1. Hastalıklardan arilik belgesine sahip ve bio güvenlik önlemlerini almış işletmelerde işletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşuluyla; şap hastalığı nedeniyle meydana gelen ölümler, zorunlu kesimler sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar (Dar Kapsamlı tarifede ve aşılı ari bölge olan; Edirne, Tekirdağ, Kırklareli illeri ile İstanbul ve Çanakkale illerinin Avrupa yakasında kalan İlçelerinde Şap hastalığı teminatı verilmez),
2. İşletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşuluyla; mavi dil, koyun ve keçi vebası (PPR), koyun, keçi çiçeği, scrapie, rift vadisi humması, geyiklerin epizootik hemorajik hastalığı (EHD) hastalıkları nedeniyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar (Dar kapsamlı tarife haricinde),
3. Poliçede belirlenen sigortalı yerde;
 - Kıрма, delme, yıkma, devirme ve zorlamayla girilerek,
 - Araç, gereç veya bedeni çeviklik sayesinde tırmanma veya aşma suretiyle girilerek,
 - Kaybolan, çalınan veya haksız yere elde edilen asıl anahtarla veya anahtar uydurarak veya başka aletler veya şifre yardımıyla kilit açma suretiyle girilerek,
 - Sigortalı yerlere gizlice girip saklanarak veya kapanarak,
 - Öldürme, yaralama, zor ve şiddet kullanma veya tehditle,

yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar ile sigortalı hayvanların poliçede belirtilen adresteki tesis ile sigortalı tarafından bildirilen ve Tarım Sigortaları Havuzu tarafından kabul edilen mera veya meralar arasındaki nakliyesi esnasında veya buralardayken yapılan hırsızlık veya hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar (Dar kapsamlı tarifede, işletmede yer alan sigortalanabilir nitelikteki tüm hayvanların sigortalanması koşulu ile hırsızlık veya

hırsızlığa teşebbüs nedeniyle sigortalı hayvanlarda doğrudan meydana gelen zararlar kapsama alınabilmektedir) teminat kapsamına alınabilmektedir.

Poliçeleşme süreci; yetiştirici Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı kayıt sistemlerine kayıtlı olan koyun ve keçi ile koç ve tekelerini, sigortalatmak için Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM'e) üye sigorta Şirketine veya acentesine başvurur. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), sigorta ettirenin/sigortalının beyanı ile düzenlenen önbilgi formunun sisteme kayıt edilmesiyle risk inceleme organizasyonunu başlatır.

Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından yaptırılan risk inceleme işleminin sonucuna göre Devlet Destekli Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

Primlerin ödenmesi; Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortasında, poliçede yazılı primin %50'si Devlet tarafından karşılanır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin %25'i peşin alınır, kalan prim tutarı da en fazla 5 taksitle tahsil edilir.

Hasar İhbar / Ekspertiz / Ödeme Süreci; Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortasında, teminat kapsamındaki herhangi bir riskin gerçekleşmesi halinde, sigorta ettiren/sigortalı tarafından en geç 24 saat içinde doğrudan ya da acente aracılığı ile TARSİM ÇAĞRI MERKEZİNE (0850 250 82 77) hasar ihbarı yapılır.

Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortasında; Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından görevlendirilen Tarım Sigortaları Havuzu Veteriner Hekim eksper, hasar ihbarı yapılan hayvanı en kısa süre içerisinde görüp, gerekli incelemesini yaparak, Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası-Küçükbaş- Hasar Tespit Raporunu düzenler. Hasar dosyası tamamlanarak, kesinleşmiş tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından sigortalıya banka kanalıyla ödenir.

1.4.2.9. Kümes Hayvanları Hayat Sigortası

Sigorta kapsamı ve sigortalanan tehlikeler; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı kayıt sistemlerine kayıtlı, bio güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış, kapalı tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları ile açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanları için;

- 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa göre, ihbarı mecburi bulaşıcı hastalıklar hariç olmak üzere her türlü kanatlı hayvan hastalıkları (Açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanları sadece Dar Kapsamlı Tarife

kapsamında sigortalanabilmekte olup, Dar Kapsamlı Tarifede, tüm hastalıklar teminat dışıdır.),

- Her türlü kaza ve zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler,
- Yangın veya infilâk,

sebebiyle meydana gelen ölüm, itlaf ve mecburi kesimler nedeniyle, sigortalının doğrudan doğruya uğradığı zararlar, Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar çerçevesinde sigorta kapsamındadır.

İsteğe bağlı olarak ve ek prim alınması koşuluyla;

- Salmonella test sonuçları menfi olan işletmelerde pullorum ve kanatlı tifosu (tavuk tifosu) hastalıkları nedeniyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler sonucu sigortalının doğrudan uğrayacağı maddi zararlar teminat altına alınabilir. (Açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanları sadece Dar Kapsamlı Tarife kapsamında sigortalanabilmekte olup, Dar Kapsamlı Tarifede, tüm hastalıklar teminat dışıdır.)

Policeleşme süreci; yetiştirici Hayvancılık Bilgi Sistemine (HAYBİS) kayıtlı, bio güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış, kapalı tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları ile açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanlarını sigortalatmak için Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM'e) üye sigorta şirketine veya acentesine başvurur. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), sigorta ettirenin/sigortalının beyanı ile düzenlenen önbilgi formunun sisteme kayıt edilmesiyle risk inceleme organizasyonunu başlatır. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından yaptırılan risk inceleme işleminin sonucuna göre Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

Primlerin Ödenmesi; Kümes Hayvanları Hayat Sigortasında, poliçede yazılı primin %50'si Devlet tarafından karşılanır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin %25'i peşin alınır, kalan prim tutarı da en fazla 5 taksitle tahsil edilir. Sadece Geniş Kapsamlı Broiler sigortalarında primin tamamı peşin tahsil edilir.

Hasar İhbar / Ekspertiz / Ödeme Süreci; Kümes Hayvanları Hayat Sigortasında, teminat kapsamında olan bir riskin gerçekleşmesi halinde; sigorta ettiren/sigortalı, rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç 24 saat içinde, doğrudan ya da acente aracılığı ile TARSİM ÇAĞRI MERKEZİNE (0850 250 82 77) hasar ihbarını yapar.

Kümes Hayvanları Hayat Sigortasında; Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından görevlendirilen Tarım Sigortaları Havuzu Veteriner Hekim eksper, hasar ihbarı yapılan hayvanları / kümesi en kısa süre içerisinde görüp, gerekli incelemesini yaparak "Çiftlik Hayvanları Sigortaları Kanatlı Hayvan Hasar Raporu" nu düzenler. Hasar dosyası tamamlanarak kesinleşmiş tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından sigortalıya banka kanalıyla ödenir.

1.4.2.10. Su Ürünleri Hayat Sigortası

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler; Denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünlerine, Su Ürünleri Kayıt Sistemine (SKS) kayıtlı mevcut bilgiler ve yapılacak risk incelemesi dikkate alınarak, deniz ve iç su tesislerinde yetiştirilen su ürünleri ile kafes ve ağları; Su Ürünleri Sigortası Genel Şartları ile Tarife ve Talimatlar kapsamında sigortaya kabul edilir.

Sigortaya kabul edilen su ürünleri tesislerindeki;

Su Ürünleri için;

- Genel şartlarda yazılı istisnalar dışında kalan her türlü hastalık,
- Yetiştiricinin kontrolü dışındaki kirlenme ve zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afet,
- Kazalar,
- Predatörler,
- Alg patlaması.

sebebiyle su ürünleri stokunda meydana gelen ölümler ve fiziksel kayıplar,

Kafes ve Ağlar için;

- Her türlü doğal afet,
- Kazalar,
- Predatörler, nedeniyle meydana gelen maddi zararlar, teminat kapsamındadır.

Poliçeleşme Süreci; Su ürünleri yetiştiricisi, su ürünlerini sigortalatmak için Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM' e) üye sigorta şirketine veya acentesine başvurur. Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM), sigorta ettirenin/sigortalının beyanı ile düzenlenen önbilgi formunun sisteme kayıt edilmesiyle risk inceleme organizasyonunu başlatır.

Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından yaptırılan risk inceleme işleminin sonucuna göre Devlet Destekli Su Ürünleri Hayat Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve

Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

Primlerin ödenmesi; Su Ürünleri Hayat Sigortasında, poliçede yazılı primin %50'si Devlet tarafından karşılanır. Yetiştirme planında beyan edilen aylık ortalama stok değeri üzerinden hesaplanan depo-geçici- prim tutarının Sigortalı tarafından ödenecek kısmının %25'i peşin alınır, kalan prim tutarı da en fazla 5 taksitle tahsil edilir. Poliçe bitiminde; yetiştirme süresi boyunca gerçekleşmiş olan aylık ortalama stok değerleri esas alınarak yapılan prim hesabına göre gerekli prim ayarlaması yapılır.

Hasar İhbar/ Ekspertiz / Ödeme Süreci; Su Ürünleri Hayat Sigortasında, teminat kapsamındaki herhangi bir riskin gerçekleşmesi halinde, sigorta ettiren/sigortalı tarafından en geç 24 saat içinde, Tarım Sigortaları Havuzu' nun (TARSİM' in), poliçede belirtilen telefon numaralarına hasar ihbarı yapılır. Su Ürünleri Hayat Sigortasında; Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından görevlendirilen Tarım Sigortaları Havuz Eksperti, hasar ihbarı yapılan su ürünleri stoklarını en kısa süre içerisinde görüp, gerekli incelemesini yaparak "Su Ürünleri Sigortaları Hasar Raporu'nu düzenler. Hasar dosyası tamamlanarak, kesinleşmiş olan tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından sigortalıya banka kanalıyla ödenir.

1.4.2.11. Arıcılık (Arılı Kovan) Sigortası

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler; Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı olan, plakalı, modern ve aktif (içinde arı olan) kovanlar sigorta kapsamındadır,

Bu sigorta, aktif (içinde arı olan) kovanların;

- Fırtına, Hortum,
- Yangın, Heyelan,
- Deprem, Taşıt çarpması,
- Sel ve Su Baskını,
- Vahşi Hayvan Saldırısı,
- Kovanların nakliyesi esnasında; çarpma, çarpışma, devrilme, yanma vb. (Sadece Gezginci Arıcılık için geçerlidir.),

nedenler sonucu meydana gelen zararlar, Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar çerçevesinde sigorta kapsamındadır.

Poliçeleşme süreci; Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlarını güncellemiş olan yetiştirici; Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı olan, plakalı, modern ve aktif (içinde arı olan) kovanlarını sigortalatmak için Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM' e) üye sigorta şirketine veya acentesine başvurur. Sigorta ettirenin/sigortalının beyanı ile düzenlenen önbilgi formunun sisteme kayıt edilmesiyle Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından gerekli kontrol ve inceleme yapılır. İnceleme işleminin sonucuna göre Devlet Destekli Arıcılık (Arılı Kovan) Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

Primlerin ödenmesi; Arıcılık (Arı Kovanı) Sigortalarında, poliçede yazılı primin % 50'si Devlet tarafından karşılanacaktır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin % 25'i peşin alınır, kalan prim tutarı da en fazla 5 taksitle tahsil edilir.

Hasar İhbar/Ekspertiz/Ödeme Süreci; Arıcılık (Arı Kovanı) sigortasında; teminat kapsamındaki herhangi bir riskin gerçekleşmesi halinde, sigorta ettiren/sigortalı tarafından en geç 24 saat içinde doğrudan ya da acente aracılığı ile TARSİM ÇAĞRI MERKEZİNE (0850 250 82 77) hasar ihbarı yapılır. Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı, aktif (İçinde arı olan), plakalı, modern kovan niteliğindeki kovanlarda meydana gelen hasarın; nedeni, niteliği ve miktarı Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından görevlendirilecek Tarım Sigortaları Havuz eksperleri tarafından yapılır. Hasar dosyasının tamamlanmasından sonra, kesinleşmiş tazminat miktarları, en geç 30 gün içinde yine Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından sigortalıya banka kanalıyla ödenir.

1.4.2.12. İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortası

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler; bu sigorta, Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen ilçelerde Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS' ne) kayıtlı sigortalanmış kuru tarım alanlarında üretimi yapılan buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumluk ürünlerinde ilçe genelinde gerçekleşen kuraklık, don, sıcak rüzgâr ve sıcak hava dalgası, aşırı nem, aşırı yağış ile dolu paketi (Dolu, fırtına, hortum, yangın, heyelan, sel ve su baskını, deprem) dışındaki risklerin neden olduğu verim kaybı Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar çerçevesinde teminat kapsamına alınmaktadır.

Bu ürünlerin sap kısmı isteğe bağlı olarak ek prim karşılığında teminat kapsamına alınabilir.

Policeleşme Süreci; çiftçi, sigorta işlemlerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle o yıla ait arazi ve ürün bilgilerine dair Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS' ne) kayıtlarını yaptırmış olması veya güncellemiş olması gerekmektedir. ÇKS kayıtlarını güncellemiş olan çiftçi ürününü sigortalatmak için Tarım Sigortaları Havuzuna (TARSİM' e) üye sigorta şirketine veya acentesine başvurur. Sigorta şirketi veya acente Tarım Sigortaları Havuzunun (TARSİM' in) sistemine girerek çiftçi bilgilerinin sorgulanmasını yapar.

Devlet Destekli İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortası Genel Şartlar ile Tarife ve Talimatlar doğrultusunda acente sistemde poliçeyi oluşturur. Acente öncelikle Bilgilendirme Formunu iki nüsha olarak sistemden alır ve bir nüshasını sigortalıya imza karşılığı verir. Sonrasında poliçeyi iki nüsha düzenleyerek bir nüshasını sigorta ettiren/sigortalıya verir.

Primlerin Ödenmesi; İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortasında, poliçede yazılı primin % 60'ı Devlet tarafından karşılanır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin % 25'i peşin alınır; kalan prim tutarı da en geç poliçe bitiş tarihinden itibaren 1 ay içinde tahsil edilir.

Hasar İhbar / Ekspertiz / Ödeme Süreci; sigorta ettirenin/sigortalının rizikonun gerçekleşmesi durumunda hasar ihbarına ilişkin herhangi bir beyan yükümlülüğü bulunmamaktadır. İlgili yıl için ilçenin gerçekleşen verim ortalamasının, ilçenin poliçede yazılı eşik verim değerinin altında kalması durumunda ilçede bulunan tüm sigortalı üreticiler tazminat almaya hak kazanır.

İlçenin gerçekleşen verim ortalamasının ilçenin eşik verim değerine eşit veya üzerinde olması durumunda ise ilçede bulunan sigortalı üreticilere herhangi bir tazminat ödemesi yapılmaz. İlçenin gerçekleşen verim ortalamasının tespitini takiben hesaplanan tazminat tutarı, poliçe bitiş tarihinden itibaren en geç 30 gün içerisinde sigortalıya ödenir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Tarım sigortaları konusunda gerek Türkiye’de ve gerekse dünyanın değişik ülkelerinde birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Bunlardan konu ile direk ilgisi olanlar aşağıda verilmiştir.

Karacan (1991) tarafından yapılan “Tarım İşletmelerinin Finansmanı ve Tarımsal Kredi” adlı çalışmada, Türk Ticaret Kanunu’ndaki sigorta kavramının tanımı ve tarım sigortasının faaliyet alanı ifade edilmiştir.

Mülayim (1992) yapmış olduğu “Kooperatifçilik” adlı çalışmada, sigortanın tanımını yapmış ve sigortayı “birçok kimse için olması muhtemel olan, ancak kimi ve ne zaman etkileyeceği belli olmayan riskler için şahısların birbirlerine verdikleri karşılıklı garantidir” şeklinde tanımlamıştır.

Tanrıvermiş (1994) tarafından yapılmış olan çalışmada, Türkiye’de tarım sigortasının yapısı, işleyişi, sorunları ve çözüm önerileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Tarımsal üretimin nitelik ve nicelikleri sadece kullanılan kaynaklara ve teknoloji düzeyine bağlı olmadığı, tarımsal üretimin genelde açıkta yapılması nedeniyle, işletmeci tarafından kontrol edilemeyen iklim koşullarının hastalık ve haşereler elde edilecek ürün miktarı ve kalitesini etkilediğini kısaca tarımda iklim ve toprak koşulları sadece yetiştirilecek ürünlerin seçiminde değil üretimin miktar ve kalitesi üzerinde de etkili olduğunu, normal koşullar altında tarımsal üretimde meydana gelecek kayıplar veya düşüşler olarak ifade edilen risklerin üretici gelirinde istikrarsızlıklara sebep olduğu ifade edilmiştir. Aynı zamanda çalışmada, üretici açısından tarım sigortasının önemi ve yaygınlaşması gerektiği vurgulanmış ve üretici açısından önemli olanın riski kendi mi taşıyacağına yoksa sigorta şirketine mi transfer edeceğine karar vermesi olduğu, bunun için üreticide sigorta yapma bilincinin yaygınlaştırılması gerektiği, çünkü sigorta yaptıran üretici sayısı arttıkça üreticinin üretim birimi başına ödeyeceği sigorta ücretinde (prim) bir azalma olacağı, aynı şekilde bütün tarımsal risklerin Türkiye’de önemli bir kesimi etkilediği için yurt düzeyinde yaygın bir tarım sigortaları sisteminin oluşturulması üretici açısından çok faydalı olacağı ifade edilmiştir.

Dinler (1996) yapmış olduğu çalışmasında, tarım sektöründe görülen riskler nedeniyle, üreticilerin yetiştireceği ürünleri belirlemede güçlükler çekmekte olduğunu, tarımsal işletmelerin üretimden pazarlamaya kadar devam eden süreçte karşılaştığı risklerin etkileri sonucu işletme ölçeklerini büyütmemeyeceklerini, tarımsal işletmelerin belirsizliklerin olumsuz etkilerinden mümkün olduğu kadar az etkilenecekleri bir yapıya girerek kendilerini korumaya

çalışırken hem gelişme dinamiklerini kaybedeceklerini ve hem de ülke tarımının gelişemeyecek olduğunu ifade etmiştir.

Akdemir ve ark. (2001), Türkiye’ de seçilmiş bölgeler için potansiyel sigorta talebinin karşılanabilirliğini araştırdıkları bir çalışmada; tarım sigortasını tarımdaki risk ve belirsizlikten dolayı meydana gelebilecek şartların sözleşme çerçevesinde karşılanmasını güvence altına alan bir sistem olduğunu ve bunun bitkisel ürünler, hayvanlar, tarım alet ve makineleri tarımsal yapılar, çiftçi ailesinin sağlık kaza, emeklilik vb. sigortaları kapsamakta olduğunu ifade etmişlerdir.

Yavuz (2011), tarafından yapılan bir çalışmada çiftçilerin tarım sigortası yaptırmada etkili olabilecek faktörler detaylı bir şekilde incelenmiş, çiftçilerin sosyal ve kültürel yeniliklere açık oldukları saptanmıştır.

Akçaöz ve ark. (2006) tarafından Antalya ilinde tarımsal üretimde risk yönetimi ve tarım sigortası uygulamaları konusunda yapılan bir çalışmada, tarım sektöründe sigorta primlerinin yüksek olması, gelir düşüklüğüne bağlı olarak sigorta yaptıran üretici sayısının azlığı ve buna bağlı olarak prim üretiminin yetersiz düzeyde kalmasıyla orantılı olduğunu, bu durumun sigorta prim maliyetlerinin yüksek olması ve potansiyel sigorta müşterisi konumunda olan çiftçinin sigorta yaptırmaktan vazgeçmesine neden olacağını, tarımsal üretimde risklerin meydana getirdiği hasar istatistiklerinin doğru olarak elde edilmesi ile çiftçinin ödemesi gereken prim miktarının rasyonel ve ödeme güçlerine uygun olarak belirlenmesi mümkün olabileceğini, tarım sigortasının çiftçiler tarafından benimsenmesi için hasar belirleme aşamasında bu konuda uzman kişilerin görev almasının yanlış uygulamaları ortadan kaldıracak ve çiftçilerin sigorta şirketlerine karşı güven duymasını sağlayacağını, tarım sigortası uygulamalarının yaygınlaşması ile büyüklüğü tahmin edilemeyen risklerin oluşturduğu kayıpların sözleşme koşulları çerçevesinde tazmin edilerek üretici gelirlerinde istikrar sağlanabileceğini, bunun yanında, tarım sigortasının karşılıklı yardımlaşmaya dayalı bir sistem olması nedeniyle toplumsal gelişmeye katkı yapacağı ve sigorta primleri ile diğer kesimlere finansman olanakları yaratılacağı belirtilmiştir.

Çetin (2007) tarım sigortaları üzerine Ankara İlinde yapmış olduğu bir çalışmada sigortanın tanımına değinmiş ve sigortayı; “yasalar yönetmelikler ve her türlü yönetmelik ile mevzuatlar, örf ve adetler çerçevesinde insanların çeşitli risk faktörlerinin yaratabileceği zararlarla başa çıkmalarına yardımcı olan ve bu yardımı sistematik bir şekilde sürdürüp yönlendiren bir organizasyon” olarak tanımlamıştır.

Ayrıca çalışmada, sigortanın sosyal amaçlı olan temel risk dağıtım işlevi, ekonomik işlevi ile birlikte sigortalıya ve ulusal ekonomiye çeşitli yararlar sağladığı, sigortalı açısından bakıldığında sigortanın güven yaratan, olası hasarı önlemeye yönelik önlemleri aldırarak, kişi için önemli bir tasarruf aracı niteliğinde olan bir kavram olduğu, ulusal açıdan bakıldığında ise sigortanın ekonomide son derece önem arz eden fonların birikimine olanak sağlayan, ödemeler dengesine önemli ölçüde katkıda bulunan ve gelir dağılımını iyileştirici yönde etkileyen ulusal değerleri koruyan finans sektörünün içindeki ağırlığı günden güne artan ekonomik bir sektör olduğu belirtilmiştir.

Boz (1993)'un tarım sigortasının Polatlı ilçesinde yayılması ve benimsenmesini incelediği araştırmada kullanılan veriler 31 tarım sigortası yaptıran ve 39 tarım sigortası yaptırmayan toplam 70 çiftçiden elde edilmiştir. Bu iki çiftçi grubu tarım sigortasının benimsenmesinde etkili olması beklenen kriterlere göre karşılaştırılmış ve ortak özellikleri belirlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, çiftçilerin ekonomik olanaklarının sınırlılığının ve sigorta konusunda etkili bir yayım hizmeti olmamasının, sigortanın kırsal alana yayılmasını etkileyen en önemli faktörler olduğu belirlenmiştir.

Ceyhan vd. (1997)'in Samsun yöresinde çiftçilerin risk davranışlarını belirlemeyi amaçlayan ve 7 köyde 57 denek üzerinde yürüttükleri çalışmalarında, işletme arazisi, birim alandan elde edilen gelir ve aile büyüklüğündeki artış ile risk alma eğilimi arasında ters orantı olduğu saptanmıştır. Diğer yandan toplam gelir arttıkça riske girme eğiliminin de arttığı saptanmıştır.

Bhatt (2005) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, Rastriya Krishi Bima Yojana' da yürürlükte bulunan ulusal tarım sigortası yasasının etkinliğini ölçmektir. Bu amaca yönelik olarak, Kutch, Patan ve Surendranagar bölgesinde 20 köyde yapılmış olan 100 anketten elde edilen sonuçlar, üreticilerin % 61'inin tarım sigortası yaptırdığını göstermektedir. Ayrıca bu araştırma, tarım sigortaları konusundaki en önemli bilgi kaynaklarının kredi kuruluşları ve diğer finansal kuruluşlar olduğunu, sigorta yaptırmayanların ise bu konuda ya hiç bilgilerinin olmadığını ya da yeterli bilgiye sahip olmadıkları göstermiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın birincil verileri; Tekirdağ Süleymanpaşa İlçesi Ziraat Odasına üye TARSİM’li çiftçiler ve TARSİM’li olmayan çiftçiler ile yüz yüze görüşerek ve anket uygulanarak elde edilen birincil veriler olmuştur.

Hangi mahallede kaç TARSİM’li olduğu Ziraat Odaları kayıtlarında bulunmadığından ve TARSİM’den de bu bilgiler alınamadığından, anket uygulanacak çiftçilerin saptanmasında aşağıdaki yöntem uygulanmıştır:

1- Araştırma kapsamında olup, Ziraat Odalarının üyesi olan çiftçilerin bulunduğu mahalle sayısı 73’tür (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Ziraat Odasında Üyesi Bulunan Mahalleler

1. 100.Yıl	26. Gündoğdu	51. Namık Kemal
2. Ahmedikli	27. Gündüzlü	52. Nusratfakı
3. Ahmetçe	28. Güveçli	53. Nusratlı
4. Akçahalil	29. Hacıköy	54. Oğuzlu
5. Altınova	30. Husunlu	55. Ormanlı
6. Araphacı	31. Hürriyet	56. Ortaca
7. Aşağı Kılıçlı	32. İncecik	57. Oruçbeyli
8. Avşar	33. Işıklar	58. Osmanlı
9. Aydoğdu	34. Karabezirgan	59. Otmanlı
10. Bahçelievler	35. Karacakılavuz	60. Selçuk
11. Banarlı	36. Karaçalı	61. Semetli
12. Barbaros	37. Karadeniz	62. Seymenli
13. Bıyıklı	38. Karaevli	63. Taşumurca
14. Çanakçı	39. Karahalil	64. Tatarlı
15. Çınarlı	40. Karahisarlı	65. Yağcı
16. Dedecik	41. Karansıllı	66. Yavuz
17. Değirmenaltı	42. Kaşıkçı	67. Yayabaşı
18. Demirli	43. Kayı	68. Yazır
19. Doğrukkaracamurat	44. Kazandere	69. Yenice
20. Ertuğrul	45. Kılavuzlu	70. Yeniköy
21. Eski Cami	46. Kınıklar	71. Yukarı Kılıçlı
22. Evciler	47. Köseilyas	72. Yuva
23. Ferhadanlı	48. Kumbağ	73. Zafer
24. Gazioğlu	49. Mahramlı	
25. Generli	50. Naipköy	

Ancak Ziraat Odalarıyla yapılan görüşmeler sonucunda; Bu mahallelerin bazılarında aktif üye çiftçi sayısı oldukça az olduğu, bazılarında TARSİM’li çiftçi ya yoktur ya da 1-3 çiftçiyi geçmez. Örneğin; Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesine bağlı tüm mahallelerden Ziraat Odalarına kayıtlı TARSİM’li çiftçi bulunmadığı saptanmıştır.

2- Bu mahalleler tespit edilip çıkarılmış ve en az 5 TARSİM'li olabilecek mahalle sayısı 30 olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2. TARSİM'li Mahalleler

1. Karacakılavuz	11. Kaşıkçı	21. Nusratlı
2. Gündoğdu	12. Selçuk	22. Yukarı Kılıçlı
3. Ferhadanlı	13. Ortaca	23. Gündüzlü
4. Banarlı	14. Köseilyas	24. Kazandere
5. Yağcı	15. Karaevli	25. Karahisarlı
6. Barbaros	16. Semetli	26. Doğrukaracamurat
7. İncik	17. Kayı	27. Kumbağ
8. Osmanlı	18. Dedecik	28. Akçalhalil
9. Naipköy	19. Husunlu	29. Mahramlı
10. Bıyıklı	20. Gazioğlu	30. Karahalil

Ancak pretest aşamasında, belirlenen mahallelerde TARSİM'li sayılarının doğru olmadığı saptanmıştır. Bunun nedeni de TARSİM üyeliği iptal edilen ve yeni üye sayısında sık sık değişimlerin olmasıdır. Bu nedenle Ziraat Odasıyla ve köy muhtarlarıyla görüşüldükten sonra yöreyi temsil edebilecek mahallelerden TARSİM'li üreticilerin yoğun olduğu 10 mahalle belirlenmiştir (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.3. Anket Çalışması Yapılan Mahalleler

Mahalleler	ZO Üye Sayısı	Anket Sayısı % 10	%	Tarsim Yaptıran	%	Tarsim Yaptırmayan	%
Banarlı	100	10	15,0	8	17,0	2	10,0
Dedecik	30	3	7,0	3	7,0	0	0,0
Gazioğlu	80	8	12,0	6	14,0	2	10,0
İncik	60	6	9,0	4	9,0	2	10,0
Karacakılavuz	120	12	19,0	5	10,0	7	40,0
Karaevli	20	2	3,0	2	3,0	0	0,0
Karahisarlı	50	5	7,0	3	7,0	2	10,0
Kaşıkçı	100	10	15,0	8	17,0	2	10,0
Kayı	40	4	6,0	4	9,0	0	0,0
Yukarı Kılıçlı	50	5	7,0	3	7,0	2	10,0
Toplam	650	65	100,0	46	100,0	19	100,0

Bu mahallelerde toplam Ziraat Odalarına üye sayısı 650 olarak belirlenmiştir. Belirlenen mahalleler de tüm üreticilerle anket yapmak gerek zaman ve gerekse ekonomik açıdan mümkün olmadığından anket sayısının belirlenmesinde aşağıdaki araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır;

- Gökçe (2001), Ege Köylerinde Toplumsal Değişim: İzmir Örneği adlı araştırmada her köyde basit tesadüfi yöntemle seçilmiş 5 aile reisi, 3 genç erkek ve 3 genç kız ile anket yapmıştır.
- İnan ve Güngör (1992), Gallup araştırmalarına göre, belirli bir yörede eğilim yoklaması belirlenirken her bir köyden 5 adet anketin yeterli olabileceğinin savunulmakta ve daha yüksek sayıda yapılacak anketlerin genel yapıyı önemli ölçüde değiştirmedeğini vurgulanmaktadır.
- Yıldırak ve ark. (2002), Türkiye’de Gezici ve Geçici Kadın Tarım İşçilerinin Çalışma ve Yaşam Koşulları ve Sorunları adlı araştırmada ele alınan yörede çalışan tüm geçici kadınların % 10’unu araştırma kapsamına alınmasını yeterli bulmuştur.
- Bulut (2006), Antalya İli Kumluca İlçesinde Örtü altı Alanlarda Üretimde Bulunan Üreticilere Girdi Sağlayan Firmaların Tarımsal Bilgi Sistemindeki Yeri ve Rolü adlı yüksek lisans tezinde (Danışman: Prof. Dr. Cemal TALUĞ) ana kitlenin özelliklerinin belirlenmesi bakımından örnek hacminin % 10’luk bir kısmının yeterli olacağını belirtmiştir.

Böylece Toplam 650 üreticinin bulunduğu 10 mahallede örnek hacminin % 10’luk bir kısmının yeterli olacağını belirten çalışmalar ışığında belirlenmiş olup, toplamda 46 TARSİM’ li olan ve 19 TARSİM’ li olmayan olmak üzere toplam 65 çiftçiye rastgele yüz yüze görüşerek anket yapılmış ve birincil veriler elde edilmiştir (Çizelge 3.3.).

Araştırmanın ikincil verileri ise yurt içi ve yurt dışı literatürlerden ve web sitelerinden elde edilen verilerin değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Bu bağlamda tarım sigortaları konusunda yayınlanan raporlar ve notlardan, Tarım Bakanlığı yayınları, Hazine Müsteşarlığı yayınları, Türk Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği yayınları, Tarım Şurası kararları, sigorta şirketleri istatistikleri, Tarım Sigortaları Vakfı çalışmaları, İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri yayınları, Türkiye Reasürans Birliği yayınları, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu’na göre yapılan çalışmalardan elde edilen bilgiler, TARSİM (Tarım Sigortaları Havuzu) çalışmalarından, TÜİK vb. kaynaklardan ve uzman kişilerden elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Bu bölüm araştırmanın yapıldığı Süleymanpaşa Ziraat Odasına kayıtlı tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan üreticilerden ankete yöntemiyle elde edilen veriler, gözlem ve mülakatın değerlendirilmesinden oluşmaktadır.

4.1. Üreticilerin Özellikleri

4.1.1. Cinsiyet, Yaş, Eğitim ve İletişim

İncelenen işletmelerde anket yapılan kişilerin genel özellikleri çizelge 4.1.'de verilmiştir. İncelenen işletmelerde ankete katılan tüm kişilerin % 14 'ünün ve tarım sigortası yaptıranların % 9'unun kadın olduğu görülmektedir. Bu durum kadınların tarım kesiminde yer aldığı gibi sosyal ve kültürel çevrede de yer aldığı ve aile içerisinde karar almada etkin olduklarını göstermektedir. Yaşın; kişilerin ne düzeyde olursa olsunlar davranışlarını, bilgi-becerilerini ve işletmede alınan kararları ile eylemleri etkileyen bir faktör olduğu belirtilmektedir.

Diğer bir ifadeyle, kişilerin davranışlarını ve düşüncesinin yaş ile ilişkisi bulunmaktadır. Toplumda yapılacak herhangi bir çalışmada aynı referansta ki üreticilerin bir arada olması, aynı yaşta ki kişilerin benzer tutumlar göstereceği düşünüldüğünden hizmetin etkinliği artabilir. Yaş frekans grubuna baktığımızda orta yaş üreticilerin gençlere ve yaşlılara kıyasla daha fazla ilgi gösteren, deneyimlerinin gençlere göre daha fazla olduğu, yaşlılara göre ise daha yenilikçi olmasından dolayı daha fazla ilgi göstermektedirler.

İncelenen işletmelerde ankete katılan bireylerin büyük bir çoğunluğunun 36-44, 45-53 yaş aralığında olduğu gözlemlenmiştir. % 31' lik bir paya sahip olan 36-44, 45-53 yaş grubu işletmelerde genellikle orta yaşlı kesimin tarım sektörü ile uğraştığı görülmektedir. Tarım sigortası yaptıran kesimin büyük payı 45-53 (% 33) yaş aralığında olan üreticilerden oluşması bazı şeylerin tecrübeyle sabit olması etkindir. Dolayısıyla tarım sigortası yaptıran konusunda daha önce yaşamış oldukları risk faktörlerinin etkisi olabileceği düşünülmektedir.

Ekonomik ve toplumsal kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olan eğitimin; çeşitli toplumsal ve toplumsal kümelerde, toplumsal ve ekonomik değişimleri gerçekleştirmek, bireysel ve ulusal düzeyde toplumun gelişmesini sağlamak amacıyla davranış ve becerileri geliştirmek ve bilginin yayılmasını sağlamak için gönüllü ve örgütlenmiş eylemlerin tamamını kapsadığı belirtilmektedir (Özçatalbaş, 1994). Birey açısından eğitim; bireyin sahip olduğu gizli güçlere ivme kazandırılarak, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve

bilinçli olarak arzu edilen yönde değişimler meydana getirme süreci olarak kabul edilmektedir (Talug ve Tatlıdil,1993).

Çizelge 4.1. Üreticilerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim ve İletişim Durumu

	Özellikleri	Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	4	9,0	5	26,0
	Erkek	42	91,0	14	74,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Yaş	18-26	0	0,0	2	10,0
	27-35	7	16,0	2	10,0
	36-44	13	26,0	7	37,0
	45-53	15	33,0	5	23,0
	54-62	9	20,0	2	10,0
	63- + üstü	2	5,0	2	10,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Eğitim	Okuryazar değil	0	0,0	1	5,0
	Okuryazar	4	9,0	2	10,0
	İlkokul	13	28,0	7	37,0
	Ortaokul	15	32,0	5	27,0
	Lise	10	21,0	3	16,0
	Önlisans	3	4,0	1	5,0
	Lisans	4	6,0	0	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Cep Telefonu Kullanıyor musunuz?	Evet	46	100,0	18	95,0
	Hayır	0	0,0	1	5,0
	Evde var ama kullanmıyorum	0	0,0	0	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
İnternet Kullanıyor musunuz?	Evet	30	65,0	12	63,0
	Hayır	11	24,0	7	37,0
	Evde var ama kullanmıyorum	5	11,0	0	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
SMS alıp okuyabiliyor musunuz, gönderebiliyor musunuz?	Evet	33	72,0	10	53,0
	Hayır	8	17,0	4	21,0
	Evde var ama kullanmıyorum	5	11,0	5	26,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Tarımsal yayım çalışmalarının etkin olabilmesi için, tarımsal yayım hizmetlerinin verildiği kitlenin öğrenim düzeyinin ne seviyede olduğu bilinmesi önem taşımaktadır. Yayımcıların yayım çalışmasını yapabilmesi, üreticilerin bu çalışmalardan faydalanması, yeni teknolojilerin algılanması ve uygulanması, o toplumun bireylerinin sahip olduğu öğrenim düzeyi ile yakından alakalıdır. Yapılan çeşitli araştırmalar, eğitim düzeyi ile teknik, ekonomik ve sosyal gelişme arasında olumlu bir ilişkinin varlığı ortaya konulmuştur (Almus,1999).

Tarımda yeniliklerin benimsenmesinde erken benimseyenlerin geç benimseyenlere

oranla daha yüksek eğitim düzeyine ve deneyime sahip oldukları yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Nitekim bu amaçla yapılmış olan 275 araştırmanın % 74'ünde herhangi bir tarımsal yeniliği benimseme davranışı ile eğitim düzeyi arasında olumlu bir ilişki olduğu saptanmıştır (Rogers,1983).

İncelenen işletmelerde ankete katılan bireylerin, büyük bir çoğunluğunun ortaokul (% 31), ilkokul (% 30) ve lise (% 20) mezunu olduğu görölmektedir. Ankete katılan bireylerin eğitim düzeyleri çok yüksek olmamakla beraber okuryazar oldukları ve belirli bir düzeyde eğitim görmüş oldukları tespit edilmiştir. Bu durum da tarım sigortası gibi yeniliklere olan yaklaşımları olumlu yönde olabileceğini göstermektedir.

Tarım sigortası yaptıran kesim incelendiğinde daha çok ortaokul (% 32), ilkokul (% 28) ve lise (% 21) mezunu oldukları görölmektedir. Tarım sigortası yaptırmayan kesimde ise daha çok ilkokul mezunu (% 37) oldukları görölmektedir.

Kırsal alanlardaki toplumların değişiminde, modernleşmesinde ve dışa dönük bir toplum haline gelmelerinde kitle iletişim araçlarının (gazete, televizyon, radyo, dergi, telefon gibi) önemli bir paya sahip olduğu ifade edilmektedir. Kitle iletişim araçları toplumun hemen tamamına hitap ettiği için, sunulan yenilik toplumun büyük kesimi tarafından duyulmaktadır. Bu araçlar sayesinde bilgiyi büyük kitlelere daha az zamanda, hızlı, kolay ve düşük maliyetle ulaştırma imkânı olabilmektedir (Almus, 1999).

Okur-yazarlık oranının kentle kıyaslandığında düşük olduğu ve çoğunlukla ilkokul mezunu olan kişilerin bulunduğu tarım sektöründe tarımsal yeniliklerin üreticilere ulaştırılmasında başta televizyon ve radyo olmak üzere internet, gazete, dergi, broşür, çiftçi mektupları gibi kitle iletişim araçlarından geniş ölçüde yararlanılabilir. Bu düşünceden hareketle, kitle iletişim araçlarını kullanma düzeyinin tarım sigortası yaptıran durumu ile ilişkisi incelenmiştir. Anket yapılan kişilerin kitle iletişim araçlarını kullanma durumları Çizelge 4.3.1'de verilmiştir.

Kitle iletişim araçlarından biri olan cep telefonu kullanımını incelendiğinde, görüşülen kişilerin genellikle cep telefonu kullandığı görölmektedir. İncelenen işletmelerde ki üreticilerin neredeyse tamamı % 99'u cep telefonu kullanmaktadır. Tarım sigortası yaptıran çiftçilerin tamamı cep telefonu kullanmaktadır, tarım sigortası yaptırmayan üreticilerden ise sadece bir kişi cep telefonu kullanmamaktadır. Cep telefonu kullanımının tarım sigortası yaptıran ve yaptırmamayla arasında büyük bir fark olmadığından dolayı tarım sigortası yaptırmaya etken olduğu düşünölmemektedir.

Çizelgeye göre internet kullanımını tarım sigortası yaptıran üreticilerde %65'ler seviyesinde iken kullanmama ise % 35'lerde seyretmektedir. Ayrıca tarım sigortası

yaptırmayan üreticilerin % 63'ü internet kullanmaktadır, geri kalan % 37'lik kısım ise internet kullanmayı tercih etmemektedir. İnternet kullanımı sayesinde üreticiler istediği bilgiye istediği zaman ulaşabilmektedir. Bilgilendirme mesajlarını ve diğer mesajları (SMS) okuma ve gönderme oranı ise % 65'lerde seyretmektedir. Araştırmasını yaptığımız işletmelerin günümüz gelişen teknolojisine ayak uydurma gibi bir sorunu olmadığı ve yakından takip etme bilincinin yüksek olduğunu göstermektedir.

4.1.2. Sosyal Güvence

Türkiye'de kırsal toplumun önemli özelliklerinden biri de geleneksellik kavramıdır. Nüfus ve arazi dinamizmi yalnız o günün ekonomik ve sosyal durumunu kurtarmak için değil, gelecek de göz önünde bulundurulduğu için ortaya çıkmıştır. Ancak zamanla miras yoluyla bölünmeler gibi nedenler aile fertlerine güvence sağlamaya yetmeyecek işletmelerin oluşması, ilişkilerin daha maddi bir düzeye oturması, fiyat artışları ve ekonomik gelişmeleri gelişen teknoloji insanlarını geçimi ve bakımı açısından bir güvenceye kavuşma taleplerini hızla arttırmaktadır (Aksoy ve ark.,1994)

Çizelge 4.2. Sosyal Güvence Durumu

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
Sosyal Güvence Durumu		n	%	n	%
	Var	39	65,0	17	89,0
	Yok	7	15,0	2	11,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Çizelge 4.2. 'de incelenen işletmelerde ankete katılan kişilerin sosyal güvence durumları da belirtilmiştir. Çizelgeye göre ankete katılan kişilerin çoğunluğu sosyal güvenceye sahip kişilerdir. Sosyal güvenceye sahip olmayanlar yeterli gelir olmadığından prim tutarlarını ödeyemeyecek olan, hayvancılıkla uğraşan kişilerdir.

Ziraat odasına kayıt olduğu andan itibaren sosyal güvencesi aktifleşen üreticiler primlerini ödeyemeyecek gelire sahipse ve mal varlığı gerçekten bu primi ödeyemeyecek durumda ise ziraat odası tarafından muafiyet işlemi uygulanabilmektedir.

4.2. İşletme Yapısı

Bölge geniş tarım arazilerine sahip olmakla birlikte geçit kuşağında yer alması nedeniyle birçok ürünün yetiştirilmesi için ekolojiside uygundur. Ancak tarım arazilerinin

kullanımı, işletme büyüklükleri ve işletmelerin parçalı yapıda olması yapısal sorunların varlığını ortaya çıkarmaktadır.

İşletmeler genel anlamda küçük ölçekli yapıda, parçalı arazi yapısına sahiptir. Ekonomik anlamda da üretim faaliyetini olumsuz etkileyen bu sorun üreticilere hem zaman kaybı hem de ekonomik kayıp olarak geri dönmektedir. Bu sorunu ortadan kaldırmak için yapılan çalışmalar miras yoluyla bölünme ve arazi toplulaştırması olarak sürdürülmektedir.

4.2.1. İşletme Faaliyet Alanı

Üreticilerin tarım sigortası yaptırmaya karar vermelerinde işletmelerinde yoğun olarak yapılan tarımsal faaliyetin ne olduğunun da önemli olabileceği varsayılarak üreticilere tarımsal üretim faaliyetleri sorulmuş ve elde edilen veriler doğrultusunda çizelge hazırlanmıştır. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin %50'si sadece bitkisel üretimle uğraşırken, %39'luk bir kısmı da hem bitkisel hem hayvansal üretimle geçim sağlamaktadırlar. İşletme faaliyetleri içerisinde hayvansal üretim tek başına sadece %11'lik bir paya sahiptir. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerde ise bitkisel üretim payı yarıdan fazla olup %58'lik bir dilime sahiptir. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerde yaptıranlara oranla hayvansal üretim %37'yle büyük bir paya sahiptir. Bu göstergeler doğrultusunda her iki üretici grupta ağırlıklı olarak bitkisel üretim faaliyetinin gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür.

Çizelge 4.3. İşletme Faaliyet Alanı

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
İşletme Faaliyet Alanı	Bitkisel üretim	23	50,0	11	58,0
	Hayvansal üretim	5	11,0	7	37,0
	Hem bitkisel hem hayvansal üretim	18	39,0	1	5,0
	Diğer	0	0,0	0	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

4.2.2. Arazi Varlığı

İşletmelerin arazi miktarları tarım sigortası yaptırma durumunu etkileyebileceği düşüncesiyle incelenen işletmelerin dağılım sonuçları çizelge 4.4. verilmiştir. Tarım sigortası yaptıran en fazla üreticiye sahip grup 251-+üstü (% 27), 151-200 (% 17) dekar aralığında ki üreticilerdir.

Hayvan varlığı olarak ise 1-5 (% 59), 21-+üstü (% 17) adet hayvanı olanlar tarım sigortası yaptırmışlardır. Tarımsal faaliyette riski daha önemli gören üreticiler arazi büyüklüklerine bağlı olarak tarım sigortası yaptırmış bulunmaktadır.

Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin arazi büyüklükleri 1-50 (% 47) dekar, hayvan sayısı ise 1-5(% 60) adet grubunda yer almaktadırlar. İşletme büyüklükleri tarım sigortası yaptırmak ve yaptırmamak arasında doğrudan ilişkilidir. Ayrıca veriler dikkate alındığında tarım arazilerindeki parçalanmayla ilgili gerekli önlemlerin alınmasına gerektiği sonucuna da varılabilir.

Çizelge 4.4. Arazi Varlığı

	Dekar	Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Arazi varlığı	1-50	7	15,0	9	47,0
	51-100	9	20,0	2	11,0
	101-150	7	15,0	3	16,0
	151-200	8	17,0	3	16,0
	201-250	3	6,0	0	0,0
	251-+üstü	12	27,0	2	10,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Tarımsal üretim faaliyetinde, bir üreticinin amacı elindeki kaynaklardan rasyonel bir biçimde yararlanarak gelirini mümkün olan en yüksek düzeye çıkarmaktır. Üretici bu amacına ulaşabilmek için, mevcut şartlara uygun biçimde üretimini çeşitlendirmektedir (Açıl ve Demirci,1984).

Araştırma bölgesinde, üreticilerin işletmelerde yoğun olarak buğday ve ayçiçeği yetiştiriciliği gözlemlenmiştir. Üreticilerden elde edilen veriler doğrultusundan çizelge 4.5. hazırlanmıştır. Çizelge incelendiğinde üreticilerin tamamında buğday ve ayçiçeği üretimleri olduğu anlaşılmaktadır. Üreticilerin diğer ürün olarak üretimi katkıda buldukları çeşitler ise kanola, karpuz, üzüm ve soğan olarak ifade edilmiştir. Son yıllarda Trakya bölgesinde revaçta olan kanola bitkisi ekilişi diğer grup içerisinde verilmiş olup diğer grup bitkileri içerisinde en büyük paya sahiptir. Hayvancılık yapan üreticilerin bazılarında ise diğer ürün kategorisinde yem bitkileri dâhil olmuştur.

Çizelge 4.5. Ürün Deseni

	Dekar	Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Buğday	1-50	18	39,0	12	63,0
	51-100	15	33,0	5	26,0
	101-150	3	6,0	2	11,0
	151-200	8	17,0	0	0,0
	201-+üstü	2	5,0	0	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Ayçiçeği	1-50	27	59,0	13	68,0
	51-100	14	31,0	3	16,0
	101-150	1	2,0	1	4,0
	151-200	2	4,0	1	4,0
	201-+üstü	2	4,0	1	4,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Diğer	0-50	36	78,0	18	95,0
	51-100	8	18,0	1	5,0
	101-150	1	2,0	0	0,0
	151-200	0	0,0	0	0,0
	201-+üstü	1	2,0	0	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Çizelge incelendiğinde tarım sigortası yaptıran üreticilerin yarısından fazlasının (% 72) 1–100 da arasında buğday ekimi yaptığı anlaşılmaktadır. Ayrıca üreticilerin % 53’ü 50 dekar üzerinde buğday ekimi yapmaktadır. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin yarısından azı (% 37) 1–50 dekar arasında buğday ekimi yaparken, 50 dekarın altında ekim yapan üreticilerin oranı % 63’tür.

Buğday üretiminin yanı sıra araştırma bölgesinde yoğun olarak yapılan bir başka üretim de ayçiçeği üretimidir. Elde edilen bulgular tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 100’ü ayçiçeği yetiştirdiği ortaya çıkarmıştır. Ayrıca tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin % 68’i 50 dekar altında ekim yapmaktadır. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin ise % 90’ı 1-100 dekar arasında ekim yapmaktadır.

4.2.3. Hayvan Varlığı

İncelenen işletmelerde tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan üreticilerin tümü hayvancılık faaliyeti yürütmektedir. Yoğun olarak tarım sigortası yaptıran üreticilerin hayvan varlığı olarak ise 1-5 (% 59), 21-+üstü (% 17) adet hayvanı vardır. Hayvancılıkta riski daha gören üreticiler bitkisel üretimde tarım sigortalarının daha da önemli olduğunu ifade etmektedirler.

Çizelge 4.6. Hayvan Varlığı

	Adet	Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Hayvan varlığı	1-5	27	59,0	11	60,0
	6-10	8	17,0	2	11,0
	11-15	3	7,0	2	11,0
	16-20	0	0,0	4	22,0
	21-üstü	8	17,0	0	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Tarım sigortası yaptırmayan üreticilere baktığımızda ise yine hayvan sayısının daha az olduğu kesim tarım sigortası yaptırmamıştır. Yeterli gelirlerinin olmadığını ve maliyetin yüksek olduğunu savunan bu kesim tarım sigortası yaptırmamalarının nedenini ekonomiye bağlamaktadır.

4.2.4. Tarımsal Mekanizasyon Varlığı

Artan nüfusun gereksinimlerini karşılamak için, birim alandan elde edilen ürün miktarının artırılması günümüz tarımsal üretiminin temel amaçlarından biridir. Bunun için, tarımsal üretimde gelişen teknolojilerden faydalanmak gerekmektedir. Tarımsal üretimin artırılması, işgücünden, zamandan ve girdilerden tasarruf edilmesi, uygun tekniklerle üretim yapılması, ürünün depolanması hatta pazarlanmasında kolaylık sağlanması için tarımsal makine-ekipman varlığı önem arz etmektedir.

İşletmelerin traktör varlığı incelendiğinde; toplamda traktörü olan 52 (% 80) kişi, tarım sigortası yaptıran kişilerden 40'ının (% 87), tarım sigortası yaptırmayan üreticilerden ise 12 (% 63) sinin traktörü bulunmaktadır. Tarımsal üretim miktarı ve araziler dikkate alındığında traktör varlığının fazla olduğu söylenebilir de çiftçilerin traktörü sadece üretim amaçlı kullanmamakta ayrıca taşıma vb. amacıyla da kullanmaktadırlar. Gelirin etkili olduğu traktör varlığı tarım sigortasıyla doğru orantıda olduğu da söylenebilir.

Çizelge 4.7. Tarımsal Mekanizasyon Varlığı

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	(%)	n	(%)
Traktör Varlığı	Var	40	87,0	12	63,0
	Yok	6	13,0	7	37,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

4.2.5. Gelir Durumu

Çizelge 4.8.'da incelenen işletmelerin yıllık elde ettikleri tarımsal gelir ve tarım dışı gelirleri verilmiştir. Tarımsal gelirler (bitkisel üretim ve hayvansal üretimden) elde edilen gelirler, tarım dışı gelirler de (işgücü, kira, emeklilik vb.) olmak üzere 2 grupta değerlendirilmiştir. Tüm işletmeler ortalama itibariyle incelendiğinde elde ettikleri gelirlerin büyük bir tarımsal gelirden elde ettikleri gözlemlenmiştir.

Çizelge 4.8. Gelir Durumu

Gelir çeşidi		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Tarımsal gelir	0- 40.000	13	28,0	12	63,0
	41.000-80.000	17	37,0	3	16,0
	81.000-120.000	7	15,0	3	16,0
	121.000 -+ üstü	9	20,0	1	5,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım dışı gelir	0 - 40.000	44	95,0	15	79,0
	41.000-80.000	2	5,0	4	21,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Tarım sigortası yaptıran üreticilerin tarımdan elde ettiği gelir yıllık ortalama 41.000-80.000 TL (% 37), tarım dışı elde ettikleri gelir ise 0-40.000 TL (% 95) aralığında yoğun olarak gözlemlenmiştir. Tarım sigortası yaptırmayan işletmelerde ise bu oran tarımsal gelirden elde ettikleri gelir 0-40.000 TL (% 63) aralığında, tarım dışı elde ettikleri gelir ise 0-40.000 TL (% 79) aralığında yoğun olarak gözlemlenmiştir.

Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin ise yetersiz gelirden dolayı tarım sigortası yaptırmadığı söz konusu olabilmektedir. Tarım sigortası yaptırmayan işletmelerde elde edilen gelirin büyük çoğunluğu tarım dışı gelirlerden elde edilmesi istatistikî verilerle kanıtlanmamış olmasına rağmen tarım sigortası yaptırmama nedenlerinden biri olarak düşünülebilmektedir. Aynı zamanda incelenen işletmelerin genelinin işletme içi gelirlerle kalmayıp işletme dışından da önemli ölçüde gelir elde ettikleri görülmektedir.

4.3. Örgütsel Yapı

Her örgütün bir kuruluş amacı olduğu gibi örgütlere üye olanların katılımlarının bir nedeni bulunmaktadır. Tarımsal üretici örgütlenmesi diğer örgütlerden farklılık göstermektedir. Bu fark tarımsal alanda örgütlenme hem sosyal hem de ekonomik amaçlı olmasıdır.

Üreticilerin üretici örgütlerine üye/ortak olma nedenleri kadar örgütlerin beklentileri karşılayıp karşılamadıkları konusu da önemlidir. Gerçek anlamda üyelerine faydalı olmak, çalışmalarını kolaylaştırmak, temsil etmek, çeşitli platformlarda seslerini duyurmak amacıyla iyi niyetli olarak kurulan üretici örgütleri çok çeşitli nedenlerden dolayı tam anlamıyla istekleri karşılayamayabilirler.

4.3.1. Üyelik Durumu

Çizelge 4.9.'de üreticilerin çiftçi örgütlerine üyelik durumu incelendiğinden bir kişi bile olsa tüm örgütlere üyelik gözlemlenmiştir.

İncelenen işletmelerde üreticilerin birden fazla örgüte üyeliği söz konusu olduğundan yüzde oranı % 100'ü geçmektedir. Yoğun olarak % 75'i Tarım Kredi Kooperatifine, % 45'i Süt Üreticileri Birliğine ve % 43'ü Trakya Birliğe üyedir. Bu örgütlere üye olma amaçları ürünlerini daha kolay pazarlama, tarımsal girdileri daha ucuza temin etmek, desteklemelerden yararlanmak için. Tercih edilmelerinde Tarım Kredi Kooperatifinin büyük paya sahip olmasının nedeni ise en küçük yerleşim birimine kadar örgütlenmesini tamamlaması ve çiftçiye en yakın finans kuruluşu olmasıdır.

Tarım Kredi Kooperatifine üye olan üreticilerin diğer örgütlere üye olan üreticilere göre tarım sigortası yaptıranlar 46'ı kişi arasından % 83'ü yani 38 kişi tarım sigortası yaptırmış bulunmaktadır. Üreticilerin Tarım Kredi Kooperatiflerinden girdi temin etmek için gittiklerinde Tarım Kredi Kooperatiflerinde sigorta acentasında bulunmasından dolayı; üreticilerin bilgilendirilmesi, tarım sigortalarının tanıtımı ve ulaşılabilirliği kolay olduğundan tarım sigortası yaptıranlarda büyük bir oran gözlemlenmiştir.

İncelemesi yapılan bölge işletmelerinin üretim deseni göz önüne alındığında Sulama Kooperatiflerine ve Pancar Kooperatiflerine rağbet yok denecek kadar azdır. Fakat ilimiz Hayrabolu ilçesi sınırlarında şeker pancarı ekilişi var olduğundan dolayı bu üretici örgütlerine o bölge üreticileri üye olmaktadır.

Çizelge 4.9. Üyelik Durumu

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Tarım Kredi Kooperatifi	Evet	38	83,0	11	58,0
	Hayır	8	17,0	8	42,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	Evet	4	9,0	0	0,0
	Hayır	42	91,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Pancar Kooperatifi	Evet	1	2,0	0	0,0
	Hayır	45	98,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Sulama Kooperatifi	Evet	1	2,0	0	0,0
	Hayır	45	98,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Trakya Birlik	Evet	22	45,0	6	32,0
	Hayır	24	52,0	13	68,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Süt Üreticileri Birliği	Evet	21	46,0	8	42,0
	Hayır	25	54,0	11	58,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	Evet	13	28,0	6	32,0
	Hayır	33	72,0	13	68,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Diğer	Evet	1	2,0	0	0,0
	Hayır	45	98,	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

4.3.2. Kredi Kullanımı

Üreticiler, işletmelerinin ve dolayısı ile de tarımsal üretimin devamlılığını sağlayabilmek için üretim dönemi boyunca ihtiyaç duydukları girdi ve finansman desteğini temin etmek için işletme dışı kaynaklara başvurabilirler. Türkiye’de bu kaynakların başında öncelikle T.C Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri gelmektedir (Boz,1993).

Bu nedenle araştırma alanındaki üreticiler içinde bulunan üretim döneminde, girdi veya finansman desteği sağlamak amacıyla herhangi bir kredi kullanıp kullanmadıkları sorulmuş ve elde edilen verilerle çizelge 4.10. oluşturulmuştur.

Çizelge 4.10. Kredi Kullanımı

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Kredi kullanıyor musunuz?	Evet	40	87,0	11	58,0
	Hayır	5	10,0	5	26,0
	Asla	1	3,0	3	16,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Çizelgeye göre tarım sigortası yaptıranlar üreticilerin çoğunluğu (% 87) kredi kullanırken tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin ise kredi kullanım oranı % 58 düzeyindedir. Anket çalışması yaptığımız üreticilerden krediyi hangi kaynaklardan kullandığı incelediğinde ise, anket çalışması doğrultusundan tarım sigortası ve yaptırmayan üreticilerin yarısından fazlası Ziraat Bankasından krediyi aldığı belirlenmiştir.

Asla kredi kullanmam diyen üreticilerin ihtiyaçlarının olmadığı, kredi kullanıyor musunuz sorusuna hayır cevabı veren üreticilerin nedeni ise faiz oranları ve borçlarını ödeyememe endişe olarak tespit edilmiştir.

4.3.3. Tarım Sigortaları Konusunda Yararlanılan Bilgi Kaynakları

Üreticilerin hangi bilgi kaynaklarından ne oranda yararlandıklarının bilinmesi, tarımda geliştirilen üretim teknikleri ve yöntemler, yenilikleri üreticiye benimsetmekle görevli kurum ve kişiler için oldukça önemlidir. Bu bilgi kaynakları kurumsal ve kurumsal olmayan kaynaklar olarak sınıflandırılabilir. Burada kurumsal olmayan kaynaklarla diğer çiftçiler, komşular ve akrabalar, tarım danışmanları kastedilmektedir (Taluğ ve Tatlıdil 1993). Araştırmanın bu bölümünde üreticilerin bilgi kaynakları ile tarım sigortası yaptırmaya

karar verme davranışı arasında bir ilişki olabileceği varsayılmış ve elde edilen veriler doğrultusunda çizelge 4.11.de hazırlanmıştır. Çizelgede yer alan kurumsal bilgi kaynakları tarım ilçe müdürlüğü ve ziraat odasından oluşurken, kurumsal olmayan bilgi kaynakları ise önder çiftçi danışmanları, zirai ilaç bayileri, şirket ve serbest tarım danışmanlarından oluşmaktadır.

Çizelge incelendiğinde büyük çoğunluğunun Ziraat Odası (%38) kanalıyla sıklıkla bilgi sahibi olduğu ve tarım sigortaları konusunda sahip oldukları bilgilere bu kaynaktan ulaştıkları görülmektedir. Tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan üreticiler ayrı ayrı ele alındığında söz konusu durumun her iki grup için de geçerliliğini koruduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.11. Tarım Sigortası Konusunda Yararlanılan Bilgi Kaynakları

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Tarım İl-İlçe Müdürlüğü	Hiç	21	46,0	9	47,0
	Ara sıra	22	48,0	7	37,0
	Çok sık	3	6,0	3	16,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Serbest Tarım Danışmanı	Hiç	25	54,0	12	64,0
	Ara sıra	16	34,0	6	32,0
	Çok sık	5	12,0	1	4,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Zirai İlaç Bayileri	Hiç	22	48,0	14	74,0
	Ara sıra	21	46,0	5	26,0
	Çok sık	3	7,0	0	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Şirketler	Hiç	16	35,0	9	47,0
	Ara sıra	25	54,0	9	47,0
	Çok sık	5	11,0	1	0,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Ziraat Odası	Hiç	3	7,0	2	11,0
	Ara sıra	22	48,0	13	67,0
	Çok sık	21	45,0	4	22,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Önder Çiftçi Danışmanları	Hiç	14	30,0	8	42,0
	Ara sıra	21	46,0	9	47,0
	Çok sık	12	24,0	2	11,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Diğer	Hiç	40	87,0	17	90,0
	Ara sıra	6	13,0	1	5,0
	Çok sık	0	0,0	1	5,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

4.3.4. Üreticilerin Tarım Sigortalarıyla İlgili Geçmiş Tutumları

Tarım sigortaları kapsamında her iki üretici grubuna da öncelikle tarım sigortaları konusunda herhangi bir bilgileri olup olmadığı sorulmuş ve tüm üreticilerin tarım sigortalarından haberdar olduğu belirlenmiştir. Bunun üzerine, üreticilere ne zamandan beri tarım sigortalarını bildikleri sorulmuş böylelikle üreticiler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istenmiştir.

Çizelge 4.12. incelendiğinde tarım sigortası yaptıran üreticilerin çoğunluğunun % 41'i 5-7 yıldır tarım sigortaları konusunda bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Bu oran tarım sigortası yaptırmayan üretici grupları için de % 16 5-7 yıldır bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. 5-7 yıldan az süredir bilgi sahibi olan tarım sigortası yaptıran üreticilerin

oranı ise % 24 olup, tarım sigortası yaptırmayan üreticiler ise % 74 lük bir oranda olması üreticilerin tarım sigortası yaptırıp yaptırmaması konusunda bilgi sahibi olup olmadıklarının önemini arz etmektedir. Tarım sigortaları konusunda bilgi sahibi olma geçmişi daha uzun yıllara dayanan üreticilerin sigortaya eğilimi daha fazladır.

Çizelge 4.12. Üreticilerin Tarım Sigortalarıyla İlgili Geçmiş Tutumları

Yıl	Tarım Sigortası			
	Yaptıran		Yaptırmayan	
	n	%	n	%
1-4	11	24,0	14	74,0
5-7	19	41,0	3	16,0
8-10	16	35,0	2	10,0
Toplam	46	100,0	19	100,0

4.3.5. Üreticilerin Tarım Sigortalarıyla İlgili Tutumları

Araştırmanın yapıldığı anda tarım sigortası yaptırmış olan ve üreticilerin %93'ü önceki yıllarda bir veya birkaç defa daha tarım sigorta yaptırmışlardır. Tarım sigortası belirli bir ücret karşılığında yaptırılmasından dolayı üreticilere ek bir maliyet olarak görünse de ürününü koruma altına alması bu maliyeti gider olarak değil de olumsuz bir durumda üreticilere gelir olarak geri döneceğini bilincinde olmalıdır. Poliçe fiyatlarına devlet desteğinin de olması üreticileri tarım sigortasına karşı bakışını biraz daha uygulanabilir kılmaktadır.

Araştırma yapılan işletmelerde üreticilere tarım sigortalarına karşı olan tutumları sorulduğunda ortaya çıkan veriler çizelgede yer almaktadır.

Çizelge 4.13. Üreticilerin Tarım Sigortalarıyla İlgili Tutumları

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Tarım sigortası yaptırmada devlet desteği etkili oldu mu?	Evet	30	65,0	0	0,0
	Hayır	16	35,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Daha önce tarım sigortası yaptırdınız mı?	Evet	43	93,0	1	5,0
	Hayır	3	7,0	18	95,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Kaç yıldır tarım sigortası yaptırıyorsunuz?	1-4	30	65,0		
	5-7	10	22,0		
	8-10	6	13,0		
	Toplam	46	100,0		
Tarım sigortası konusunda bir eğitim programına katılır mısınız?	Evet	25	54,0	3	16,0
	Hayır	4	9,0	7	36,0
	Kararsızım	17	37,0	9	48,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Sigorta primleri daha düşük olsa sigorta yaptırır mısınız?	Evet	25	54,0	4	21,0
	Hayır	1	2,0	3	16,0
	Fikrim yok	20	44,0	12	63,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Tarım sigortası yaptırmada devlet desteği etkili oldu mu sorusunu cevaplayan 46 üreticiden % 65'i evet cevabı verirken % 35'ide devlet desteğine bağlı kalmadan tarım sigortasını yaptırdıklarını ifade etmektedirler. Tarım sigortası yaptırmayan 19 üreticiden tamamı devlet desteğiyle ilgisi olmadığını yetersiz gelir ve zarar olunca ödeneceğine inanmadıkları için yaptırmadıklarını ifade etmektedirler.

Çizelge 4.13. incelendiğinde üreticilerin % 68'i daha önceki yıllarda tarım sigortası yaptırmış olduğu görülmektedir. Tarım sigortası yaptırmamış olan üreticilerin % 5'i geçmiş yıllarda bir birkaç defa tarım sigortası yaptırmış, % 95'i ise şimdiye kadar hiç tarım sigortası yaptırmamıştır. Geçmiş yıllarda tarım sigortası yaptırmış olmasına rağmen şu an tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin sigorta yaptırmama konusundaki nedeni yetersiz gelirdir.

Şimdiye kadar hiç tarım sigortası yaptırmamış olan üreticiler (18 kişi) incelendiğinde ise; üreticilerin yetersiz gelir, zarar olunca ödeme yapılmayacağı korkusu, gereksiz olarak düşünmeleri, alışkanlıklarının olmaması ve primlerinin yüksek olmasıdır.

Diğer bir araştırma alt başlığı ise tarım sigortası yaptıran üreticilerin kaç yıldır sigorta yaptırdıklarıdır. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin çoğunluğu % 65'i (30 kişi) 1-4 yıldır sigorta yaptırdığı, 8-10 yıldır sürekli olarak yaptıranlar ise % 13'lük (6 kişi) bir paya sahiptir.

Sürekli yaptırılanlar dolu, sel vb. iklime bağlı olarak görülen afetlerden zarar karşılığı almaları olarak gözlemlenmiştir.

Tarım sigortası konusunda bir eğitim düzenlenmesi durumunda tarım sigortası yaptırılanların yaptırmayanlara oransal olarak yine bir üstünlüğü görülmektedir. Tarım sigortası yaptırılanların yarısından fazlası (% 54'ü) olası bir eğitim veya bilgilendirme toplantısına katılacaklarını belirtmişlerdir. Kararsız olarak böyle bir faaliyete katılıp katılmayacağı belirli olmayanlar ise (% 37'lik) bir paya sahiptir. Bilgilendirme toplantılarının donanımlı ve daha verimli bir şekilde düzenlenmesi durumunda ancak katılacaklarını belirten hayır grubu ise 4 kişiden oluşmaktadır.

Tarım sigortası yaptırmayan üreticiler bilgilendirmenin eksik olduğunu, toplantıların üreticilerin anlayabileceği şekilde anlatılması gerektiğini savunmaktadırlar. % 16'sı bilgi eksikliklerini gidermek için eğitim programı düzenlenirse katılacağını belirtmiş olup, eğitimlerin gereksiz olduğunu düşünen 7 kişi (36 kişi) ise her ne şartta olursa olsun eğitim programlarına katılmayacaklarını ifade etmişlerdir.

Sigorta primlerinin yüksek olmasından dolayı tarım sigortası yaptırmayan üreticiler primlerin daha düşük olması durumunda tarım sigortası yaptırmayan 19 kişiden 4'ü (% 21) tarım sigortası yaptıracaağını belirtmiş bulunmaktadır. Fikrim yok diyerek kararsız kalan üreticilerin büyük bir paya sahip olduğu gözlemlenmektedir. Ek maliyet ve prim fiyatlarının yüksek olmasından dolayı tarım sigortası yaptırmayan üreticiler olası bir indirimde tarım sigortası yaptıracakların arasına katılacaklarını söyleyebiliriz.

4.4. Tarım Sigortalarıyla İlişkileri

4.4.1. Risk Faktörleri

Tarım, diğer sektörler içerisinde doğal, ekonomik, sosyal ve politik risklerden en çok etkilenen sektördür. Tarımdaki en etkili risklerin başında meteorolojik karakterli doğal riskler yer almaktadır. Bunun için "üstü açık fabrika" olarak tanımlanır.

Tarımda, bitkisel ve hayvansal üretimi tehdit eden riskler vardır. Bunlar da hava koşulları, fiyatlar, üretim faktörleri, hastalık ve zararlılar, verimdeki değişme olarak özetlenebilir. Bu gibi risklere bağlı olarak verim ve fiyatlardaki istikrarsızlık, üreticinin gelirinde de dalgalanmalara neden olmaktadır. Bu nedenle, gelişmiş ülkelerde tarım sektörünü koruyucu ve yaşam standardını yükseltici önlemler alınmaktadır. Türkiye'de de tarımsal ve hayvansal üretimi tehdit eden risk ve belirsizlikler sonucu meydana gelecek hasarların önlenmesi için en etkili sistem tarım sigortasıdır.

Tarımdaki doğal, ekonomik ve sosyal riskler bir işletmedeki canlı cansız varlıkları tehdit eden, hatta yok eden faktörlerdir. Doğal riskler bunların başında gelmektedir. Bitkisel üretimde de dolu, don, yangın, kuraklık, fırtına, sel felaket haline gelebilen risklerdir (Demir, A.,2003)

Ülkemizde, tarım sigortaları ihtiyacını doğuran nedenleri;

Doğal nedenler ve ekonomik nedenler olarak iki başlık altında toplayabiliriz.

Doğal Nedenler; Bitkisel ürünlerden yeterli verimin alınabilmesi, uygun iklim ve toprak koşulları ile birlikte bakım işlemlerinin en iyi şekilde yapılmasına ve girdi kullanım seviyelerine bağlıdır. Genel olarak, dolu, kuraklık, sel vb. meteorolojik faktörler ürün veriminde yıldan yıla dalgalanmaya neden olmaktadır. Bitkisel üretimin genellikle açıkta yapılması nedeniyle, meteorolojik faktörlerin üretim miktarında meydana getirdiği dalgalanmanın şiddeti, hayvansal üretime oranla çok daha yüksektir.

Tarımsal riskler genellikle çok miktarda hasara yol açmaktadır. Söz konusu hasarlar, çiftçiler için telafisi güç miktarlara ulaşabilmekte, hatta büyük toplumsal sorunlara da yol açabilmektedir. Ülkemizde meteorolojik risklerle ilgili yeterli düzeyde kayıt tutulmamasına ve istatistiki verilerin yetersiz olmasına rağmen, bu risklerin yönetimine ilişkin olarak Tarım Sigortası Vakfı'nın bu yöndeki veri çalışmaları göz ardı edilmeyecek düzeydedir.

Küresel ısınmanın yol açtığı iklimsel bozukluklar da, bitkisel üretimi olumsuz yönde etkileyebilecektir. Meteoroloji uzmanlarının yaptığı araştırmalara göre; iklim değişikliğinin daha şiddetli bir hal alacağı ve 1990-2100 tarihleri arasında küresel yüzey ısısının 1,4-5,8 derece arasında artacağı hesaplanmıştır. Özellikle son 50 yıldaki ısınmada, insan faktörünün

başrolü oynadığı belirtilmektedir. Gerekli önlemler alınmazsa önümüzdeki 70-80 yıl içerisinde mevsimler arasındaki sıcaklık farkları daha da azalacaktır. Bu ise özellikle kuraklık ve sel olarak ülkelere büyük zararlar verecektir. Bu olumsuz değişimlerden tüm sektörler içinde yine en fazla tarım sektörü etkilenecektir (Dinler,T., Yaltırık,A.,2005)

Ülkemizde bitki ve hayvan hastalıkları ile tarım ürünleri üzerinde tahribat yapan zararlıların yol açtığı ekonomik kayıplar da büyük miktarlara ulaşmaktadır. Önce bitkisel ürünlerin verim ve kalitelerini düşüren, çiftçi gelirlerinin azalmasına sebep olan ve bu şekilde milli gelirimize olumsuz etkide bulunan hastalık ve böcekleri ele alırsak, bunların çok çeşitli ve yaygın olduğunu görürüz. Ayrıca, çekirge sürüleri de zaman zaman yurdumuza girerek, büyük zararlara yol açmışlardır (Eraktan, G.,1970).

Tarım kesiminin bilinçlenmesi ile paralel olarak azaltılabilecek olan bu riskler, ülke ekonomisini de -kuş gribi vakalarında olduğu gibi- uluslararası platformda çok zor durumda bırakabilmektedir. Çeşitli hastalık ve parazitlerin büyük ekonomik zararlar yaratmasının başlıca sebebi, hayvancılığın ilkel usullere göre yapılmasıdır. Hayvanlar iyi beslenemedikleri ve bakımsız oldukları için daha kolaylıkla hastalıklara yakalanmaktadır. Ayrıca, bakımsız bir hayvanda hastalık ve parazitlerin uygun yaşama ortamı bulacakları ve tahribatlarını artıracakları muhakkaktır.

Yukarıda değinmiş olduğumuz nedenlerden herhangi birisiyle oluşan hasar, -eğer herhangi bir kredi kullanma imkânı yoksa- çiftçiyi sefalete uğratacaktır. Bu açıdan, tarım kesimi için en iyi destek "*tarım sigortası*" olacaktır.

İncelenen işletmelerde tarım sigortası yaptıran üreticilerin büyük bir kısmı doğal nedenlerden dolayı tarım sigortası yaptıрма gereği duymuştur. Tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan üreticileri en çok doğal risk faktörü olan hastalık ve iklime bağlı olan etmenler endişelendirmektedir.

Sosyal ve ekonomik nedenler; çiftçinin maruz bulunduğu şahsi tehlikeler, az veya çok tarım alanının dışında çalışanlarınkine benzemektedir. Her şeyden önce çiftçi de bir aile reisidir ve bakımıyla mükellef olduğu kimseler vardır. Onların bugününü ve yarınlarını emniyet altına almak zorunluluğunu duymaktadır. İşlerini düzene sokamadan veya borçlarını ödemediği halde ailesinin mali sıkıntılara düşmesi ihtimali çok kuvvetlidir. Aynı şekilde, geçirebileceği bir kaza veya hastalık sonucu, yahut yaşlanması sebebiyle çalışmaz hale gelmesi de, gerek kendisinin gerekse ailesinin geçimini tehlikeye düşürebilecektir.

Bütün bu ve bu gibi rizikolar, çiftçinin huzurunu bozacak, çalışma gücünü zayıflatacak ve en mühimi, çiftçi istikbal endişesiyle biraz para biriktirmek veya hiç olmazsa

borçlanmamak için, üretiminde verim artışını sağlayacak yeni yatırımlar yapmaktan çekinecektir (Eraktan, G.,1970)

Toplumsal ve ekonomik yapımızda önemli bir yer tutan tarım sektöründen geçimini sağlayan çiftçilerimizin, bugün ne gibi koşullar altında yaşamlarını sürdürme gayreti içinde buldukları herkesçe bilinen bir gerçektir. Genel sağlık, eğitim, ulaştırma hizmetlerinden en az düzeyde yararlanan, içme suyu, elektrik, konut gibi temel ihtiyaçları en az karşılanan toplumsal kesimin, tarım çalışanları olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bu kitlenin çeşitli sorunları zaman içinde hala bir çözüme kavuşturulamamış, aksine yeni problemlere maruz kalmışlardır.

Tarımsal istihdamın toplam istihdamdaki payı, zengin gelişmiş ülkelerde % 4'lere inerken, ülkemizde bu oran % 21 seviyelerindedir. Yıllar itibariyle azalmakla birlikte 2017 yılı verilerine göre (TÜİK), tarım üretiminin GSMH' daki payı % 7,1'dir.

Tarımsal üretimle uğraşan kesimin, tek gelir kaynağı durumundaki ürünlerini risklere karşı koruma altına almaması halinde kendisinin, ailesinin ve toplumun maruz kalacağı ekonomik kayıplar, sosyal felakete de yol açacaktır. Bahsettiğimiz bu nedenler, ülkemizde tarım sigortası ihtiyacını açıkça ortaya koymaktadır. Ekonomik olarak gelişmiş olan ülkeler, tarım sigortasını yaygın bir şekilde uygulamaktadır. Bu ülkelerde tarımın sosyal ve ekonomik hayatta oynadığı rol ülkemizdeki kadar, önemli olmamakla birlikte, tarımın gelişmesine ve tarım sigortasına büyük önem verilmektedir.

Tarım sektörünün, istihdamda ve milli gelir içerisinde, önemli paya sahip olduğu ülkemizde, tarım sigortasına, belirtilen ülkelerden daha fazla önem verilmesi, gelişmesinin sağlanması ve bu konuda tarım kesiminin bilinçlendirilmesi için yüksek gayret gösterilmesi gerekmektedir.

Çizelge 4.14. Risk Faktörleri

		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Hastalık Zararlı	Evet	35	76,0	14	74,0
	Hayır	11	24,0	5	26,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
İklim (dolu, sel vb.)	Evet	36	78,0	9	47,0
	Hayır	10	22,0	10	53,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Fiyatın İstikrarsız oluşu	Evet	9	20,0	5	26,0
	Hayır	37	80,0	14	74,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Ürününü satmama endişesi	Evet	5	10,0	1	5,0
	Hayır	41	90,0	18	95,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Kredi ya da sermaye bulamama	Evet	4	9,0	0	0,0
	Hayır	42	91,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Üretimde çalışanların hataları	Evet	3	7,0	0	0,0
	Hayır	43	93,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Diğer	Evet	0	0,0	0	0,0
	Hayır	46	100,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Hiçbiri	Evet	0	0,0	0	0,0
	Hayır	46	100,0	19	100,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

4.4.2. Geleceğe Yönelik Eğilimleri

Üreticilerin tarım sigortaları konusunda gelecekte nasıl bir yol izleyeceklerini belirleyebilmek amacıyla önümüzde ki yıllarda tarım sigortası yaptırap yaptırmayacakları sorulmuş ve elde edilen veriler doğrultusunda çizelge 4.15. hazırlanmıştır.

Çizelge incelendiğinde üreticilerin % 57'si önümüzdeki yıllarda sigorta yaptıracağını anket çalışmasında beyan etmiştir. Bu oran tarım sigortası yaptıran üreticilerde % 64 iken, tarım sigortası yaptırmayan üreticilerde % 37'dir. Tarım sigortası yaptıran üreticilerden önümüzdeki yıllarda tarım sigortası yaptırmayı düşünmeyenlerin çoğunluğu memnun kalmadıkları, zararı karşılamadığı ve prim fiyatlarının yüksek olmasından dolayı yaptırmayacaklarını beyan etmişlerdir.

Çizelge 4.15. Geleceğe Yönelik Eğilimleri

	Tarım Sigortası			
	Yaptıran		Yaptırmayan	
	n	%	n	%
Yaptırmayacağım	16	36,0	12	63,0
Yaptıracağım	30	64,0	7	37,0
Toplam	46	100,0	19	100,0

Sigorta yaptırma ve yaptırmama konusundaki düşüncelerin nedenlerini de üreticilere soru olarak yönelttiğimizde elde edilen veriler çizelge 4.16. belirtilmiştir. Üreticilerin önümüzdeki yıllarda tarım sigortası yaptırmayı düşünmelerinin nedenleri tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan üretici grupları arasında farklılık göstermektedir ve yaptırmayı düşünmemelerinin nedenleri tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan üretici grupları arasında farklılık göstermektedir.

Tarım sigortası yaptıran üreticilerin çoğunluğu (% 39'u) ürünlerini ve emeklerini güvence altına almak amacıyla önümüzdeki yıllarda da tarım sigortası yaptırmaya devam edeceklerini belirtmişlerdir. Neden tarım sigortası yaptırmayacaksınız diye soru yönelttiğimizde aldığımız cevapların % 21'i yetersiz gelirden dolayı, % 26'sıda memnun kalmadıklarından dolayı olduğunu ifade etmiştir.

Çizelge 4.16. Üreticilerin Tarım Sigortası Yaptırıp Yaptırmama Nedenleri

	Tarım Sigortası			
	Yaptıran		Yaptırmayan	
	n	%	n	%
Yetersiz gelir	1	2,0	4	21,0
Alışkanlığım yok	3	5,0	3	16,0
Kredi kullanımından dolayı	4	9,0	0	0,0
Memnun kalmadım	7	15,0	5	26,0
Memnunum	5	11,0	0	0,0
Güvence altına almak	18	39,0	1	5,0
Ek maliyet	1	2,0	3	16,0
Alışkanlık	1	2,0	0	0,0
Fikrim yok	6	13,0	3	16,0
Toplam	46	100,0	19	100,0

4.4.3. Prim Desteği

Araştırma kapsamında devlet tarafından verilen tarım sigortalarına %50 prim desteği de dâhil edildiği için deneklerin verilen bu destekle ilgili düşüncelerinin de ele alınmasının faydalı olabileceği düşünölmüştür.

Öncelikle her iki denek grubunun da devlet tarafından verilen bu prim desteğini onaylayıp onaylamadıkları sorulmuş, bunun ardından da onaylayanların da onaylamayanlarında gerekçeleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Çizelge 4.17. Prim Desteği Verilmesine Karşı Tutumu

	Tarım Sigortası			
	Yaptıran		Yaptırmayan	
	n	%	n	%
Evet	38	83,0	9	53,0
Hayır	0	0,0	1	14,0
Bilgim yok	8	17,0	9	53,0
Toplam	46	100,0	19	100,0

Çizelge 4.17. incelendiğinde üreticilerin büyük çoğunluğu % 72'si devlet tarafından verilen prim desteğini onayladığı, % 2'sinin ise onaylamadığı görölmektedir. Bilgim yok diyerek kararsız kalan üreticiler ise % 26'yle hayır diyenlerden daha fazla bir paya sahiptir.

Prim desteği verilmesini onaylayanların oranı tarım sigortası yaptıran üreticilerde % 83'e yükselmektedir. Tarım sigortası yaptırdıkları halde bu soruya cevap olarak kararsız olduğunu belirten 8 kişi (% 17) mevcuttur.

Tarım sigortası yaptırmadığı halde prim desteğinin verilmesini onaylayan 9 kişi ise tarım sigortası yaptırmayanların % 53'ünü oluşturmaktadır.

Prim desteğinin verilmesinin onaylanmasını nedenleri ile ele aldığımızda daha detaylı bilgiye sahip olunabileceğinden dolayı nedenleri araştırması çizelge 4.18. mevcuttur.

Çizelge 4.18.'de ise tarım sigortalarına devlet tarafından verilen prim desteğini onaylayan üreticilerin, bu desteği neden onayladıkları gösterilmektedir. Çizelge incelendiğinde tüm üreticilerin %49'unun devletin kendilerine ekonomik açıdan destek olması ve kendilerini korumaları nedeniyle verilen prim desteğine olumlu yaklaştıkları görölmektedir. Üreticilerin geriye kalanı kısmında maliyetlerin yüksek olmasından dolayı prim desteğinin verilmesini onaylayanlar ve gelir yetersizliğinden dolayı destek verilmesinin gerekli olduğunun sigorta yapmaya teşvik edildikleri bunun da tarımsal açıdan olduğuca olumlu bulduklarını bildirmişlerdir. Söz konusu nedenler ver oranlar tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan her iki üretici grubu için de geçerlidir.

Çizelge 4.18. Prim Desteğinin Verilmesinin Onaylanmasının Nedenleri

	Tarım Sigortası			
	Yaptıran		Yaptırmayan	
	n	%	n	%
Gelir yetersizliğinden dolayı	4	11,0	2	22,0
Maliyeti(primler)yüksek	13	34,0	5	56,0
Desteklemeler mutlak olmalı	21	55,0	2	22,0
Toplam	38	100,0	9	100,0

4.4.4. Sigorta Hizmetlerinden Memnuniyet Değerlendirmesi

Verilen bir hizmetin başarısı ancak üyelerinin hizmetlerden memnuniyet düzeyleriyle ölçülebilir. Ancak bu durumda üyelerin faaliyetleri bilmeleri, izlemeleri ve objektif değerlendirmeleri gerekmektedir. Sigorta hizmetlerinin teknik bilgisinden, talepleri karşılama, görüşme sıklığından, bilgiye ulaşma, yeni bilgi aktarımı, tarımsal desteklemeler, üreticiye karşı tutumu ve yaklaşımı, güvenilirlik konusunda değerlendirmesini ayrı ayrı üreticiye yönelttiğimizde elde edilen verilerle çizelge 4.19. oluşturulmuştur.

Sigorta hizmetlerinin teknik bilgisinden tarım sigortası yaptıranların % 11'i hiç memnun değil, % 33'ü memnun değilken, % 43 ü ise memnun, % 2 ise çok memnun olduğunu ifade etmektedir. Üreticiler sigorta hizmeti aldıkları kuruluştan talepleri karşılama konusunda % 15'i hiç memnun değil, % 64'ü memnun değilken, % 15'i memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Talepleri karşılama verilen bir hizmetin başarılı olup olmadığı için bir ölçüt sayılabilmektedir.

İncelemesi yapılan işletmelerde üreticiler bilgiye ulaşma konusunda % 46'lık bir oranla memnun olduklarını, yeni bilgi aktarımından ise % 53'lük bir oranla memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Üreticiler bilgiye ulaşma konusunda % 28'lik bir yüzdeyle memnun olmadıklarını ve yeni bilgi aktarımından % 30'luk bir oranla memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tarımsal destekler tarım sektörünün olmazsa olmazlarından. Desteklemelerden üreticilerin memnuniyeti diğer değerlendirme başlıklarına göre daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. Tarımsal desteklemelerden memnun olan % 59'luk bir üretici kesimine karşı % 20'side memnun olmadığını ifade etmiştir. Tarım sigortaları desteklemelerinin iyileştirilmesiyle bu oranın daha yüksek olacağı söylenebilir.

Tarım sigortası yaptıran üreticilerin tarım sigortaları hizmetlerinin üreticiye karşı tutumlarından ve yaklaşımından oldukça memnun olduğu görülmektedir. Üreticiye karşı tutumları ve yaklaşımları memnuniyeti her ikisi içinde % 70'lik bir oranla belirtilmiştir.

Memnun olmayanlar ise % 22 oranında kalmıştır. Personelin gerekli görülen konularda eğitimi ve davranış konusundaki iyileştirilme sonucunda bu oranın düşeceği öngörülmektedir.

Üreticilerin tarım sigortalarına güvenilirliğine de ayrı bir değerlendirme başlığı olarak ele aldığımızda tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 61'i bu konuda memnun olduklarını, güven konusunda endişelenen memnun olmayan üreticiler ise % 28'lik bir oran gözlemlenmiştir.

Çizelge 4.19. Sigorta Hizmetlerinden Memnuniyet Değerlendirmesi

		Yaptıran	
		n	%
Teknik bilgisinden	Fikrim yok	5	11,0
	Hiç memnun değilim	5	11,0
	Memnun değilim	15	33,0
	Memnunum	20	43,0
	Çok memnunum	1	2,0
	Toplam	46	100,0
Talepleri karşılama	Fikrim yok	2	4,0
	Hiç memnun değilim	7	15,0
	Memnun değilim	19	64,0
	Memnunum	7	15,0
	Çok memnunum	1	2,0
	Toplam	46	100,0
Görüşme sıklığınızdan	Fikrim yok	4	9,0
	Hiç memnun değilim	12	26,0
	Memnun değilim	19	41,0
	Memnunum	10	12,0
	Çok memnunum	1	2,0
	Toplam	46	100,0
Her istediğiniz zaman bilgiye ulaşabiliyor musunuz?	Fikrim yok	3	6,0
	Hiç memnun değilim	8	18,0
	Memnun değilim	13	28,0
	Memnunum	21	46,0
	Çok memnunum	1	2,0
	Toplam	46	100,0
Yeni bilgi aktarımından	Fikrim yok	1	2,0
	Hiç memnun değilim	6	13,0
	Memnun değilim	14	30,0
	Memnunum	24	53,0
	Çok memnunum	1	2,0
	Toplam	46	100,0
Tarımsal desteklemeler	Fikrim yok	1	2,0
	Hiç memnun değilim	7	15,0
	Memnun değilim	9	20,0
	Memnunum	27	59,0
	Çok memnunum	2	4,0
	Toplam	46	100,0
Size karşı tutumu	Fikrim yok	1	2,0
	Hiç memnun değilim	6	13,0
	Memnun değilim	4	9,0
	Memnunum	32	70,0
	Çok memnunum	3	6,0
	Toplam	46	100,0

Size karşı yaklaşımı	Fikrim yok	1	2,0
	Hiç memnun değilim	5	11,0
	Memnun değilim	5	11,0
	Memnunum	32	70,0
	Çok memnunum	3	6,0
	Toplam	46	100,0
Güvenilirlik	Fikrim yok	1	2,0
	Hiç memnun değilim	6	13,0
	Memnun değilim	7	15,0
	Memnunum	28	61,0
	Çok memnunum	4	9,0
	Toplam	46	100,0

4.4.5. Tarım Sigortalarından Beklentiler

Üreticilerin beklentileri; hemen hemen her ülkede sigorta uygulaması pilot projelerle başlatılıp, kapsamı kademeli olarak genişletilmekte, sigorta sistemine üretici, devlet ve sigortacının katılımı, finansmanı, teminat verilen riskler ve ürünler, sigorta şirketlerinin çalışma esasları ve organizasyonlar farklılıklar göstermektedir. Ancak her ülke kendisine uygun gerekli yasal, kurumsal ve teknik alt yapıyı oluşturmuştur.

Bitkisel ürün sigortalarında 1957 yılından beri uygulanmakta olan geleneksel dolu sigortalarının yanı sıra kuraklık, don, sel gibi risklere karşı sigorta yapabilmenin dünya genelinde olduğu gibi bizde de iki kuralı olduğu bilinmektedir. Bunlardan birincisi, mevcut dolu sigortalarının alt yapısını geliştirmek, ikincisi de devletin prim desteğini sağlamak. Çiftçinin ödeyeceği doğal afet sigortaları priminin ABD ve AB ülkelerinin çoğunda olduğu gibi Türkiye'de de %50'sinin devlet tarafından karşılanacağı öngörüsü bugün için tarım, sigorta ve kredi temin edilen finans kurumları tarafından da kabul edilebilir görülmektedirler.

Ülkemizde, günlük politik çıkarlardan uzak ülke menfaatlerini uzun vadeli koruyan politikalara ihtiyaç vardır. Tarım sigortasının öncelikle bu bilinç ile ele alınması üreticimizin olduğu kadar ülkemizin gıda güvenliği için de şarttır. Desteklemenin boyut değiştirdiği günümüzde Türk tarımında sigorta sistemlerinin geliştirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir.

Bu konudaki beklentileri şu şekilde özetleyebiliriz:

1. Devlet tarım sigortalarının primine ve/veya hasarına destek sağlamalıdır.
2. Üreticilerin sisteme inancı sağlanarak, hasar halinde zamanında ve tatmin edici düzeyde bir ödeme yapılacağı ortaya konulmalıdır.
3. Tarım sigortalarının sadece TARSİM tarafından yapılmamasını istemektedirler.
4. Üreticilere tarım sigortalarının alışkanlığının kazandırılması

5. Devlet tarım sigortalarının primine ve/veya hasarına destek sağlamalıdır.

Çizelge 4.20.'de beklentilerin verisini oluşturduğumuzda Tarım sigortası yaptıran üreticileri % 98'i tarım sigortalarının amacının afetler ve fiziki riskler olması durumunda zararı telafi etme amaçlı olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Üreticileri en fazla endişelendiren durum hastalık ve iklimsel olayların olması tarım sigortası yaptırmada ki en büyük etken olduğundan beklentilerinin de bu yönde olmasıyla doğru orantılıdır. Aynı şekilde tarım sigortası yaptırmayan üreticilerinde aynı görüşü beyan ettiği çalışmamızda % 95'lik bir oranla üreticilerin ortak bir görüşü olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.20. Tarım Sigortalarından Beklentiler

Beklentiler		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Tarım sigortasının amacı bazı doğal afetler ve fiziki riskler olması durumunda zararın bu yolla telafi edilmesi istenmektedir.	Doğru	45	98,0	18	95,0
	Yanlış	0	0,0	0	0,0
	Fikrim yok	1	2,0	1	5,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Sigortalama alışkanlığının yaygınlaşmasıyla tarımsal üretimin istikrara katkıda bulunması ve devlet bütçesi üzerindeki sürpriz yükleri azaltır.	Doğru	41	90,0	11	58,0
	Yanlış	3	6,0	2	11,0
	Fikrim yok	2	4,0	6	31,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Sigortalama alışkanlığı ile yeni bir müşteri segmenti oluşur.	Doğru	30	65,0	5	26,0
	Yanlış	7	15,0	3	16,0
	Fikrim yok	9	20,0	11	58,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tüm tarım sigortalarının sadece TARSİM tarafından yapılmasını nasıl buluyorsunuz?	Doğru	18	39,0	2	11,0
	Yanlış	20	43,0	8	42,0
	Fikrim yok	8	18,0	9	47,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Çiftçilerin sistemden beklentisi hasar durumunda oluşan zarar bedelini zamanında tahsil edebilmektedir.	Doğru	31	67,0	7	37,0
	Yanlış	8	18,0	5	26,0
	Fikrim yok	7	15,0	7	37,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0

Tarım sigortaları alışkanlığının kazandırılmasıyla olumsuz bir durumda devlet üzerinde ki sürpriz yükleri azaltacaklarını ifade etmişlerdir. Tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan üreticiler tarım sigortaları alışkanlığı oluşturması durumunda devlete sürpriz yüklerin azaltılacağını % 90 ve % 58'lik bir oranla katıldıklarını beyan etmişlerdir.

Tarım sigortalarının sadece Tarsim tarafından yapılması ise üreticiler tarafından yanlış bulunarak rekabet ortamı olmadığından bir takım sorunlar doğuracağını, hizmet kalitelerinin

daha da iyileştirmesi için tarım sigortalarının sadece Tarsim tarafından yapılmaması gerektiğini beyan etmektedirler. Ayrıca risk faktörlerinin tarım sigortası yaptırmada en önemli etken olduğunu tekrar vurgularsak üreticiler zarar durumunda zarar bedellerinin zamanında tahsil edilmesini istemektedirler. Tarım sigortası yaptıran üreticilerde bu oran % 67 iken yaptırmayan üreticilerin bile bu yönde isteği % 37'lik bir oranla bulunmaktadır.

4.4.6. Tarım Sigortalarının Ekonomik-Sosyal Faydaları

Tarım sigortasının temel amacı, üreticilerin varlıklarında meydana gelebilecek azalmayı önlemek ve üreticiye, üretime devam etme konusunda güven vermektir. Tarım sigortasının ekonomiye sağladığı dolaylı katkılar arasında şunlar sayılabilir:

Çizelge 4.21. Tarım Sigortalarının Ekonomik-Sosyal Faydaları

Ekonomik ve Sosyal Yarar		Tarım Sigortası			
		Yaptıran		Yaptırmayan	
		n	%	n	%
Tarım sigortaları kredi alımlarında riski azaltır.	Doğru	30	64,0	9	47,0
	Yanlış	8	18,0	4	21,0
	Fikrim yok	8	18,0	6	32,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım sigortaları yastık altında tutulan altın ve parayı ekonomiye kazandırır.	Doğru	14	28,	1	5,0
	Yanlış	24	54,0	6	32,0
	Fikrim yok	8	18,0	12	63,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım sigortaları tarımsal teknolojinin gelişmesine yardımcı olur.	Doğru	20	43,0	3	16,0
	Yanlış	14	30,0	4	21,0
	Fikrim yok	12	27,0	12	63,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım sigortası yaptıran çiftçi, riskleri azaldığı için yeni teknolojileri denemeye daha eğilimli olur.	Doğru	26	55,0	4	22,0
	Yanlış	8	18,0	5	26,0
	Fikrim yok	12	27,0	10	52,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım sigorta, devletin yaptığı afet yardımlarından daha etkili ve kurumsallaşmış bir telafi mekanizmasıdır.	Doğru	23	50,0	5	26,0
	Yanlış	14	30,0	4	21,0
	Fikrim yok	9	20,0	10	53,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım sigortası, tarımsal üretime dayalı kırsal kesimin kurumsallaşmış bir yapıda gelişimini ve kırsal ekonominin ticarileşmesini de temin eder.	Doğru	18	39,0	6	30,0
	Yanlış	17	37,0	3	16,0
	Fikrim yok	11	24,0	10	54,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım sigortası, karşılıklı dayanışmaya dayandığından üreticiler arasında dayanışmayı ve organizasyonu da artırabilir.	Doğru	23	50,0	9	47,0
	Yanlış	14	30,0	1	6,0
	Fikrim yok	9	20,0	9	47,0
	Toplam	46	100,0	19	100,0
Tarım sigortası, tarımsal kalkınma ve kırsal nüfusta refah yükselmeleri sağlayabilir.	Doğru	27	58,0	7	37,0
	Yanlış	9	20,0	1	5,0
	Fikrim yok	10	22,0	11	58,0
	Toplam	46	100,0	19	%100

1. Tarım sigortasına açılan kredilerde riski azaltır.
Kredi alımlarında tarım sigortası yaptıran üreticilerin %64'ü riski azalttığını görüşünü belirtirken, yaptırmayanlarda ise bu oran %47 bandındadır. Bu görüşe katılmayan üreticiler ise tarım sigortalarında %18, tarım sigortası yaptırmayanlarda %21'dir.
2. Olağandışı durumlar için yastık altında tutulan altın ve parayı ekonomiye kazandırır.
Sigorta yaptıran üreticilerin %28'i ekonomiye kazanım olarak gördüklerini, tarım sigortası yaptırmayanlarda ise bu oran oldukça düşük olup %5 civarındadır.
3. Tarımsal teknolojinin gelişmesine yardımcı olur. Sigorta yaptıran çiftçi, riskleri azaldığı için yeni teknolojileri denemeye daha eğilimli olur.
Tarımda teknoloji verimliliği ve sürdürülebilirliği arttıran önemli bir etkidir. Üreticiler her geçen gün gelişen teknolojiyi sahada uygulama adına yakinen takip etmektedirler. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin %43'ü tarım sigortalarının tarımsal teknolojinin gelişmesine yardımcı olacağını ifade ederken, tarım sigortalarıyla tarımsal teknolojinin gelişmeyeceğini ifade edenler ise %30'luk bir oranla tarım sigortası yaptıranlar arasında yer almaktadır.
4. Sigorta, devletin yaptığı afet yardımlarından daha etkili ve kurumsallaşmış bir telafi mekanizmasıdır.
Tarım sigortalarının devleti yaptığı afet yardımlarından daha etkili ve kurumsallaşmış bir telafi mekanizması olduğunu tarım sigortaları yaptıranların %50'si onaylarken, %30'u ise devletin yaptığı afet yardımlarının daha da uygun olduğunu belirtmişlerdir.
5. Sigorta, tarımsal üretime dayalı kırsal kesimin kurumsallaşmış bir yapıda gelişimini ve kırsal ekonominin ticarileşmesini de temin eder.
Tarımsal üretime dayalı kırsal kesimin kurumsallaşmış bir yapıda gelişimini ve kırsal ekonominin ticarileşmesinin sigortayla mümkün olabileceğini tarım sigortası yaptıranların %39'u belirtmiştir. Böyle bir yapının oluşmasının sigortayla mümkün olmadığını söyleyen üreticiler ise %37'lerde seyretmektedir.
6. Tarımsal kalkınma ve kırsal nüfusta refah yükselmeleri sağlayabilir.
Tarım sigortasıyla risklerden en az şekilde zarar göreceğini ifade eden tarım sigortası yaptıran üreticilerin %50'si bu şekilde kırsal nüfusta refah ve kalkınma sağlanacaktır diye beyan etmişlerdir. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerde dahi aynı şekilde kırsal nüfusta refah ve kalkınma sağlayacağını %47'lik bir oranla ifade etmişlerdir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu araştırma; Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesinde Ziraat Odasına üye üreticilerin tarım sigortaları uygulamalarına olan eğilimlerinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla 65 adet çiftçi ve 10 mahallede anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Çiftçiler ile yapılan anketler neticesinde, tarım sigortasını yaptıran durumunu etkileyebilecek olan temel durumlar incelenmiştir. Ankete katılan ve tarım sigortası yaptıran kişilerin %91'i erkek, %9'u kadın çiftçilerden oluşmaktadır. Toplamda kadın çiftçilerin %44'ünün sigorta yaptırmaması kadınların sosyal ve kültürel yeniliklere açık olduğunu göstermektedir.

İncelenen işletmelerde anket çalışması yapılan bireylerin büyük bir çoğunluğunun ortaokul seviyesinde (%31) olduğu görülmüştür. Bireylerin eğitim düzeyleri çok yüksek olmamakla beraber okuryazar oldukları ve belirli bir düzeyde eğitim aldıkları gözlemlenmiştir. Sigorta yaptırmayanlarda bu oran ilkökul mezunu olan kişilerde %37 seviyesinde olduğu görülmektedir. Eğitim programlarının düzenlenmesi üreticilerin bu konuda daha da bilinçlendirilmesiyle tarım sigortası yaptıranların sayısının giderek daha da artacağını söylemek mümkündür.

Ankete katılan kişilerin kitle iletişim araçlarını önemli düzeyde kullanmaları çalışmasını yürüttüğümüz Süleymanpaşa ilçesinde kültürel bilincin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durumun tarım sigortalarının yayımını kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin internet kullanımı %65, cep telefonu kullanımı %99, sms okuma ve gönderme %65'ler seviyesinde olduğunu söylemek mümkündür. Gözlem ve mülakatlar sonucunda üreticiler istenildiği zaman istediği bilgiye ulaşmada kolaylık sağlayan internet kullanımının arttırılmasıyla tarım sigortalarına olan eğilimin daha artacağını ifade etmişlerdir.

Tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan kesimin yaş, eğitim ve cinsiyet ve iletişim durumu durumları incelendiğinde, tarım sigortası yaptıran durumunu etkileyebilecek önemli bir fark görülmemekte olup şartların daha da iyileştirilmesi eğilimin artacağı yönünde olduğunu göstermektedir.

İncelenen işletmelerde tarım sigortası yaptıran kişileri %65'i sosyal güvenceye sahipken, tarım sigortası yaptırmayanlarda ise bu oran %89'dur. Çoğunluğun sosyal güvencesi vardır. Sosyal güvenceye sahip olmayanlar yeterli gelir olmadığından prim

tutarlarını ödeyemeyecek olan hayvancılıkla uğraşan kişiler olduğu saha çalışmasında tespit edilmiştir.

Tarımsal mekanizasyon durumu ele alındığında ise tarım sigortası yaptıranların %87'sinin traktörü var olduğu ve yaptırmayanlara oranla daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. Tarımsal üretim miktarı ve araziler dikkate alındığında traktör varlığının fazla olduğu söylenebilir de çiftçilerin traktörü sadece üretim amaçlı kullanmamakta ayrıca taşıma vb. amacıyla da kullanmaktadırlar. Gelirin etkili olduğu traktör varlığı tarım sigortasıyla doğru orantıda olduğu da söylenebilir.

Tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan işletmelerde arazi varlığı ve işletmelerin gelir durumu karşılaştırıldığında tarım sigortası yaptıran durumunu etkileyecek bir fark görülmektedir. Üreticilerin %27'si arazi varlığı 251 dekar üzeri olan üreticilerden oluşmakta ve tarım sigortasına olan eğilimi daha pozitif iken arazi varlığı 1-51 dekar arasında olan üreticilerin tarım sigortası yaptırmama oranı %47 bandında seyretmektedir. Üreticilerin ek maliyet olarak gördükleri tarım sigortaları arazi varlığı ve hayvan varlığına göre üreticilerin yıllık gelir durumuna göre tutum sergilemektedir. Üreticilerin %37'si yıllık geliri 41.000.80.000 TL arasında olan üreticilerden oluşmaktadır. Tarım sigortası yaptırmaya daha eğilimli olan bu kesimin tarım dışı geliri de mevcuttur. İşte bu kapsamda gelir arttıkça tarım sigortası yaptıran oranında artmaktadır.

Tarım sigortası yaptıranların çoğunluğu %87'si kredi kullanırken tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin ise kredi kullanma oranı %58 düzeyindedir. Yapılan gözlem ve mülakat sonucunda ise üreticilerin Ziraat Bankası aracılığıyla kredi kullandıkları belirlenmiştir. Asla kredi kullanmam diyen üreticilerin ihtiyaçlarının olmadığı, faiz oranları ve ödeyememe endişesi olarak tespit edilmiştir.

Tarım sigortaları konusunda üreticilerin bilgi alma kaynakları incelendiğinde ise çizelge incelendiğinde büyük çoğunluğunun %38'inin Ziraat Odası kanalıyla sıklıkla bilgi sahibi olduğu ve tarım sigortaları konusunda sahip oldukları bu kaynaktan ulaştıkları görülmektedir. Tarım sigortası yaptıran ve yaptırmayan gruplar ayrı ayrı incelendiğinde söz konusu durumun her iki grup için de geçerliliğini koruduğu anlaşılmaktadır.

Üreticilere devlet desteğinin tarım sigortası yaptırmada etkili olup olmadığı sorulduğunda %65'i evet derken %35'i hayır cevabı vermişlerdir. Yaptırmayan üreticilerin tamamı devlet desteğiyle ilgisi olmadığını yetersiz gelir ve zarar olunca ödeneceğine inanmadıkları için yaptırmadıklarını ifade etmektedirler.

Üreticilerin tarım sigortalarıyla ilgili tutumları incelendiğinde ise %68'i geçmiş yıllarda daha önce tarım sigortası yaptırmıştır. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerin %95'i

ise şimdiye kadar hiç tarım sigortası yaptırmamıştır. Sahada üreticilerle olan diyalog sonrasında şimdiye kadar tarım sigortası yaptırmamış üreticilerin yetersiz gelir, zarar olunca ödeme yapılmayacağı korkusu, gereksiz olarak düşünmeleri, alışkanlıklarının olmaması ve primlerinin yüksek olmasıdır.

Diğer bir araştırma alt başlığını incelediğimizde ise üreticilerin kaç yıldır sigorta yaptırdıklarıdır. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin çoğunluğu %65'i, 1-4 yıldır sigorta yaptırmaktadırlar. Üreticilerle görüşme sonucunda kısa süreli değişimin fazla olması üreticilerin memnun kalmadıklarından dolayı kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tarım sigortası konusunda, bir eğitim düzenlemesi durumunda ise tarım sigortası yaptıranların yaptırmayanlara oransal olarak yine bir üstünlüğü görülmektedir. Tarım sigortası yaptıranların %54'ü olası bir eğitim ve bilgilendirme toplantısına katılacaklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin eğitim ve bilgilendirme toplantılarıyla tarım sigortalarına olan eğilimlerinin artacağını söylemek mümkündür.

İncelenen işletmelerde üreticilerin farklı çiftçi örgütlerine en az bir kişi bile olsa üyeliğinin olduğu gözlemlenmiştir. Üyeler örgütleri benimsemiştirler. Üreticiler örgütlere üye olmalarında ki beklenti, amaç ürünlerini daha kolay pazarlama isteği, tarımsal girdileri daha ucuza temin etmek ve desteklemelerden yararlanmak için. Tarım Kredi Kooperatifleri üreticilerin girdi temin ettikleri yer olmasından dolayı tarım sigortası konusunda da en fazla tercih edilen yer olmasını etken kılmıştır.

Ankete katılan kişilerin tarım sigortaları ile ilgili verdikleri bilgiler incelenmiş ve üreticileri endişelendiren en büyük risk faktörü olarak dolu, sel vb. etmenlerinde yanı sıra hastalıklar olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 5.1)

Çizelge 5.1. Risk Faktörleri

		Tarım Sigortası	
		Yaptıran	Yaptırmayan
		%	%
Hastalık-Zararlı	Evet	76,0	74,0
İklim	Evet	78,0	47,0
Fiyatın İstikrarsız Oluşu	Evet	20,0	26,0
Ürünü Satamama Endişesi	Evet	10,0	5,0
Kredi ya da Sermaye Bulamama	Evet	9,0	0,0
Üretimde Çalışan Hataları	Evet	7,0	0,0

Üreticiler çoğunlukta iklim ve hastalık zararlıları risk faktörü olarak görmektedirler. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 78'i iklim, % 76'sı hastalık ve zararlıları risk faktörü olarak görmektedirler. (birden fazla seçenek işaretleme söz konusundan olduğundan toplam oran % 100'ü geçmektedir.)

Diğer bir başlıkta inceleme yaptığımızda ise sigorta yaptırmamalarındaki en büyük nedenin memnun kalmadıkları (% 26) ve yetersiz gelir, prim fiyatlarının yüksek (% 21) olmasıdır. Görüşülen kişilerin ve tarım sigortası yaptırmayanların % 21'i prim fiyatlarının düşük olması halinde sigorta yaptırabileceklerini ifade etmişlerdir. Tarım sigortası yaptıran işletmelerin ise % 39'u ürünlerinin güvence altına almak istediklerinden tarım sigortasını sürekli yaptırmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Kısaca çiftçilere göre tarım sigortasının yaygınlaşmamasının önemli nedenleri gelir yetersizliği, memnun kalmamışlık ve alışkanlığın olmaması.

Sigorta hizmetlerinin teknik bilgisinden tarım sigortası yaptıranların % 11'i hiç memnun değil, % 33'ü memnun değilken, % 43 ü ise memnun, % 2 ise çok memnun olduğunu ifade etmektedir. Üreticiler sigorta hizmeti aldıkları kuruluştan talepleri karşılama konusunda % 15'i hiç memnun değil, % 64'ü memnun değilken, % 15'i memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Talepleri karşılama verilen bir hizmetin başarılı olup olmadığı için bir ölçüt sayılabilmektedir.

İncelemesi yapılan işletmelerde üreticiler bilgiye ulaşma konusunda % 46'lık bir oranla memnun olduklarını, yeni bilgi aktarımından ise % 53'lük bir oranla memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Üreticiler bilgiye ulaşma konusunda % 28'lik bir yüzdeyle memnun olmadıklarını ve yeni bilgi aktarımından % 30'luk bir oranla memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tarımsal destekler tarım sektörünün olmazsa olmazlarındandır. Desteklemelerden üreticilerin memnuniyeti diğer değerlendirme başlıklarına göre daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. Tarımsal desteklemelerden memnun olan % 59'luk bir üretici kesimine karşı % 20'side memnun olmadığını ifade etmiştir. Tarım sigortaları desteklemelerinin iyileştirilmesiyle bu oranın daha yüksek olacağı söylenebilir.

Tarım sigortası yaptıran üreticilerin tarım sigortaları hizmetlerinin üreticiye karşı tutumlarından ve yaklaşımından oldukça memnun olduğu görülmektedir. Üreticiye karşı tutumları ve yaklaşımları memnuniyeti her ikisi içinde % 70'lik bir oranla belirtilmiştir.

Memnun olmayanlar ise % 22 oranında kalmıştır. Personelin gerekli görülen konularda eğitimi ve davranış konusundaki iyileştirilme sonucunda bu oranın düşeceği öngörülmektedir.

Üreticilerin tarım sigortalarına güvenilirliğine de ayrı bir değerlendirme başlığı olarak ele aldığımızda tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 61'i bu konuda memnun olduklarını, güven konusunda endişelenen memnun olmayan üreticiler ise % 28'lik bir oran gözlemlenmiştir.

Tarım sigortaları çok kapsamlı bir konu olduğundan üreticilerin Tarım Sigortalarından beklentileri, ekonomik ve sosyal faydaları ayrı ayrı incelendiğinde ise;

Üreticilerin beklentilerini şu şekilde sıralayabiliriz;

1. Devlet tarım sigortalarının primine ve/veya hasarına destek sağlamalıdır.
2. Üreticilerin sisteme inancı sağlanarak, hasar halinde zamanında ve tatmin edici düzeyde bir ödeme yapılacağı ortaya konulmalıdır.
3. Tarım sigortalarının sadece TARSİM tarafından yapılmamasını istemektedirler.
4. Üreticilere tarım sigortalarının alışkanlığının kazandırılması
5. Devlet tarım sigortalarının primine ve/veya hasarına destek sağlamalıdır

Çizelge 5.2. Tarım Sigortalarının Ekonomik-Sosyal Faydaları

		Tarım Sigortası	
		Yaptıran	Yaptırmayan
		%	%
Tarım sigortaları kredi alımlarında riski azaltır.	Evet	64,0	47,0
Tarım sigortaları yastık altında tutulan parayı ve altını ekonomiye kazandırır.	Evet	28,0	5,0
Tarım sigortaları tarımsal teknolojinin gelişmesine yardımcı olur.	Evet	43,0	16,0
Tarım sigortası yaptıran çiftçi, riskleri azaldığı için yeni teknolojileri denemeye daha eğilimli olur.	Evet	55,0	22,0
Tarım sigorta, devletin yaptığı afet yardımlarından daha etkili ve kurumsallaşmış bir telafi mekanizmasıdır.	Evet	50,0	26,0
Tarım sigortası, tarımsal üretime dayalı kırsal kesimin kurumsallaşmış bir yapıda gelişimini ve kırsal ekonominin ticarileşmesini de temin eder.	Evet	39,0	30,0
Tarım sigortası, karşılıklı dayanışmaya dayandığından üreticiler arasında dayanışmayı ve organizasyonu da artırabilir.	Evet	50,0	47,0
Tarım sigortası, tarımsal kalkınma ve kırsal nüfusta refah yükselmeleri sağlayabilir.	Evet	58,0	37,0

Tablo yorumlandığında;

1. Tarım sigortası açılan kredilerde riski azaltır.
Kredi alımlarında tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 64'ü riski azalttığını görüşünü belirtirken, yaptırmayanlarda ise bu oran % 47 bandındadır.
2. Olağandışı durumlar için yastık altında tutulan altın ve parayı ekonomiye kazandırır.
Sigorta yaptıran üreticilerin % 28'i ekonomiye kazanım olarak gördüklerini, tarım sigortası yaptırmayanlarda ise bu oran oldukça düşük olup % 5 civarındadır.
3. Tarımsal teknolojinin gelişmesine yardımcı olur. Sigorta yaptıran çiftçi, riskleri azaldığı için yeni teknolojileri denemeye daha eğilimli olur. Tarımda teknoloji verimliliği ve sürdürülebilirliği arttıran önemli bir etkidir. Üreticiler her geçen gün gelişen teknolojiyi sahada uygulama adına yakinen takip etmektedirler. Tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 43'ü tarım sigortalarının tarımsal teknolojinin gelişmesine yardımcı olacağını ifade ederken, tarım sigortalarıyla tarımsal teknolojinin gelişmeyeceğini ifade edenler ise % 30'luk bir oranla tarım sigortası yaptıranlar arasında yer almaktadır.
4. Sigorta, devletin yaptığı afet yardımlarından daha etkili ve kurumsallaşmış bir telafi mekanizmasıdır. Tarım sigortalarının devleti yaptığı afet yardımlarından daha etkili ve kurumsallaşmış bir telafi mekanizması olduğunu tarım sigortaları yaptıranların % 50'si onaylarken, % 30'u ise devletin yaptığı afet yardımlarının daha da uygun olduğunu belirtmişlerdir.
5. Sigorta, tarımsal üretime dayalı kırsal kesimin kurumsallaşmış bir yapıda gelişimini ve kırsal ekonominin ticarileşmesini de temin eder.
Tarımsal üretime dayalı kırsal kesimin kurumsallaşmış bir yapıda gelişimini ve kırsal ekonominin ticarileşmesinin sigortayla mümkün olabileceğini tarım sigortası yaptıranların % 39'u belirtmiştir. Böyle bir yapının oluşmasının sigortayla mümkün olmadığını söyleyen üreticiler ise % 37'lerde seyretmektedir.
6. Tarımsal kalkınma ve kırsal nüfusta refah yükselmeleri sağlayabilir.
Tarım sigortasıyla risklerden en az şekilde zarar göreceğini ifade eden tarım sigortası yaptıran üreticilerin % 50'si bu şekilde kırsal nüfusta refah ve kalkınma sağlanacaktır diye beyan etmişlerdir. Tarım sigortası yaptırmayan üreticilerde dahi aynı şekilde kırsal nüfusta refah ve kalkınma sağlayacağını % 47'lik bir oranla ifade etmişlerdir.

KAYNAKLAR

- Akçaöz, H., Özkan, B. ve Kızılay, H. 2006. "Antalya İlinde Tarımsal Üretimde Risk Yönetimi Ve Tarım Sigortası Uygulamaları", Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 3(2), Tekirdağ.
- Akdemir, Ş., Binici, T., Şengül, H., Akçaöz, H., Karlı, B., Aktaş, E. ve Gizir, M., 2001. Bölge Bazlı Tarım Sigortasının (Area Based index insurance) Türkiye’de Seçilmiş Bölgeler için Potansiyel Sigorta Talebinin Karşılabilirliğinin Belirlenmesi. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü Yayınları, Proje Raporu: 2001-11, Yayın No:60, Ankara
- Aksoy, S., Eraktan, G., Eraktan, S., Kuhnen, F. ve Winkler, W. 1994. "Türkiye’de Kırsal Nüfusun Sosyal Güvenliği", Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara/Göttingen
- Almus, S., 1999. Tokat-Zile-Güzelbeyli Kasabasında Uygulanan Arazi Toplulaştırmasında Benimsemeyi Etkileyen Faktörlerin ve Çiftçi Eğilimlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat."
- Anonim, 1991. Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/10043.html>) Erişim Tarihi: 10.04.2018
- Anonim, 2006 Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlemesine Dair Yönetmelik, 8 Eylül 2006. (<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/27149.html>) Erişim Tarihi: 10.04.2018
- Anonim, 2009. Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının TEDGEM web Sayfası: <http://www.tedgem.gov.tr/targel.htm>, 2 Kasım 2009. Erişim Tarihi: 10.04.2018
- Anonim, 2013. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ankara, www.tarim.gov.tr/ Erişim Tarihi (13.03.2018)
- Anonim, 2017. Tekirdağ Valiliği, Tekirdağ, <http://www.tekirdag.gov.tr/> Erişim Tarihi (13.03.2018)
- Anonim, 2018a. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Ankara, <https://www.tigem.gov.tr/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018b. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ankara <https://www.tarim.gov.tr/TAGEM/Link/13/Enstituler/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018c. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, Ankara, <http://www.tmo.gov.tr/Main.aspx?ID=1/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018ç. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Rize <http://www.caykur.gov.tr/Pages/Kurumsal/KurumHakkinda.aspx/> Erişim Tarihi (01.05.2018)

- Anonim, 2018d. Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara <https://www.esk.gov.tr/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018e. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, Ankara, <http://www.tkd.gov.tr/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018f. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ankara <https://www.tarim.gov.tr/TRGM/Lists/KutuMenu/Attachments/24/Tar%C4%B1msal%20Kal.%20Koop.%20Anasızl%C5%9Fmsi.pdf/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018g. Tarım Kooperatifleri Merkez Birliği, Ankara, <http://www.tarimkoop.org.tr/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018ğ. Türkiye Sulama Kooperatifleri Birliği, Ankara, <http://tuskoopbir.org/> (Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018h. Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği, Ankara, <http://www.sur.coop/> (Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018ı. Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği, Ankara, <http://www.pankobirlik.com.tr/> (Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018i. Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği, Ankara <http://www.tarimkredi.org.tr/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Anonim, 2018j. Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Ankara, <https://www.tzob.org.tr/> Erişim Tarihi (01.05.2018)
- Atabay, H., Koçtürk, O.M. ve Özbilgin, N., 2006. Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamaları. Karınca Dergisi, 832: 16-24.
- Axinn, G. H., (1998). Guide on alternative extension approaches. Agricultural Education and Extension Service, Human Resources, Institutions and Agrarian Reform Division. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations
- Barış, Ö. ve İnan, Ş.H., 2006. Türkiye’de Tarım Sigortaları ve Risk Yönetiminin AB’ne Uyumunu Açısından Değerlendirilmesi. Türkiye VII. Tarım Ekonomisi Kongresi, Cilt:I, 13-15 Eylül, Antalya, 283-292.
- Bhatt, M.R. 2005. "Examining the Demands Side of Agricultural Insurance: What Do Farmers at Risk Want?", International Seminar on Emergency and Agricultural Insurance, Porto Alegre, Brasil.
- Boz, İ. 1993. "Tarım Sigortasının Polatlı İlçesinde Yayılması ve Benimsenmesi Üzerine Bir Araştırma "Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ceyhan, V., Cinemre, H.A. ve Demiryürek, K. 1997. "Samsun İli Terme İlçesinde Çiftçilerin Risk Davranışlarının Belirlenmesi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayını, No:211, Samsun.

- Contado TE (1990). Agricultural Extension Approaches:WhatFAO's Case Studies Reveal. Global Consultation on Agricultural Extension 4-8 Aralık 1989. Rome-Italy. S.43-76.
- Çetin, B. ve Özsayın, D., 2005. Tarım Sigortalarının Önemi ve Gelişimi. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dergisi, Sayı166, Kasım-Aralık
- Çetin, B., 2007. Tarım Sigortaları. Nobel Yayın No: 1110, Fen ve Biyoloji Yayınları Dizisi:33, Ankara.
- Demir Alkan, □"Tarım Sigortası" Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, TEAE Bakış, Sayı 4, Nüsha 2, Eylül 2003,
- Dinler, T., Yaltrık, A., Çetin, B., Özkan, B., Gülçubuk, B., Sürmeli, E., Ekmen, E., Saner, G., Akçaöz, H., Uysal, Ö.K., Karaaslan, S. ve Kıymaz, T., 2005.Tarımda Risk Yönetimi ve Tarım Sigortaları. TMMOB Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi, Ankara.
- Dinler, Z., 1996. Tarım Ekonomisi. Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa.
- Eraktan Gülcan, "Türkiye'de Zirai Sigorta'nın Lüzum Ve Önemi"İ, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Ankara, 1970.
- Güngör, M., 2006. Türkiye de Tarım Sigortaları Uygulamaları ve Devlet Destekli Tarım Sigortaları. Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Sigortacılık Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Karacan, A.R., 1991. Tarım İşletmelerinin Finansmanı ve Tarımsal Kredi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 498, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova-İzmir.
- Kırkbeşoğlu, E. (2015). Risk Yönetimi ve Sigortacılık. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Kumuk T, Oktay E,1994. Türkiye'nin Kırsal Kalkınma Deneyimlerinin Işığında Tarımsal Yayım Yaklaşımları. Örgütlenme, Organizasyon ve Yayım Öğretimi Üzerine Kimi Görüşler. Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayım Serisi No:1 İzmir.(6)8(s).
- Mülayim, Z.G., 1992. Kooperatifçilik. Yetkin Yayınları, Ankara.
- Oğuz, C. ve Kan, A., 2006. Türkiye'de Tarım Sigortalarının Mevcut Durumu ve AB'de Uygulanmakta Olan Tarım Sigortaları İle Karşılaştırılması. Türkiye VII. Tarım Ekonomisi Kongresi, Cilt:I, 13-15 Eylül, Antalya, 293-301.
- Oyan, O., 2005. Tarım Sigortası Çiftçiye Güvence mi?. Dünya, 17, Haziran.
- Özçatalbaş O, Gürgen Y, (1998). Tarımsal Yayım ve Haberleşme, Baki Kitabevi, Adana.
- Özçatalbaş, O. 2009 Türkiye ve AB'de Tarımsal Yayım Sitem Ve Yaklaşımlarına Bakış AB ve Türkiye Arasındaki Sivil Toplum Diyaloğunun Çok Yönlü Geliştirilmesi Uluslararası Sempozyumu, Bildiri Kitabı, 5-8 Kasım 2009, Antalya.
- Özçatalbaş, O., 1994. GAP Bölgesi'nde (Şanlıurfa'da) Tarımsal Yayımın Analizi ve Etkin Bir Yayım Çalışması için Gerekli Koşulların Saptanması Üzerine Bir Araştırma.

Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı,
Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.

Özçatalbaş, O.,Y.Gürgen. (1998)Tarımsal Yayım ve Haberleşme. Baki Kitabevi. ISBN: 975-72024-02-3, Adana

Rogers, E.M. 1983. “Diffusion of Innovation”, The Free Press, Newyork.

Saner, G. ve Uysal, Ö.K., 2004. Tarımda Risk ve Tarım Sigortaları: Türkiye’de Tarım Sigortaları Hakkında Görüş ve Öneriler

Taluğ C, Tatlıdil H. (1993). Tarımsal Yayım ve Haberleşme Ders Kitabı, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Baskı Ofset Ünitesi, Ankara.

Tanrıvermiş, H. ve Sayın, C., 1993. Gelişmekte Olan Ülkelerde ve Türkiye’de Tarıma Yönelik Sigortalar. Tarım ve Köy Dergisi, Sayı:91, Ankara.

Tanrıvermiş, H., 1997. Türkiye’de Tarım Kesiminin Sigorta Sorunu ve Çözüm Önerileri. Milli Reasürans T.A.Ş., İstanbul

TÜİK,2018.Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara,
http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1001/ Erişim Tarihi: 22.04.2018

Uğur, S. (2010). Türkiye'de Tarım Sigortaları ve TARSİM. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yavuz, G.,2011. Polatlı İlçesinde Üreticilerin Tarım Sigortası Yaptırmaya Karar Verme Sürecindeki Faktörlerin Analizi Üzerine Bir Araştırma, Ankara

ÖZGEÇMİŞ

26.11.1990 yılında Kars İli'nde doğdu. İlkokulu Erzurum Merkez İnönü İlkokulu'nda okudu. Ortaokulu Erzurum Gazi Ahmet Muhtar Paşa Ortaokulunda ve lise öğrenimi Tekirdağ Namık Kemal Lisesinde 2007 yılından tamamladı. 2009 yılında kazanmış olduğu Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümünü 2013 yılında bitirdi. 2015 yılı bahar döneminde Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalında Yüksek Lisansa başladı. 2014 yılında Süleymanpaşa Ziraat Odasında Tarım Danışmanı olarak göreve başladı ve görevine Uzman Tarım Danışmanı olarak devam etmektedir. Evli olup, İngilizce bilmektedir.